

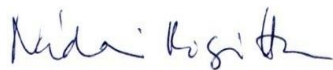
VINÁR KÖZSÉG TELEPÜLÉSTERVEINEK

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

- véleményezési dokumentáció -

2024. november

A TERV ELKÉSZÍTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDŐK NÉVSORA**Településrendezés, környezetvédelem,
tájrendezés:****Nádai Brigitta**

okl. táj- és kertépítész mérnök,
településrendezési vezető tervező,
környezetrendezési szakmérnök
tervezői jogosultság és névjegyzéki szám:
TT/1T, TK 01-5049

Településrendezés:**Rácz Bálint**

okl. településmérnök
egyéni vállalkozó
tervezői jogosultság és névjegyzéki szám:
TT 13-1686

Schild Dorottya

jogi szakokleveles településmérnök
egyéni vállalkozó
tervezői jogosultság és névjegyzéki szám:
TT 13-1680

Közlekedés:**Rhorer Ádám**

okl. építőmérnök
Közlekedés Kft.
tervezői jogosultság és névjegyzéki szám:
KÉ-K, KÉ-L, KÉ-VA, Tkö, SZÉM1, KÉ-HA/01-3157

Közműellátás:**Hanczár Zsoltné**

okl. gépészmérnök; okl. városépítési-
városüzemeltetési szakmérnök, KÉSZ Tervező
Kft.

tervezői jogosultság és névjegyzéki szám:
TV, TE, TH, településtervezési víziközmű-,
energia közmű-, és hírközlési tervező 01-2418

Bíró Attila

okl. építőmérnök; KÉSZ Tervező Kft.
tervezői jogosultság és névjegyzéki szám:
VZ-TEL települési víziközmű tervező 01-2456

Régészet:**Dr. Belényesy Károly**

régész, örökségvédelmi szakértő
Régész diploma száma: 660/99 (ELTE-BTK)
Szakértői engedély száma: 15-016

2024. július

Tartalom

ELŐZMÉNYEK	6
1.1 A megalapozó vizsgálat minimális tartalmi előírásai (5000 fő alatti település esetén)	7
1.2 A megalapozó vizsgálati munkarészek feljegyzésben meghatározott tartalma	8
2 HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ	9
2.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok...	9
2.1.1 A település szerepe az országos településhálózatban	9
2.1.2 A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban	10
2.2 A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata	11
2.2.1 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió.....	11
2.2.2 Veszprém megye Területfejlesztési Konceptiója	12
2.2.3 Veszprém megye Területfejlesztési Programja	14
2.2.4 Veszprém Megye Integrált Területi Programja (ITP)	16
2.2.5 Térségi fejlesztési programok.....	17
2.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	19
2.3.1 Országos tervhierarchia és összefüggései.....	19
2.3.2 Vinár az Országos Területrendezési Tervben	21
2.3.3 Vinár Veszprém Megye Területrendezési Tervében.....	27
2.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai.....	30
2.4.1 Szergény	30
2.4.2 Kemeneshőgyész	30
2.4.3 Mihályháza	30
2.4.4 Nemesszalók.....	30
2.4.5 Marcalgergelyi	30
2.5 Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	30
2.5.1 A hatályos településfejlesztési koncepció vonatkozó megállapításai.....	30
2.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	33
2.6 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	33
2.7 A település társadalma	33
2.7.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	33
2.7.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	38
2.7.3 Települési identitást erősítő tényezők.....	38
2.8 A település humán infrastruktúrája	39
2.8.1 Humán közszolgáltatások.....	39

2.8.2	Esélyegyenlőség biztosítása	40
2.9	A település gazdasága	44
2.9.1	A település gazdasági súlya, szerepköre	44
2.9.2	A település főbb gazdasági ágazatai, a gazdasági szervezetek jellemzői.....	45
2.9.3	A gazdasági szervezetek fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelései	46
2.9.4	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők.....	46
2.9.5	Ingatlanpiaci viszonyok	46
2.10	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere.....	48
2.10.1	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program.....	48
2.10.2	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	49
2.10.3	Foglalkoztatáspolitikai	53
2.10.4	Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	54
2.10.5	Intézményfenntartás.....	54
2.10.6	Energiagazdálkodás.....	55
2.11	Településüzemeltetési szolgáltatások.....	55
2.12	A táji és természeti adottságok vizsgálata.....	56
2.12.1	Természeti adottságok.....	56
2.12.2	Tájhasználat, tájszerkezet	65
2.12.3	Védett, védendő táji, természeti értékek, területek	67
2.12.4	Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése	74
2.13	Zöldfelületi rendszer vizsgálata.....	75
2.13.1	A települési zöldfelületi rendszer elemei.....	76
2.13.2	A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái.....	100
2.14	Épített környezet vizsgálata	100
2.14.1	Területfelhasználás vizsgálata	100
2.14.2	A telekstruktúra vizsgálata	102
2.14.3	Önkormányzati tulajdonkataszter	102
2.14.4	Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	103
2.14.5	Az építmények vizsgálata	103
2.14.6	Az épített környezet értékei.....	104
2.14.7	Az épített környezet konfliktusai, problémái	107
2.15	Közlekedés	108
2.15.1	Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	108
2.15.2	Közúti közlekedés	108
2.15.3	Közösségi közlekedés	110

2.15.4	Kerékpáros és gyalogos közlekedés.....	112
2.15.5	Parkolás.....	113
2.16	Közművesítés	114
2.16.1	A település jelenlegi közművesítéséről.....	114
2.16.2	Víziközművek.....	114
2.16.3	Energiaközművek.....	116
2.16.4	Elektronikus hírközlés	118
2.16.5	Tevékenységből adódó korlátozások.....	118
2.17	Környezetvédelem (és településüzemeltetés).....	120
2.17.1	Talaj és föld védelme	120
2.17.2	Felszíni és felszín alatti vizek védelme	121
2.17.3	Levegőtisztaság védelme	121
2.17.4	Zaj- és rezgésterhelés elleni védelem.....	122
2.17.5	Sugárzás elleni védelem.....	122
2.17.6	Hulladékkezelés	123
2.17.7	Vizuális környezetterhelés	124
2.17.8	Árvíz elleni védelem.....	124
2.17.9	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák.....	124
2.18	Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)	125
2.18.1	Építésföldtani korlátok.....	125
2.18.2	Vízrajzi veszélyeztetettség.....	127
2.18.3	Egyéb.....	128
3	HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	129
3.1	A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése	129
3.1.1	Településhálózat.....	129
3.1.2	Társadalom.....	129
3.1.3	Gazdaság	129
3.1.4	Táji és természeti adottságok.....	130
3.1.5	Zöldfelületek, szabadterek	130
3.1.6	Épített környezet	131
3.1.7	Közlekedés.....	131
3.1.8	Környezet- és katasztrófavédelem	132
4	HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	133
4.1	A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis.....	133
4.1.1	A folyamatok értékelése	133

4.1.2	A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	133
4.1.3	A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata.....	134
4.2	Problématérkép / értéktérkép.....	134
4.3	Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	134
4.3.1	Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása.....	134
4.3.2	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek).....	136

ELŐZMÉNYEK

Vinár község 2021. második felében határozta el, hogy a törvényi kötelezettségeinek megfelelően a településfejlesztési koncepciójának és a településrendezési eszközeinek elkészíttetését elindítja. A szerződés megkötésére 2023. augusztusában került sor.

A településnek van településfejlesztési koncepciója, helyi építési szabályzata, rendelkezik településképi arculati kézikönyvvel és településképi rendelettel is.

Azon településeknek, amelyek a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet tartalmi követelményei alapján nem készítettek településfejlesztési koncepciót, integrált településfejlesztési stratégiát és településrendezési eszközöket, az új településfejlesztési tervüket és településrendezési tervüket legkésőbb 2025. január 1-ig hatályba kell léptetniük. A tervezési feladatok tartalmi követelményeiről a 419/2021. (VI. 15.) kormányrendelet mellékletei rendelkeznek.

A kormányrendelet értelmében a településtervezési terv (fejlesztési terv és rendezési terv) megalapozó vizsgálat alapján készül, és a településtervezési alátámasztó javaslat készíti elő. A megalapozó vizsgálat tartalmi követelményeit a 419/2021. kormányrendelet 1. melléklete, az alátámasztó javaslat tartalmi követelményeit a kormányrendelet 2. melléklete határozza meg. A megalapozó vizsgálat és alátámasztó javaslat konkrét tartalmát úgy kell meghatározni, hogy az a tervezési feladathoz közvetlenül kapcsolódó vizsgálati tényezőket és szakterületi javaslatot tartalmazzon, a tervezési feladatnak megfelelő tartalmi mélységben, biztosítva és igazolva a településfejlesztés és településrendezés alapvető követelményeinek a teljesülését. A tartalmat a település önkormányzati főépítésze vagy a települési önkormányzati főépítész egyetértésével az önkormányzat által a településtervezéssel megbízott településtervező határozza meg a képviselő-testületnek címzett feljegyzésben. A feljegyzést a képviselő-testületnek jóvá kell hagynia, és az a megalapozó vizsgálat és az alátámasztó javaslat mellékletének részét képezi.

Jelen dokumentáció a településtervek megalapozó vizsgálatait tartalmazza, mely követi a kormányrendelet tartalommal összefüggő előírásait.

1.1 A megalapozó vizsgálat minimális tartalmi előírásai (5000 fő alatti település esetén)

1. A megalapozó vizsgálat a településterv készítése és módosítása esetén a település vagy településrész **helyzetelemzése és helyzetértékelése**, amely **szöveges** és - a tervezés szempontjából **releváns elemek**, területek tekintetében - **rajzi, táblázatos vagy grafikonos** formában tartalmazza a vizsgálati tényezőkhöz tartozó elemeket, azok elemzését, egymásra hatásuk összevetését és a település adottságainak, **lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak az összefoglalását**.

2. A megalapozó vizsgálat a tervezés szempontjából releváns terület tekintetében **meghatározza**, és **vizsgálati térképen ábrázolja** legalább

- a) az **egyres általános használat szerinti területeket és településrészeket, infrastruktúra-elemeket**,
- b) a fejlesztést és rendezést befolyásoló **értéket, problémát, védelmet**, illetve **korlátozást meghatározó elemeket** (probléma- és értéktérkép),
- c) az **intézkedést, beavatkozást igénylő területek** lehatárolását.

3. A megalapozó vizsgálat az alábbi vizsgálati tényezőkre terjed ki:

- a) **Településhálózati összefüggések, térségi és települési kapcsolatok**
- b) **Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések**
- c) **Területrendezési követelmények**
- d) **Tervi előzmények, érvényes településfejlesztési döntések és azok érvényesülése**
- e) **A település demográfiai helyzete**
- f) **A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások**
- g) **A település gazdasága**
- h) **Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés**
- i) **Településrendezési, településszerkezeti vizsgálat**
- j) **Az épített környezet és az építészeti örökség vizsgálata**
- k) **Környezetiállapot-jellemzők**
- l) **A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra-hálózat**
- m) **Közlekedés**
- n) **Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás**
- o) **Katasztrófavédelem, a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők**

1.2 A megalapozó vizsgálati munkarészek feljegyzésben meghatározott tartalma**1 HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ**

- 1.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok
- 1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata
- 1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata
- 1.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai
- 1.5 Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása
- 1.6 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata
- 1.7 A település társadalma
- 1.8 A település humán infrastruktúrája
- 1.9 A település gazdasága
- 1.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere
- 1.11 Településüzemeltetési szolgáltatások
- 1.12 A táji és természeti adottságok vizsgálata
- 1.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata
- 1.14 Épített környezet vizsgálata
- 1.15 Közlekedés
- 1.16 Közművesítés
- 1.17 Környezetvédelem (és településüzemeltetés)
- 1.18 Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)
- 1.19 Ásványi nyersanyag lelőhelyek
- 1.20 Települési klíma

2 HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

- 2.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

3 HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

- 3.1 A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis
- 3.2 Problématérkép / értéktérkép
- 3.3 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

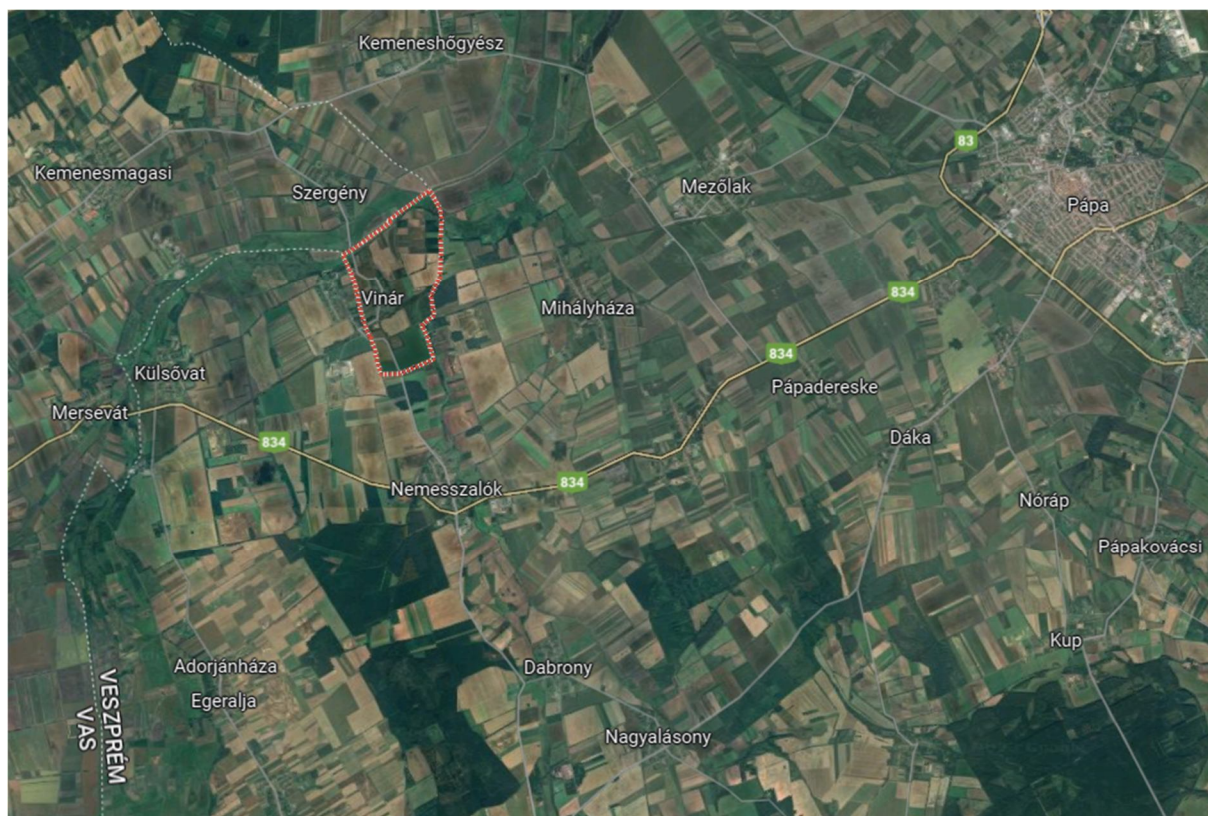
2 HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ

2.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a **településhálózatban**, **térségi kapcsolatok**

Vinár a Közép-Dunántúli régióban, Veszprém vármegyében, azon belül pedig a Pápai járásban fekszik. Szomszédos települése észak felől Szigárd, kelet felől Mihályháza, dél felől Nemesszalók, nyugat felől pedig Marcalgergyei, utóbbi községgel szinte összeépült. Közigazgatási területe északkeleten, pontszerűen érintkezik még Kemeneshőgyész határával is. Pápától mintegy 21 kilométerre nyugatra, Celldömöktől pedig 17 kilométerre keletre helyezkedik el, a Marcal folyó árterében. Határában éri el a Marcalt a Hajagos-patak.

A településen annak főutcájaként végighúzódik észak-déli irányban a 8411-es mellékút, ezen érhető el Devecser térsége és északi szomszédai irányából is. Az ország távolabbi részei felől Pápa vagy Celldömök érintésével közelíthető meg, a két várost összekötő 834-es főúton, amelyről Nemesszalók központjában kell letérni északra a 8411-es útra.

A hazai vasútvonalak közül a települést a MÁV 10-es számú Győr–Celldömök-vasútvonala érinti, amelynek egy megállási pontja van itt. Vinár vasútállomás a község déli szélén helyezkedik el, a 8411-es út mentén, Pápától számítva a harmadik megálló.

1. ábra: Vinár község elhelyezkedése (Forrás: Google Maps)

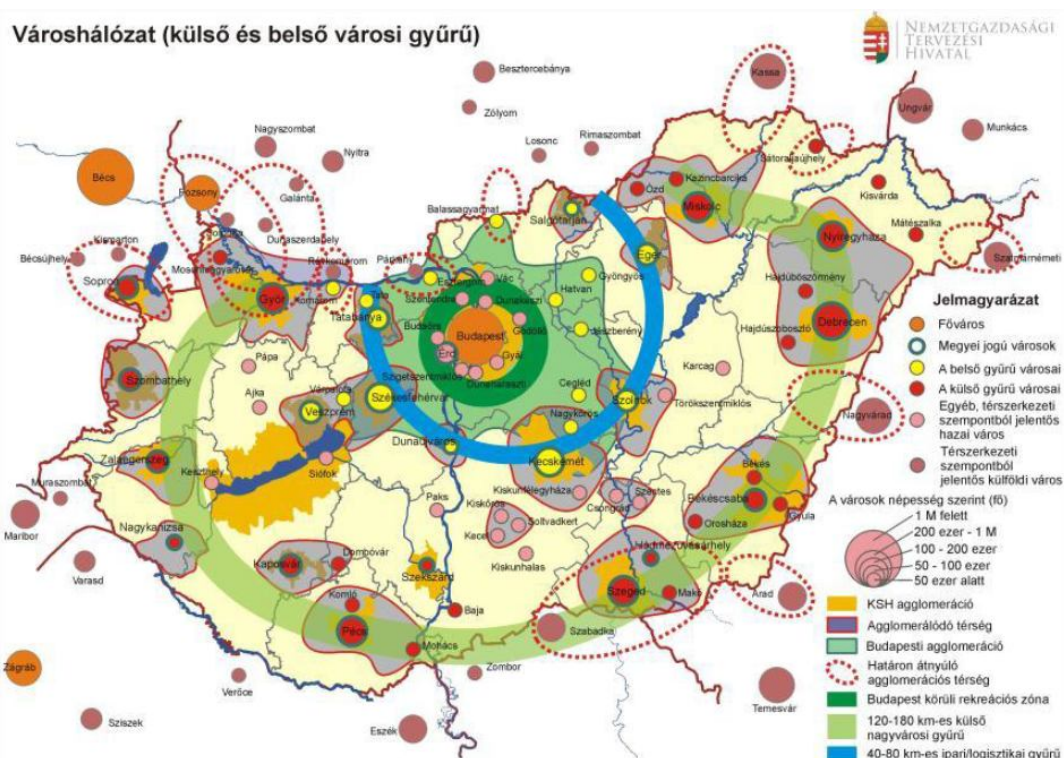
2.1.1 A település szerepe az országos településhálózatban

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK; elfogadva az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) határozatával) értelmében a városstratégiák célja a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózatok kialakulása, valamint a kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése. Mindezek szem előtt tartásával az OFTK olyan funkcionális térségeket határoz meg, amelyek a

jövőben egy-egy, nemzeti szinten is jelentős gazdasági, társadalmi vagy környezeti feladatot fognak ellátni, integrálódva a nemzeti szintű társadalmi és területi munkamegosztásba.

A városok és térségeik az ország gazdasági növekedésében és területi fejlődésében is jelentős szerepet játszanak. A térségi szemlélet érdekében az OFTK kijelölte a növekedés elsődleges színtereit és hálózatait. Ezeket olyan városok alkotják, amelyek kiemelkedő telephelyi lehetőségeik, jelenlévő és potenciális befektetőik, vállalataik, térségi beágyazódottságuk révén a növekedés dinamikus térségeiként jelennek meg a hazai településszerkezetben.

Pápa és térsége, bár az OFTK-ban meghatározott **főbb fejlesztési irányokból kiesik, de jó mezőgazdasági adottságú terület, ami a környező települések gazdasági életében a mai napig jelentős szerepet játszik.**

2. ábra: Városhálózati struktúra Magyarországon (Forrás: OFTK)

2.1.2 A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban

A Közép-Dunántúl régió Magyarország ÉNY-i részén, a Kisalföld és a Duna között terül el. Északi határa az országot határoló Duna, dél felől a Balaton jelenti a természetes határt. A régió három megyéből áll: Komárom-Esztergom, Fejér és Veszprém megyékből. A régió központja Székesfehérvár.

Veszprém megye déli természetes határa a Balaton, Magyarország legnagyobb tava; a megye északi része már a Kisalföldhöz tartozik. Középső részét a Bakony hegység foglalja el. Területe 4463 km², ezzel az ország közepes méretű megyéi közé soroljuk. Népességszáma 2011. november 1-jén 353 ezer fő volt, amivel a megyék között az alsó középmezőnyben helyezkedik el. Népsűrűsége 78,4 fő/km², ami szintén átlagosnak mondható. A városok nagy számban fordulnak elő (15 db), ugyanakkor a községek száma kiugróan nagy (202), ami elaprózott településhálózatot eredményez. **Vinár nem tartozik Veszprém megyeszékhely vonzáskörzetéhez.** Meg kell említeni Győr-Moson-Sopron megye hatását is, mivel Vinár a megyehatár közelében fekszik. A település nagyjából egyenlő távolságra fekszik Veszprémtől és Győrtől.

A Pápai járást egyetlen város (a járasszékhely Pápa) és összesen 48 község alkotja, melyek nagyrészt 1000 fő alatti falvak – nagyjából felük még az 500 fős népességet sem éri el. **Vinár területét és népességét (4,6 km²; 232 fő – KSH, 2022) tekintve is a kisebbnek számító települések közé tartozik a járáson belül.** Pápa 30 ezres lakosságával a megye második legnépesebb városa, ahol az összes járási hatókörű igazgatási, oktatási, egészségügyi intézmény is megtalálható. A község Pápa központjától közúton mintegy 20 kilométerre helyezkedik el, ami személygépjárművel nagyjából 20-25 percet vesz igénybe. A megyeszékhelyhez, Veszprémhez vezető út ezzel szemben kis-közepes forgalom mellett nagyjából 60 perc alatt tehető meg.

Vinár Önkormányzata a Nemesszalóki Közös Önkormányzati Hivatal részét képezi; a társulásba Külsővat, Mihályháza és Marcalgergelyi községek tartoznak még.

2.2 A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

2.2.1 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

"A jelenleg hatályos Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció megnevezésű dokumentumot a 1/2014. (I. 3.) számú határozatával fogadta el az országgyűlés. A koncepció az ország átfogó fejlesztését megalapozó dokumentum, amely meghatározza az ország hosszú távú fejlesztési irányát, integrálja a hazai fejlesztési célokat és igényeket, meghatározza azok területi dimenzióit, ami a 2014–20-as európai uniós tervezési és költségvetési időszakra készülő tervdokumentumok megalapozását is szolgálja.

A nemzeti fejlesztés- és területfejlesztési politika céljai és prioritásai teljesülésének érdekében a Koncepció egyrészt horizontális szempontokat fogalmaz meg, melyeket az átfogó gazdasági, környezeti és társadalmi szempontokban jelenít meg, amelyeket a fejlesztéspolitika, a programtervezés és a megvalósítás egészében érvényesíteni kell, másrészt alapelveket határoz meg a fejlesztéspolitika keretében igénybe vett források felhasználásával kapcsolatban, valamint a kedvezményezett térségekkel-települések besorolásával kapcsolatban:

A Koncepció tizenhárom specifikus célkitűzését, köztük hét szakpolitikai jellegű célt és hat területi célt határoz meg. A specifikus célok nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel. A célok a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú- fókuszált – fejlesztési feladatok épülhetnek. A nemzeti fejlesztés- és területfejlesztési politika alakítása és a célok elérése során – a Koncepcióban megfogalmazott elvek figyelembevételével mellett a specifikus célokat a lehetséges kitörési pontok és fordulatot igénylő területek alapján szakpolitikában érvényesítendő specifikus célokként és területi specifikus célokként határozza meg.

A fejlesztéspolitika elsődleges keretét az Európai Unió kohéziós és vidékfejlesztési politikája, illetve a 2014–2020-as programozási és fejlesztési időszakban rendelkezésre álló uniós fejlesztési források képezik. A Koncepció a nemzeti szükségletekből és sajátosságokból kiindulva középtávon (2014–2020 között) kijelöli azokat a stratégiai fókuszokat, amelyek az ország hosszú távú céljainak megvalósulását szolgálhatják. A nemzeti prioritások igazodnak az Európai Unió által megfogalmazott programozási keretekhez, melyeket érvényesíteni kell a hazai tervezés és végrehajtás során. Az egyes nemzeti prioritások alatt azonosított fejlesztési tématerületek az európai uniós források felhasználásának keretét képező 2014–2020-as fejlesztési programok tématerületeit is megalapozzák.

A Koncepció szerint az ország 19 megyei önkormányzata és Budapest Főváros Önkormányzata, mint területi önkormányzat a Koncepcióban megfogalmazott célok, mint kötelező keretek következtetés figyelembevételével mellett jelölték ki a fejlesztési terveikben, programjaikban saját céljaikat, illetve határozták meg prioritásaikat és intézkedéseiket."

Veszprém megyére vonatkozóan:

„Pozicionálás

A Dunántúl közepén elhelyezkedő megye társadalmi-gazdasági "magterülete" a K-Ny irányú 8. sz. főút menti térség Veszprém megyeszékhely központtal; az átlagosnál fejlettebb a Balaton part és háttérterülete; problémákkal leginkább terhelt a Bakony és a Marcal-medence illetve a 8-as számú főúttól északra fekvő terület. Lakosságának 62%-a városlakó, de jellemzően aprófalvas településszerkezetű. Jelentős német nemzetiségű népcsoport él a megyében. Termőhelyi adottságai gyengék, erdősültsége az országos átlagot jóval meghaladó. A veszprémi Pannon Egyetem felsőoktatási potenciálja egyes szakterületeken dunántúli szinten jelentős. A nehézipar helyét a feldolgozóipar vette át, versenyképes a jármű- és gépipar, de a vegyipar is korszerűsödött. Kereskedelme, logisztikai, turisztikai szolgáltatásai folyamatosan fejlődnek, mégis egy főre jutó GDP-je tartósan a magyarországi átlag alatti.

Fejlesztési irányok

- A közösségi közlekedést segítő kelet-nyugati irányú közlekedési infrastruktúra (8-as főút és vasútvonalak) hálózati fejlesztése, a városok közötti kapcsolat javítása.
- A helyi gazdaság jelenlegi teljesítő képességének, hozzáadott értékének emelése, új perspektivikus ágazatok és a "tudásalapú ipar" megerősödése.
- A megyében élők szaktudásának, képzettségi színvonalának növelése, a tudományos kutatás és fejlesztési feltételeinek, intézményeinek fejlesztése.
- A megye határain túlnyúló egészségügyi szolgáltatások fejlesztése.
- A megye táji, természeti és műemléki értékeinek megőrzése, tematikus összekapcsolása, fenntartható hasznosítása, megismertetése.
- A városok térségszervező szerepköreinek élénkítése, kooperálás; az aprófalvas és perifériális térségek komplex fejlesztése a népességmegtartás érdekében."

2.2.2 Veszprém megye Területfejlesztési Konceptiója

A térségre vonatkozóan **Veszprém megye Területfejlesztési Konceptiója** (elfogadva a 33/2021. (IV.21.) MÖK határozattal) az alábbi fejlesztési célokat fogalmazza meg:

„A térségi kapcsolatok erősítése

- A járás **úthálózatának fejlesztése** a települések közötti együttműködésben, **az utak állapotának javítása**
- **83. sz. főútvonal további D-i irányú fejlesztése** (M1-M8-Balaton összeköttetés)
- **Vasút-villamosítás** (Győr – Pápa – Celldömölk vasútvonal)
- A város, mint **járásszékhely központi pozíciójának erősítése, fejlesztése** (gazdaság, kultúra)
- A **kerékpárutak térségi rendszerbe fejlesztése**, egyes kijelölt **erdészeti utak bekapcsolása a kerékpárút hálózatba.**

A térségi gazdaság fejlesztése

- **Repülőtér polgári logisztikai fejlesztése** a meglévő raktározási és logisztikai kapacitásokra, vámkezelési rendszerre, személyforgalmi terminálra alapozva – a 2012-ben elfogadott járműipari klaszter megvalósítása
- **a magasabb hozzáadott értékű termékeket előállító gazdaság fejlesztése** a térség népességmegtartó képessége növeléséért, K+F-fejlesztések a kis és közepes vállalkozások számára is, start-up-ok kiemelt támogatása

- **Stratégiai ágazatok fejlesztése:** a járműiparhoz, egészségiparhoz, logisztikához, élelmiszeriparhoz, faiparhoz kapcsolódó a teljes húsipari vertikumhoz (az állattenyésztés technológiai fejlesztésétől a „pápai hús” márkaértékét biztosító meglévő és az új feldolgozógyárakon át a – a fűszeriparban, a húshulladék feldolgozásban működő) kapcsolódó vállalkozások fejlesztése
- **Ásványvíz:** az ásványvíz piacra juttatásához szükséges technológia kialakítása/fejlesztése
- **Megújuló energia-források** (napenergia, szél, földhő) széles körű kihasználása
- **A tejipari vertikum fejlesztése** (állattenyésztéstől tejfelvásárláson át a feldolgozásig, sajátosan térségi termékek előállításáig) kiemelten a megyehatár menti Sokorói tengely mentén Nagydémtől Bakonytamásin keresztül Gicig.
- **Textilgyártás 100 éves hagyományának folytatása** (a termelési hagyományok és a mesterségbeli tudás hasznosítása a piac várható ismételt átrendeződése során), kézművesség, nagyüzemi textilipar modernizációja
- **A környezetipar fejlesztése** (nagy állattartó telepek trágya hasznosítására biogáz üzemek fejlesztése, állati eredetű melléktermékek és alapanyagok feldolgozása és hasznosítása, növényi (és erdészeti) eredetű alapanyagok és hulladékok hasznosítása, a termálvíz többirányú hasznosítása kertészeti termelésben.)
- **A mezőgazdaság támogatása** (a nagyüzemek, a kisüzemek, a családok önfenntartó gazdálkodását biztosító kisüzemek és a kereset-kiegészítést biztosító háztáji kisgazdaságok gazdálkodásának összehangolt támogatása különösen a megyehatárok melletti településeken) mezőgazdasági öntöző-rendszerek kiépítése, egészséges termékek előállítása, helyi (térségi) piac létesítése.
- **A vidékstratégia érvényesítése a városkörnyék fejlesztése érdekében** kiemelten a megyehatár melletti területeken
- **A gazdaság fejlesztéséhez szükséges képzett munkaerő biztosítása,** letelepítése, lakhatási feltételek megteremtése (munkásszálló) a köznevelés és szakképzés feltételrendszerének fejlesztése, felnőttképzési és átképzési programok indítása, felsőoktatási programok megvalósítása
- **A turizmus fejlesztése:** a természeti és épített örökségre alapuló desztináció-fejlesztés (kiemelten wellness-, gyógy-, konferencia-, kultúr-, vallás- és egészség-turizmus), magasabb szintű szálláshely-fejlesztés, falusi turizmus fejlesztése

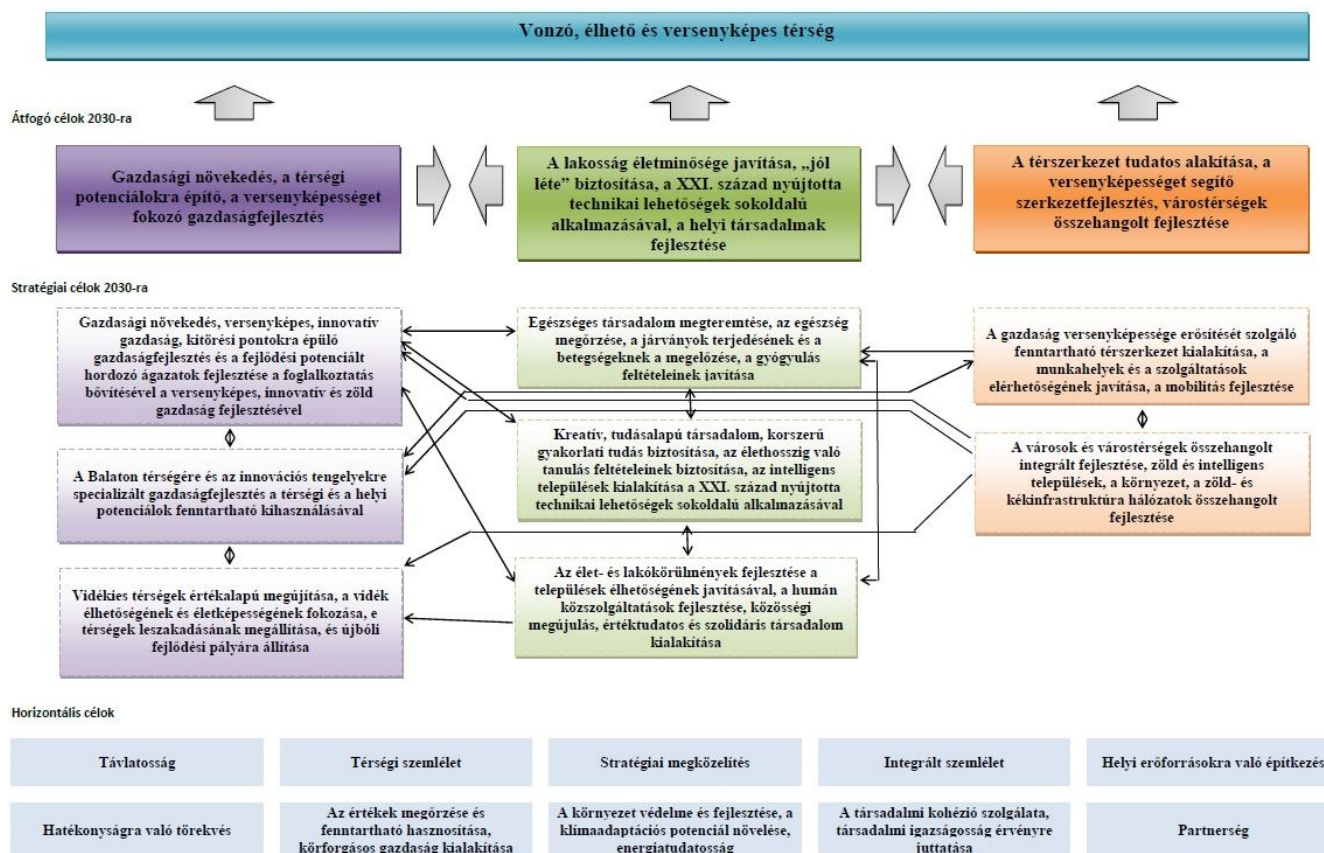
A térszerkezet továbbfejlesztése:

- A vidéki térség megélhetését biztosító **hálózatfejlesztés**

Városszerkezet fejlesztése

- Az **épített örökség** és a városszerkezet **védelme és megújítása**
- Az **ipari park infrastrukturális feltételrendszerének fejlesztése** az Ipar 4.0 iránymutatásai alapján
- **Új ipari park kialakítása,** beruházásra alkalmas területek feltárása, előkészítése
- Korábbi **gyártelepek rehabilitációja,** értékőrző megújítása, rozsdaovezetek rehabilitációjának elősegítése
- **Közlekedésbiztonsági és parkolási fejlesztések**
- **Kerékpáros útvonalak** kialakítása az egész város területén
- Keleti elkerülő út megépítése (Pápa)

A Veszprém megyei TFK a Pápa-Győr kapcsolatrendszer erősítése mellett a foglalkoztatás bővítését célozza meg, amelynek érdekében az élelmiszeripar (különösen a hús- és tejipar), valamint a kiszolgáló állattenyésztési ágazat erősítendő. A koncepció a háztáji gazdaságok támogatását is célként rögzíti.

3. ábra: Veszprém megyei Területfejlesztési Koncepció 2030 jövőképe, célrendszere

2.2.3 Veszprém megye Területfejlesztési Programja

Veszprém megye Területfejlesztési Programja, Stratégiai Program, Operatív Program (elfogadva a 34/2021. (IV. 21. MÖK határozattal) a következő célokat fogalmazza meg a térségre vonatkozóan:

„Jövőkép

Veszprém megye – területfejlesztési koncepcióban meghatározott - jövőképe: Vonzó, élhető és versenyképes térség. A jövőképben megfogalmazottak elérése érdekében Veszprém megye és térségei fejlesztésében a területfejlesztési koncepció szerint kiemelten kezelendő:

- a versenyképesség növelése,
- a térség gazdaságának az itt élők megélhetését segítő fejlesztése,
- a megye lakossága életminősége javítása, „jól léte” biztosítása,
- valamint a megye térszerkezetének tudatos alakítása.

Veszprém megye jövőképe egy dinamikusan megújuló harmóniát tükröz, annak megteremtését vetíti előre. Harmóniát, amelyet ez a táj - a Balaton part, a Balaton-felvidék, a Bakonyalja, a Bakony, a Somló – is tükröz, harmóniát a rendelkezésre álló sokszínű lehetőségek és azok kihasználása között, harmóniát az itt élő emberek képességei, elvárásai és a térség és települései fejlődése között, harmóniát települési környezetben és harmóniát a társadalomban. A megyei területfejlesztési koncepció célja tehát ennek a harmóniának a megteremtése, a jövőképben felvázolt olyan vonzó, élhető és versenyképes térség kialakítása, amely az itt élők, és az ide látogatók szélesen értelmezett „jól lét”-ének is feltétele. A megyei területfejlesztési stratégiai program a jövőkép elérését előmozdító hosszú távú átfogó célokhoz kapcsolódó prioritásokat és a középtávú, 2021-27 közötti időszakra szóló programokat határozza meg.

A területfejlesztési koncepcióban rögzített átfogó célok

- Átfogó cél 1. A gazdasági növekedés, a térségi potenciálokra építő, a versenyképességet fokozó gazdaságfejlesztés
- Átfogó cél 2. A lakosság életminősége javítása, „jól léte” biztosítása, a XXI. század nyújtotta technikai lehetőségek sokoldalú alkalmazásával, a helyi társadalmak fejlesztése
- Átfogó cél 3. A térszerkezet tudatos alakítása, a versenyképességet segítő szerkezetfejlesztés, várostérségek összehangolt fejlesztése

Veszprém megye fejlesztésének stratégiai céljai 2030-ig

- 1.1. Gazdasági növekedés, versenyképes, innovatív gazdaság, kitörési pontokra épülő gazdaságfejlesztés és a fejlődési potenciált hordozó ágazatok fejlesztése a foglalkoztatás bővítésével a versenyképes, innovatív és zöld gazdaság fejlesztésével
- A Balaton térségére és az innovációs tengelyekre specializált gazdaságfejlesztés a térségi és a helyi potenciálok fenntartható kihasználásával
- 1.3. Vidékiek térségek értékalapú megújítása, a vidék élhetőségének és életképességének fokozása, e térségek leszakadásának megállítása, és újbóli fejlődési pályára állítása
- 2.1. Egészséges társadalom megteremtése, az egészség megőrzése, a járványok terjedésének és a betegségeknek a megelőzése, a gyógyulás feltételeinek javítása
- 2.2. Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az élethosszig való tanulás feltételeinek biztosítása, az intelligens települések kialakítása a XXI. század nyújtotta technikai lehetőségek sokoldalú alkalmazásával
- 2.3. Az élet- és lakókörülmények fejlesztése a települések élhetőségének javításával, közösségi megújulás, érték tudatos és szolidáris társadalom kialakítása
- 3.1. A gazdaság versenyképessége erősítését szolgáló fenntartható térszerkezet kialakítása, a munkahelyek és a szolgáltatások elérhetőségének javítása, a mobilitás fejlesztése
- 3.2. A városok és várostérségek összehangolt integrált fejlesztése, zöld és intelligens települések, a környezet, a zöld- és kékinfrastruktúra hálózatok összehangolt fejlesztése

A prioritások azonosítása

- Prioritás: A megye ipari-innovációs tengelyeire, turisztikai térségeire specializált gazdaságfejlesztés a kutatás-fejlesztés-innováció erősítésével és a fenntartható munkaerőpiac feltételeinek biztosításával, a versenyképesség növelése
- Prioritás: A területi potenciál erősítése a vidékiek térségekben, a városok és térségeik összehangolt integrált fejlesztése, fenntartható térség- és településfejlesztés
- Prioritás: Kreatív, versenyképes tudással rendelkező jól képzett, a korszerű digitális megoldások nyújtotta lehetőségekkel élni képes modern és egészséges társadalom, amely számára biztosítottak a gyógyulás, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés javuló feltételei”

- *Prioritás: A megye külső és az egyes térségei közötti belső kapcsolatrendszerét javító, a munkahelyek és szolgáltatások jó színvonalú elérhetőségét korszerű és fenntartható módon biztosító mobilitás*
- *Prioritás: A természeti erőforrások megóvása, a természeti környezet és a vizek védelme, a környezeti állapot javítását szolgáló közműfejlesztés, a klímaadataptációs képesség fokozása, az energiatudatosság és energiahatékonyság növelés*

2.2.4 Veszprém Megye Integrált Területi Programja (ITP)

Az ITP 2021-27 tervezési folyamata 2020 decemberében kezdődött az „Útmutató a megyék integrált területi programjainak kidolgozásához és megvalósításához 2021-2027” c. dokumentum alapján. Ez az útmutató a 2.2 verziószámú volt. A tervezés 2021 márciusában került abba a fázisba, hogy Veszprém Megye területfejlesztési dokumentumaival együtt a Veszprém Megyei Területfejlesztési Szakmai Kollégium kibővített ülésén - melyre a megye valamennyi települési polgármestere meghívást kapott - a megyei ITP szerkezetét megismerhette.

Az ITP 2021-27 útmutató és Veszprém megye belső kapcsolatrendszerének vizsgálata alapján az alábbi négy célterület került kijelölésre:

1. Fenntartható városfejlesztési célterület
2. Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területe
3. Komplex fejlesztéssel érintett és kedvezményezett járások célterülete
4. Gazdaságilag eltérő fejlődési pályát leíró térségek célterületei

A Pápai járás (és ezáltal a község is) a „Komplex fejlesztéssel érintett és kedvezményezett járások célterülete” által érintett, mint kedvezményezett járás.

A TOP Plusz intézkedései:

1. PRIORITÁS: VERSENYKÉPES MEGYE

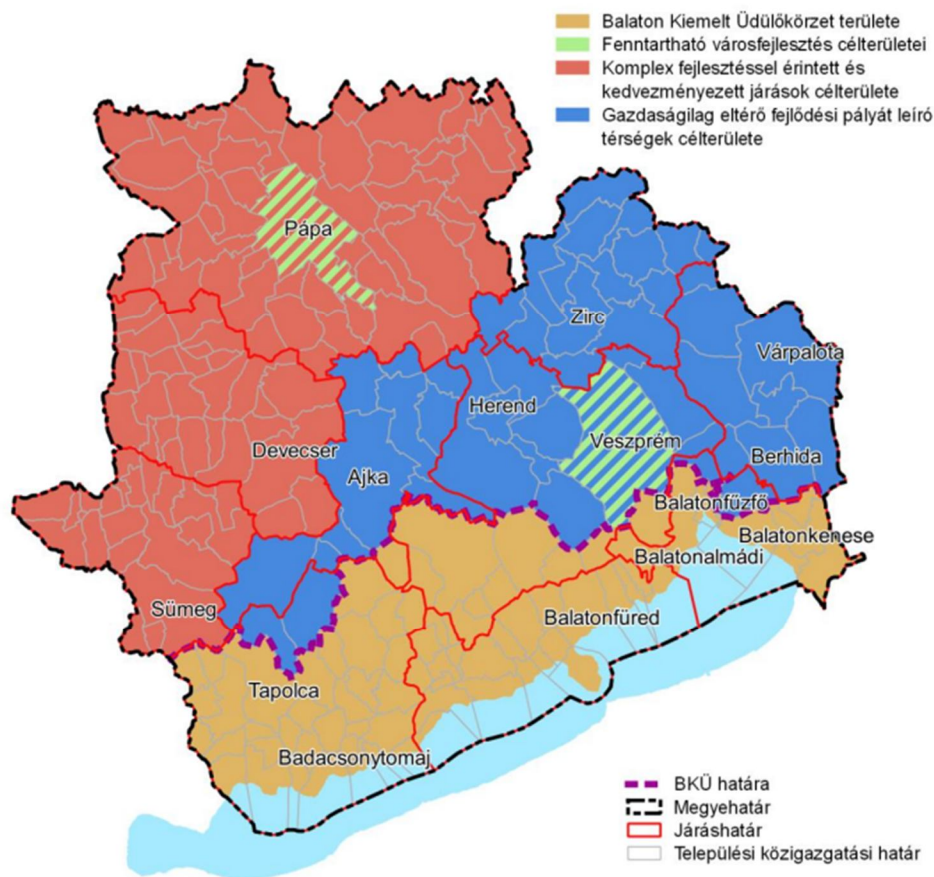
- 1A - Helyi gazdaságfejlesztés
- 1B - Településfejlesztés, települési szolgáltatások
- 1C - Fenntartható városfejlesztés

2. PRIORITÁS: KLÍMABARÁT MEGYE

- 2A - Klímabarát megye

3. PRIORITÁS: GONDOSKODÓ MEGYE

- 3A - Megyei és térségi fejlesztések (ESZA)
- 3B - Fenntartható városfejlesztés (ESZA)
- 3C - Helyi és térségi közszolgáltatások (ERFA)

4. ábra: Veszprém megye célterületeket ábrázoló térkép

2.2.5 Térségi fejlesztési programok

A település a Gerence-Marcál-Rába és Somló Környéke Vidékfejlesztési Egyesület tagja, a Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020-as programidőszakra vonatkozik.

A Stratégia megalkotásának első lépése a térség helyzetfeltárása volt, ezzel párhuzamosan indult meg a fejlesztési igények felmérése a térségben található 38 település tájékoztatásával és megkérdezésével. A helyzetfeltárás során kirajzolódtak a térség erősségei, gyengeségei, és az ezekből adódó lehetőségek, valamint veszélyek. A tervezés során a lehetőségek kiemelése volt a cél, hiszen elsősorban ezek kiaknázásával nyílik esély a kedvező folyamatok kiterjesztésére, jó gyakorlatok szélesebb körben való meghonosítására, illetve a kedvezőtlen folyamatok társadalmi-gazdasági hatásainak tompítására, korrekciójára.

A helyzetfeltárás, illetve az annak eredményein alapuló SWOT-analízis elemei alapján meghatározhatók azok a fejlesztési szükségletek, illetve az ezekhez kapcsolódó beavatkozási irányok, amelyek keretet adnak a stratégiában meghatározott intézkedésekhez. Az azonosított szükségletekre alapozott beavatkozási irányok kialakítása komplex szemléletet tükröz, az egyes intézkedések több egyedi szükséglettel kapcsolódnak. Az igényfelmérés hozzájárult ahhoz, hogy egy valósigényekre épülő, reális jövőképet, célokat tartalmazó stratégia kerüljön megalkotásra, amely minden egyes átfogó intézkedésével a térség valamely lehetőségét kívánja erősíteni.

a helyzetfeltárás során felmerülő komplex problémák kezelésének céljából az alábbi specifikus célok, és ezekhez kapcsolódó intézkedések kerültek kidolgozásra:

- A komplex turisztikai kínálathoz kapcsolódó infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése, a kooperáció erősítése a turisztikai arculat kialakítása érdekében
- A térség gazdaságának fejlesztése, illetve a helyi foglalkoztatási potenciál erősítése a helyben előállított termékek termelési feltételeinek javításán, illetve a piacra jutás elősegítésén keresztül
- Értékteremtő és alkotó közösségek tevékenységének, valamint a helyi és térségi identitást erősítő rendezvényeinek támogatása
- A hátrányos helyzetű, marginalizálódott társadalmi rétegek felzárkózásának, integrációjának elősegítése

SWOT:

A. Erősségek	B. Gyengeségek
1. környezeti-táji sokszínűség 2. kedvező mezőgazdasági termőterületi adottságok 3. történelmi borvidék az akcióterületen, minőségi bortermelés 4. helyi közösségi aktivitás, rendezvények sokszínűsége 5. helyi termékek, helyi hagyományok és kulturális értékek széles köre	1. előnytelen földrajzi elhelyezkedés, az egy egységként való tervezés nehézségei 2. kedvezőtlen elérési viszonyok, a közlekedési infrastruktúra viszonylagos kiépítetlensége 3. a települési közszolgáltatások infrastrukturális hátterének hiányosságai (pl. szennyvízcsatorna-hálózat) 4. jelentős egyenlőtlenségek a települések gazdasági potenciálja és az életminőség tekintetében 5. a helyi vállalkozói aktivitás gyengesége 6. kedvezőtlen népesedési folyamatok – elöregedés, elvándorlás 7. a turisztikai infrastruktúra nem megfelelő állapota 8. kooperáció hiánya a helyi termékek piacra juttatásában 9. egységes térségi marketing hiánya
C. Lehetőségek	D. Veszélyek
1. a minőségi helyi termékek iránti kereslet bővülése 2. a turizmus változatos szegmenseire (vízi turizmus, kerékpáros turizmus, borturizmus, vadászturizmus) irányuló igények bővülése 3. partnerség és együttműködés erősödése a helyi termelők között	1. a kedvezőtlen demográfiai tendenciák fennmaradása 2. a települési egyenlőtlenségek növekedése, további polarizáció 3. utánpótlás hiánya a családi gazdaságok esetében

Fejlesztési szükségletek azonosítása:

Offenzív	Fejlesztő
1. A helyi termékpiac erősítése a termőhelyi adottságokra építve (A3, A5 – C1) 2. Diverzifikált turizmusfejlesztés a környezeti sokszínűségre építve (A1 – C2)	3. A vállalkozói aktivitás erősítése (B5 – C3) 4. Partnerség és együttműködés erősítése a helyi szereplők között (B8 – C3)
Védekező	Elkerülő
5. Községi aktivitás erősítése (A4 – D2) 6. Térségi identitás erősítése a helyi értékeken keresztül (A1 – D1, D3)	7. Belső erőforrások hatékonyabb kihasználása a leszakadó társadalmi csoportok segítése érdekében (B4 – D2) 8. Települési környezet állapotának fejlesztése a népesség-megtartó képesség növelése érdekében (B2, B3 – D1)

2.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata**2.3.1 Országos tervhierarchia és összefüggései**

A tervhierarchia legmagasabb szintjén az Országos Területrendezési Terv (OTrT) áll, amelyet az országgyűlés a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényben rögzített. E törvény célja, hogy az ország egészére, valamint egyes kiemelt térségekre meghatározza a térségi területfelhasználás feltételeit, a műszaki infrastruktúra-hálózatok összehangolt térbeli rendjét, a terület- és gazdaságfejlesztés hatékony területi, területhasználati orientálása érdekében, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek, honvédelmi érdekek és a hagyományos tájhasználat megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. A hatékony és korszerű területrendezés ennek érdekében folyamatos, rendszeresen megújuló, összehangolt rendszert alkot az ország területi képét megalkotó fejlesztési stratégiákkal. Az OTrT az Ország Szerkezeti Tervét, valamint az Országos Övezeti Tervet és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magában.

Vinár Veszprém megyében található, amely megyére vonatkozó területrendezési tervet Veszprém Megye Önkormányzat Közgyűlése 15/2019. (XII. 13.) önkormányzati rendelettel fogadott el. A rendelet meghatározza Veszprém megye egyes térségei terület-felhasználásának feltételeit, a műszaki infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható térségfejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve természeti erőforrások védelmére, és fenntartható használatára. A rendelet hatálya - az egyedileg meghatározott övezetek kivételével - Veszprém megye közigazgatási területéből a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén kívüli területekre terjed ki. Az egyedileg meghatározott övezetek meghatározása és szabályozása a megye teljes közigazgatási területére kiterjed. A rendelet hatálya alá tartozó települések felsorolását a rendelet 1/A és 1/B mellékletei tartalmazzák.

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) kormányrendelet szerint a településrendezési tervekben igazolni kell a tervezett fejlesztések területi terveknek való megfelelőségét. Fenti előírás következtében településrendezési terv készítés esetén az összhangot a területfelhasználási kategóriák és a megyei övezetek tekintetében a vonatkozó megyei területrendezési tervvel, az országos övezetek tekintetében az OTvT-vel is kell biztosítani.

2018. évi CXXXIX. törvény szerinti összefüggések a megyei és településrendezési tervek készítése során:

„10. § (1) Az országos területfelhasználási kategóriák területén belül a megyei területfelhasználási kategóriák területének kijelölése során

a) az erdőgazdálkodási térség területének legalább 95%-át erdőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni;

b) a mezőgazdasági térség területének legalább 95%-át mezőgazdasági térség kategóriába kell sorolni;

c) a települési térség területének legalább 90%-át települési térségbe kell sorolni.

(2) A vízgazdálkodási térség területét vízgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani.

(3) Az 5 ha-nál nagyobb külfejtéses művelésű bányaterületet, hulladékártalmatlanító létesítmény elhelyezésére szolgáló területet, egészségügyi, sportolási, közlekedési és honvédelmi területet a megyei területrendezési tervben sajátos területfelhasználású térségbe kell sorolni. A sajátos területfelhasználású térségbe sorolt országos területfelhasználási kategória területét az (1) bekezdés szerinti számításnál figyelmen kívül kell hagyni.

11. § A kiemelt térségi, illetve megyei területfelhasználási kategóriák területén belül a településrendezési tervben, a 90. § (2) bekezdése figyelembevételével

a) az erdőgazdálkodási térségben az erdőterület övezetet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell, meglévő és tervezett erdő övezetként differenciáltan lehatárolni;

b) a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át a mezőgazdasági terület övezetébe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület és vegyes terület építési övezet nem jelölhető ki;

c) a vízgazdálkodási térség területét - e törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével - vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, zöldterület, továbbá különleges beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület övezetbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani;

d) a települési térség területén bármely építési övezet, övezet kijelölhető;

e) a sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően különleges - ideértve a beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai, nemzetbiztonsági célú területet -, közúti közlekedési, egyéb közlekedési, védelmi célú erdőterület, rekreációs célú erdőterület, egyéb erdőterület, kertes mezőgazdasági terület, általános mezőgazdasági terület, tájgazdálkodási mezőgazdasági terület, kereskedelmi szolgáltató

gazdasági, ipari gazdasági, egyéb ipari gazdasági, általános gazdasági, intézményi vegyes területbe kell sorolni.

(2) A vízgazdálkodási térség területét vízgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani.”

(3) A sajátos területfelhasználású térségbe sorolt országos területfelhasználási térség területét a fenti számításnál figyelmen kívül kell hagyni.”

2.3.2 Vinár az Országos Területrendezési Tervben

Országos Területrendezési Terv

Az Ország Szerkezeti Tervét a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény 2. melléklete tartalmazza.

Az országos területfelhasználási kategóriák a következők: a) erdőgazdálkodási térség, b) mezőgazdasági térség, c) vízgazdálkodási térség, d) települési térség.

A település területét vízgazdálkodási térség, erdőgazdasági térség, mezőgazdasági térség és települési térség érinti.

Országos Területrendezési Terv

5. ábra: Kivonat az Országos Területrendezési Tervből

Vízgazdálkodási térség: országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe Magyarország vízfolyásai, állóvizei, illetve azok parti sávjai tartoznak;

Erdőgazdálkodási térség: országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe azok a - települési térségen, illetve a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek esetében a sajátos területfelhasználású térségen kívül eső - Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdő és erdőgazdálkodási célokat közvetlenül szolgáló földterületek, valamint erdőtelepítésre javasolt területek tartoznak, amelyek erdőgazdálkodásra hosszú távon és fenntartható módon alkalmasak, vagy amelyeken a jövőben az erdőtelepítés a termőhelyi adottságok és a környezetvédelmi szempontok alapján kedvező, illetve javasolt;

Mezőgazdasági térség: az országos és megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe elsősorban szántó, gye - ingatlan-nyilvántartás szerint rét, legelő művelési ágba sorolt területek -, szőlő, gyümölcsös és kert területek tartoznak, és amelyen a mezőgazdasági funkció hosszú távú fenntartása indokolt;

Települési térség: az országos és a megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe a vízgazdálkodási térségbe és a sajátos területfelhasználású térségbe tartozó területek kivételével a település belterülete, valamint a belterületen kívüli beépítésre szánt területek tartoznak.

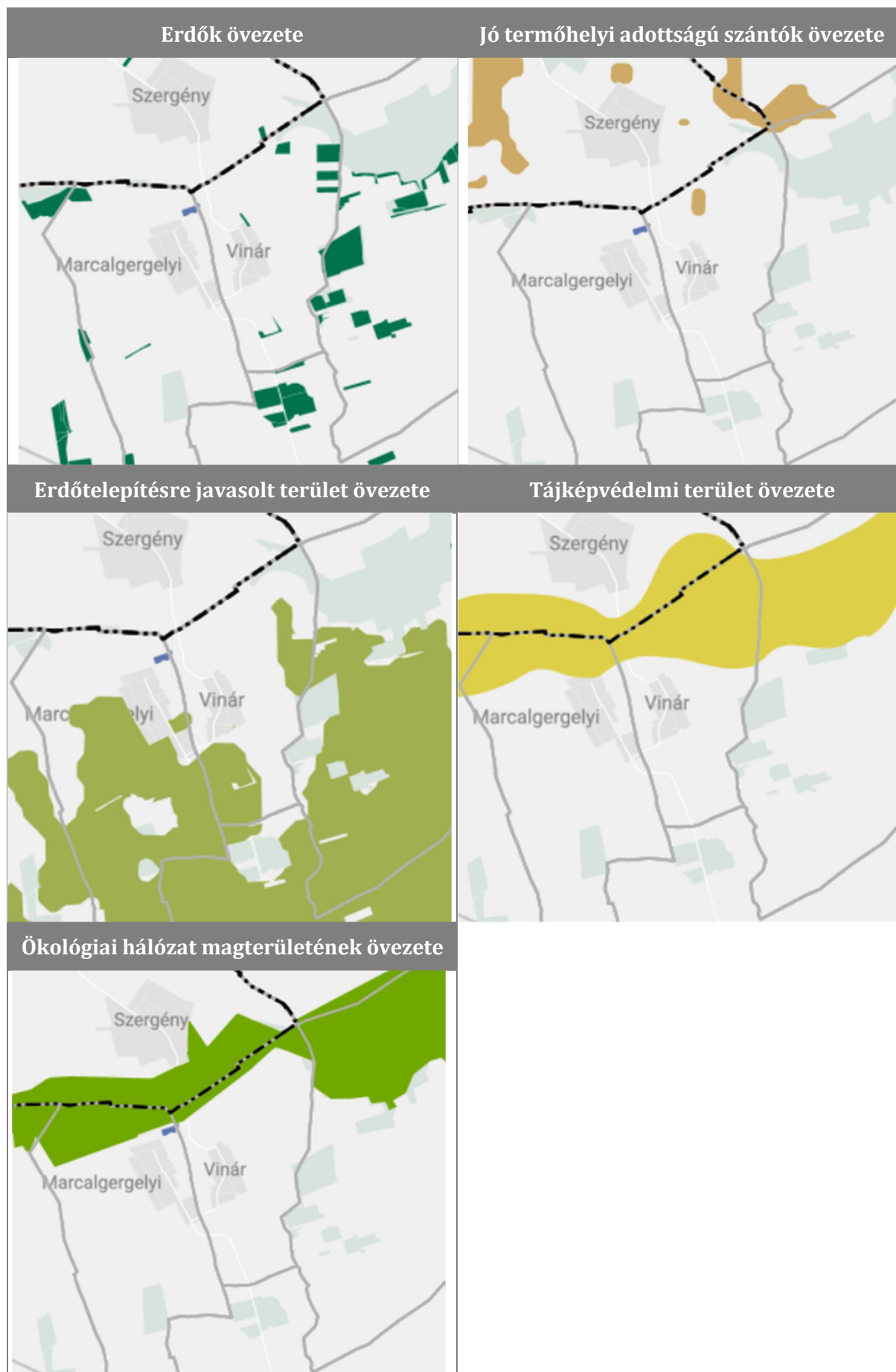
Az Országos Övezeti Terv tervlapjait a 3. melléklet tartalmazza, az alábbiak szerint:

- a) 3/1. melléklet az ökológiai hálózat magterületének övezetét, az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetét és az ökológiai hálózat puffterületének övezetét,
- b) 3/2. melléklet a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetét,
- c) 3/3. melléklet az erdők övezetét,
- d) 3/4. melléklet a világörökségi és világörökségi várományos területek övezete által érintett településeket,
- e) 3/5. melléklet a honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett településeket.

A területrendezésért felelős miniszter a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) rendeletében állapítja meg továbbá:

- f) A jó termőhelyi adottságú szántók,
- g) az erdőtelepítésre javasolt terület,
- h) a tájképvédelmi terület,
- i) a vízminőség-védelmi terület,
- j) a nagyvízi meder és a VTT-tározók övezetét.

A település területét az országos övezetek közül az erdők övezete, a jó termőhelyi adottságú szántók övezete, az erdőtelepítésre javasolt terület övezete, a tájképvédelmi terület övezete és az ökológiai hálózat magterületének övezete érinti.

6. ábra: Kivonat a 2018. évi CXXXIX. törvény és a 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet mellékleteiből

Erdők övezete: az OTfT-ben megállapított, kiemelt térségi és vármegyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe az Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdők és az erdőgazdálkodási célokat közvetlenül szolgáló földterületek tartoznak;

„29. § Az erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési tervében legalább 95%-ban erdőterület övezetbe kell sorolnia. Az e törvény hatálybalépését megelőzően kijelölt beépítésre szánt területek, valamint az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 4. § (2) bekezdésében meghatározott területek, továbbá az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve, valamint a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve által kijelölt települési térség területein lévő erdők övezetének területét a számításnál figyelmen kívül kell hagyni.

30. § Az erdők övezetében külfejtéses művelésű bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.

30/A. § Az erdők övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve.”

Jó termőhelyi adottságú szántók övezete: a területrendezésért felelős miniszter rendeletében megállapított, kiemelt térségi területrendezési terv esetében a területrendezésért felelős miniszter rendeletében, valamint a vármegyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe jó növénytermesztési feltételekkel rendelkező szántóterületek tartoznak;

„2. § (1) A településrendezési eszközök készítése során a mezőgazdasági terület területfelhasználási egység területét elsősorban – a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete mellett – a jó termőhelyi adottságú szántók övezetén javasolt kijelölni.

(2) A jó termőhelyi adottságú szántók övezetében új külfejtéses művelésű bányatelek megállapítása és bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(3) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hatálya alá tartozó települések településrendezési eszközeiben a jó termőhelyi adottságú szántók övezete területén, az (1) és a (2) bekezdésben foglaltakon túl, új beépítésre szánt terület csak abban az esetben jelölhető ki, ha a település közigazgatási területén a kijelölés máshol már nem lehetséges.”

Erdőtelepítésre javasolt terület övezete: a területrendezésért felelős miniszter rendeletében megállapított, kiemelt térségi területrendezési terv esetében a területrendezésért felelős miniszter rendeletében, valamint a vármegyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe olyan területek tartoznak, amelyeknek erdőgazdálkodásra való alkalmassága termőhelyi viszonyaik alapján kedvező és az erdőtelepítés környezetvédelmi szempontból szükséges vagy indokolt;

„3. § (1) A településrendezési eszközök készítése során az Országos Erdőállomány Adattárban nem szereplő erdőterület területfelhasználási egységeket a településfejlesztési és településrendezési célokkal összhangban – a természeti és kulturális örökségi értékek sérelme nélkül – az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén javasolt kijelölni.

(2) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hatálya alá tartozó települések településrendezési eszközeiben az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén az (1) bekezdésben foglaltak mellett beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, és erdőterület területfelhasználási egységbe sorolás esetén

a) az erdőtelepítés megvalósulásáig csak az erdőtelepítés lehetőségét megőrző területhasználat folytatható, valamint

b) erdőtelepítést elsődlegesen az élőhelynek megfelelő, természetesen kialakult őshonos fajokból álló erdőfoltok megőrzésével kell végezni.”

Tájképvédelmi terület övezete: a területrendezésért felelős miniszter rendeletében megállapított, kiemelt térségi területrendezési terv esetében a miniszteri rendeletben, valamint a vármegyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak;

„4. § (1) A tájképvédelmi terület övezete területére a vármegye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

(2) A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében – a településkép védelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában – meg kell határozni

a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,

b) a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket.

(3) A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(4) A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.”

Ökológiai hálózat magterületének övezete: az OTTrT-ben megállapított, kiemelt térségi és vármegyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életkörülményeit hosszú távon biztosítani képesek, és több védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont;

„25. § (1) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében csak olyan vármegyei területfelhasználási kategória és vármegyei övezet, valamint a településrendezési tervben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyósója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja.

(2) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:

a) a települési területet az ökológiai hálózat magterülete, vagy az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyósója körülzárja, továbbá

b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(3) A (2) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén beépítésre szánt terület az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(4) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.

(5) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, a meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.

(6) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető épületen elhelyezve.”

2.3.3 Vinár Veszprém Megye Területrendezési Tervében

Veszprém Megye Területrendezési Tervét Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlése 15/2019. (XII. 13.) önkormányzati rendelettel fogadta el. A megye Szerkezeti Tervét M=1:100.000 méretarányban a rendelet 2. melléklete tartalmazza.

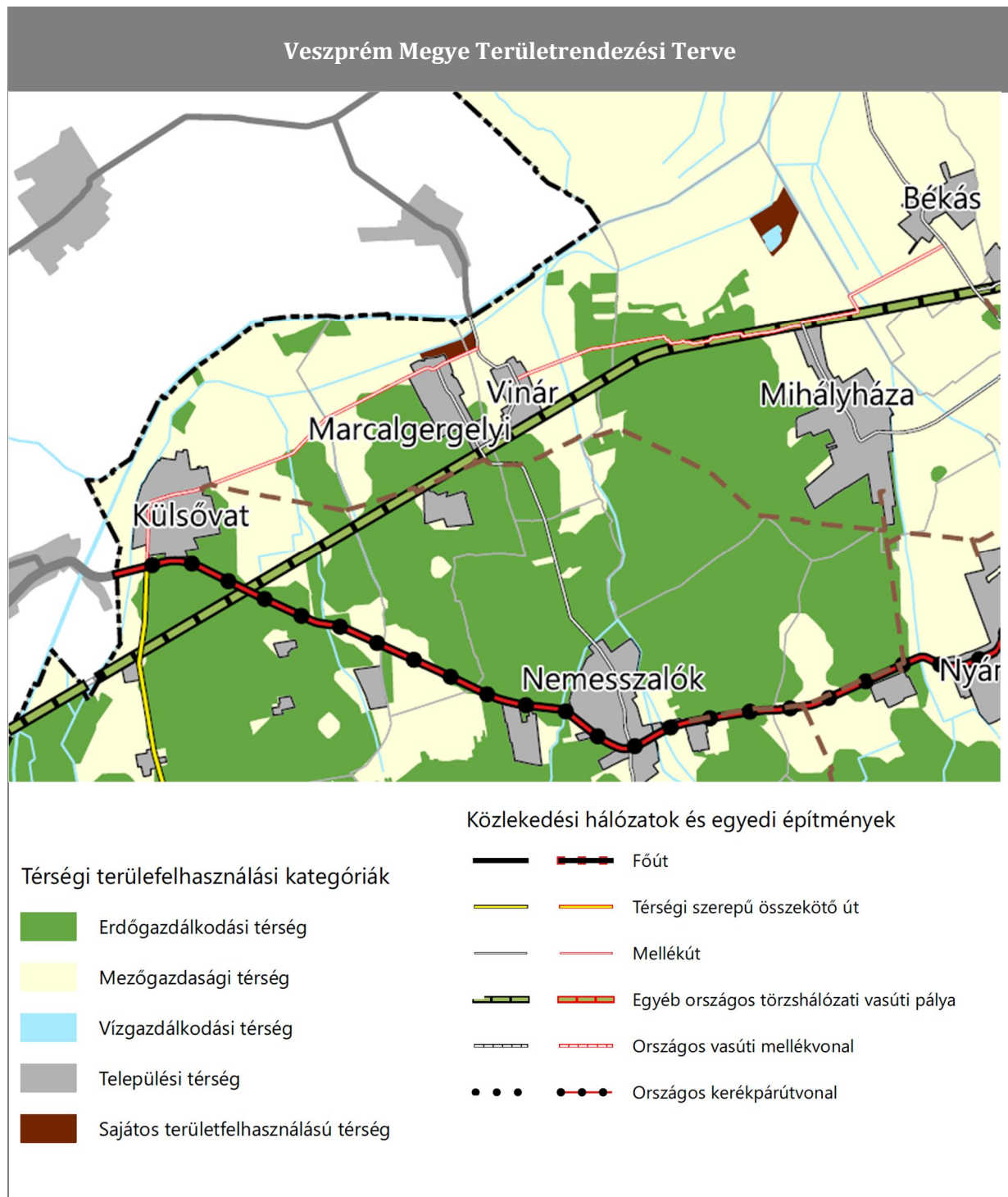
- A Szerkezeti Terv által meghatározott megyei területfelhasználási kategóriák a következők:
 - a) területi korlát nélkül ábrázolt térségek: aa) erdőgazdálkodási térség, ab) mezőgazdasági térség, ac) vízgazdálkodási térség, ad) települési térség,
 - b) legalább 5 ha nagyságú sajátos területfelhasználású térség.

Az egyes térségi övezetek területi és százalékos megoszlása a településen:

VINÁR	terület (ha)		%
	Erdőgazdálkodási térség	120,60	26,25
	Mezőgazdálkodási térség	300,03	65,31
	Települési térség	32,64	7,11
	Vízgazdálkodási térség	3,13	0,68
	Sajátos területfelhasználású térség	2,96	0,64

- Veszprém megye műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények rendszerét a rendelet 1/C melléklete tartalmazza:

Vinárral összefüggésben nem tartalmaz elemeket.

7. ábra: Kivonat Veszprém Megye Területrendezési Tervéből

- Veszprém megye területrendezési tervében alkalmazott övezetek:

b) megyei övezetek:

- ba) ásványi nyersanyagvagyon övezete,
- bb) rendszeresen belvízjárta terület övezete,
- bc) földtani veszélyforrás terület övezete

c) egyedileg meghatározott megyei övezetek

- ca) Gazdaságfejlesztés kiemelten támogatott célterületeinek övezete
- cb) Innovációs-technológiai fejlesztés kiemelten támogatott célterületének övezete
- cc) Karsztvíz emelkedéssel veszélyeztetett települések övezete
- cd) Turisztikai fejlesztések kiemelten támogatott célterületének övezete
- ce) Veszprém megye várostérségeinek övezete
- cf) Az „Európa kulturális fővárosa Veszprém 2023” program érdekében együttműködő települések övezete

A település területét megyei övezetek közül egyik sem, az egyedileg meghatározott megyei övezetek közül Veszprém megye várostérségeinek övezete érinti, mint Pápa várostérsége.

2.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai

2.4.1 Szergény

Szergény településnek a nemzeti jogtárban nem található helyi építési szabályzata.

2.4.2 Kemeneshőgyész

Kemeneshőgyész Község Önkormányzata Képviselőtestületének 12/2023.(VI.30.) önkormányzati rendelete szól Kemeneshőgyész község Helyi Építési Szabályzatának, valamint Szabályozási Tervének jóváhagyásáról. A település vízgazdálkodási területtel (Vg) csatlakozik Vinárhoz.

2.4.3 Mihályháza

Mihályháza Község Önkormányzata Képviselőtestületének 8/2023.(VI.21.) önkormányzati rendelete szól Mihályháza község Helyi Építési Szabályzatának, valamint Szabályozási Tervének jóváhagyásáról. A település mezőgazdasági (Má, Mt), vízgazdálkodási (Vg) és erdőterületekkel (Ee) csatlakozik Vinárhoz.

2.4.4 Nemesszalók

Nemesszalók Község Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2008.(XI.13.) számú rendelete szól Nemesszalók község Helyi Építési Szabályzatának, valamint Szabályozási Tervének jóváhagyásáról. A település mezőgazdasági (Má) és erdőterületekkel (Eg) csatlakozik Vinárhoz.

2.4.5 Marcalgergelyi

Marcalgergelyi Község Önkormányzata Képviselőtestületének 7/2010.(VI.28.) önkormányzati rendelete szól Marcalgergelyi község Helyi Építési Szabályzatának, valamint Szabályozási Tervének jóváhagyásáról. A település mezőgazdasági (Má, Mk) és falusias lakóterületekkel (Lf) csatlakozik Vinárhoz. A terv tartalmazza a József Attila utca szélesítését, mely északkelet felé Szergény és Vinár irányába halad tovább. Az út mentén tervezett kerékpáros nyomvonal is szerepel.

2.5 Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

2.5.1 A hatályos településfejlesztési koncepció vonatkozó megállapításai

Vinár településfejlesztési koncepciója 2003-ben került elfogadásra és 2009-ben módosításra is került.

Ez alapján a főbb megállapítások:

„A fejlesztés javasolt fő irányai:

A település fejlesztésének meglévő adottságai hatékony kihasználásán kell alapulnia oly módon, hogy annak eredményeként mind a település lakosságának, mind pedig önkormányzatának bevételei, fejlesztésre fordítható forrásai minél gyorsabb ütemben és minél nagyobb mértékben növekedjenek.

Vinár község fejlesztését és fejlődésének irányát meghatározza a település földrajzi elhelyezkedése, a környező táj szépsége. Mindemellett fontos megemlíteni a településen lévő gazdasági tevékenységet folytató, H-DUCK női táskák varrásával foglalkozó gazdálkodást.

A település mind a Kisalföld, mind a Bakony periferiáján fekszik, azonban a táj szépsége, a nyugodt, csendes környezet, valamint a környező településekkel való összefogás alapját képezheti a kiránduló turizmus továbbfejlesztésének, így szerepet vállalhat a térség idegenforgalmából.

A meglévő gazdasági telephelyek pedig további munkaalkalmat teremthetnek és gazdasági szerepkör kiszélesítését alapozhatják meg a településen. A lakókörnyezet fejlesztése a meglévő lakóterületek közterületi fejlesztését, új rendezett lakóterületek kialakítását, valamint a teljes települési infrastruktúra kiépítését igényli. A lakóterületek elsősorban a csendes, nyugodt lakókörnyezetben élni kívánó polgárok, illetve a helyi fiatalok igényeit elégíthetik ki, ezért, további fejlődésének egyik kiemelten fontos eleme a lakóterület fejlesztés.

A lakóterület fejlesztéséhez és az idegenforgalomhoz szervesen kapcsolódik ellátó hálózatuk erősítése, amely a kereskedelem, a vendéglátás és a szolgáltatási szféra – tehát a gazdasági élet – fejlesztését kívánja. E körülmény pedig pozitív hatást gyakorolhat arra, hogy a helyi lakosok minél nagyobb hányada találja meg biztos megélhetésének és megfelelő anyagi boldogulásának feltételeit a településen.

A fentiekből következik a helyi munkahelyek számának növelése. A volt majorok területe, illetve további alkalmas területek megfelelő helyet teremthetnek ipari, illetve kereskedelmi, szolgáltató jellegű fejlesztések megvalósítására. A működő vállalkozások fejlesztésével, új vállalkozások beindításával a munkahelykínálat bővülésén túl a település bevételei is növekedhetnek.

A mezőgazdasági termelésnek a települések fejlődésében az elmúlt évtizedekben betöltött szerepe nem segítette jelentősen a települések fejlődését, hiszen gazdaságok, majorok szűntek meg. A településen élő emberek a növény és állattenyésztésből nem képesek magukat eltartani, azonban a mezőgazdasági tevékenység minőségi fejlesztése (állattartás, földművelés) feltétele a gazdasági fejlődés előmozdításának, a közegészségügyi, környezetvédelmi szempontok betartásának. A szervezett, akár szövetkezeti alapon létrehozott gazdasági együttműködés révén is erősíthető a falusi térségek népességmegtartó képessége. Itt kell hangsúlyozni a családi agrártámogatások lehetőségeinek erősítését is.

A felsorolt tevékenységek magas hatékonyságú és jövedelmező végzése megköveteli, hogy a település továbbra is kiemelt figyelmet fordítson

- az országos viszonylatban is figyelemre méltó értékeket képviselő természeti környezet védelmére;*
- a települést a távolabbi településekkel összekötő közlekedés és hírközlés feltételeinek javítására (kerékpárút hálózat, mobil telekommunikáció);*
- a település közműellátottsági színvonalának gazdaságos fejlesztésére (szennyvízcsatorna-hálózat kiépítése);*
- meglévő területek optimális hasznosítására, közművekkel ellátandó lakókörzetek kialakítására, külső befektetők fogadási feltételeinek javítására.*

Az ezekkel kapcsolatos célok helyes megfogalmazása teremtheti meg az alapot a végrehajtás - azaz a célok megvalósítása - optimális tervezési, szervezési és érdekeltiségi

rendszerének kialakítására és ellenőrzésére, valamint az elért eredmények számbavételére, elemzésére, minősítésére.”

Településrendezési terv készítése során megoldandó feladatok:

- Új lakótelek kialakításának meg kell teremteni a feltételeit.
- A jelenleg is működő vállalkozások bővítésének és az esetlegesen új kisvállalkozások indításának lehetőségét továbbra is biztosítani kell.
- A település területén biztosítani kell a lehetőségét annak, hogy bárki kereskedelmi vagy szolgáltató tevékenységet folytathasson, amennyiben azzal nem zavarja környezetét.
- Kis telephelyek kialakítására alkalmas (kereskedelmi, szolgáltató) terület kijelölése környezetkímélő gazdasági tevékenység folytatására.
- A község környezeti állapotának megőrzését biztosítani kell, és javítását elő kell segíteni.
- Az új közművek építéséhez helyet kell biztosítani a közterületeken, és figyelmet kell fordítani a műtárgyak településképet legkevésbé zavaró kialakítására.
- Kerékpárút javasolt nyomvonalának kijelölése a környező települések összekötésére.
- Színvonalas közösségi terek, játszótér, sportpálya, park helyének kijelölése.
- Védeni kell a település helyi építészeti értékeit, az arra érdemes értékek megőrzése érdekében.

Kis anyagi ráfordítással az önkormányzat által önerőből rövidtávon megvalósítható feladatok:

- A kulturális programok bővítése és azok lakossági igényeknek megfelelő kiválasztása fontos feladat.
- A szomszédos községekkel összefogva, turisztikai programokat kell szervezni.
- A község környezeti állapotát meg kell őrizni, és javítására kell törekedni.
- Meg kell alkotni a település környezetvédelmi programját.
- Elő kell segíteni a mezőgazdasággal foglalkozók tájékoztatását a továbbképzési és a támogatási források igénybevételeinek lehetőségeiről.
- A jelenleg is működő vállalkozások bővítésének és az esetlegesen új kisvállalkozások indításának lehetőségét továbbra is biztosítani kell.
- A község kedvező környezeti állapotának megőrzése, érdekében csak a környezetet a minimális, mértékben terhelő ipari, illetve mezőgazdasági feldolgozó üzemek települését szabad támogatni.
- Turisztikai alapot kell létrehozni az idegenforgalmi célú fejlesztések támogatásához.
- Az érdeklődőket segíteni kell a turizmusfejlesztést támogató források igénybevételehez való hozzájutásban.
- A település területén biztosítani kell a lehetőségét annak, hogy bárki kereskedelmi vagy szolgáltató tevékenységet folytathasson, amennyiben azzal nem zavarja környezetét.

Közepes anyagi forrásigényű az önkormányzat anyagi lehetőségeit meghaladó feladatok, fontossági sorrendben:

- A községi és a hegyi csapadékelvezető árokrendszer karbantartására, tisztítására folyamatosan nagy hangsúlyt kell fektetni.
- Gazdasági terület kijelölése és kialakítása kisipari beruházások számára.
- Zöldterületek fejlesztése, játszótér, sportpálya, pihenőpark építése.
- A meglévő intézmények építészeti állaga javítására és megőrzésére kell törekedni.
- A falusi- és ökoturizmus fejlesztésének lehetőségeit, a település idegenforgalmi vonzerejét fel kell térképezni,

Nagy pénzügyi ráfordítást igénylő az önkormányzat anyagi forrásait meghaladó feladatok, fontossági sorrendben:

- A község útjait karban kell tartani, járdákat fel kell újítani.
- Kerékpárutakat kell építeni a környező települések irányába.

2.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A településen nincsenek hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések.

2.6 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

A település helyi építési szabályzatát és szabályozási tervét Vinár Község Önkormányzata Képviselő-testületének 8/2010. (VIII. 23.) önkormányzati rendelete hagyta jóvá, mely az R-2 jelű külterületi szabályozási tervvel, és az R-3 jelű belterületi szabályozási tervvel együtt alkalmazandó (a nemzeti jogtár ezt nem tartalmazza).

A belterületi szabályozási terv falusias lakóterületet (Lf), temetőterületet (Kkte), zöldterületet (Z), erdőterületet (Ev), valamint közlekedési és közműterületeket határol le. Új lakóterületekkel a belterület északnyugati részén számol.

A külterületi szabályozási tervlap különleges beépítésre nem szánt turisztikai területet, közlekedési és közműterületeket (KÖu, KÖk), erdőterületeket (Eg, Ev), mezőgazdasági területeket (Má0, Má1), és vízgazdálkodási területeket jelölt ki. A terv a főbb utak szélesítését jelöli.

2.7 A település társadalma

2.7.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

2.7.1.1 Demográfia, népesség

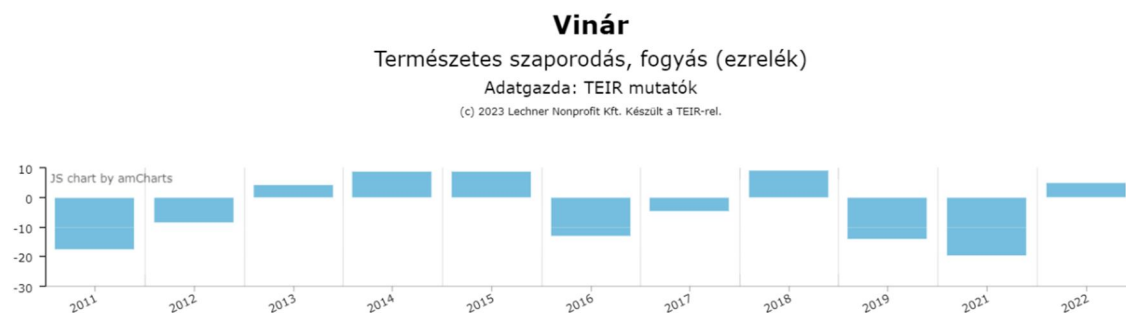
A lakónépesség az adott területen lakóhellyel rendelkező és másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma. Vinár **népessége** 2022-ben 232 fő volt, ezzel a pápai, aprófalvas kistérségen belül a kisebb lélekszámú települések közé tartozik. A lakosság száma 2011-től

döntően csökkent, 2022-ben látható az előző évekhez képest nagyobb mértékű növekedés, ekkor majdnem elérte a 2017-es állapotot.

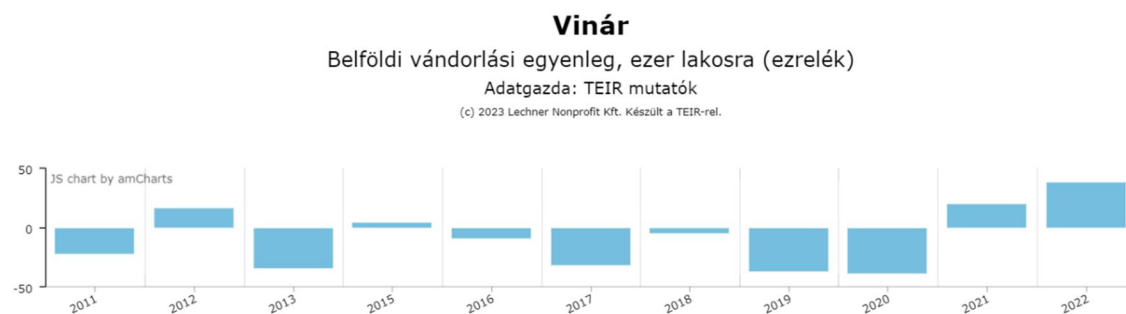
Állandó népesség Vináron 2011 és 2022 között (Forrás: TEIR)

A lakosságszám változását két tényező befolyásolja: egyrészt a természetes szaporodás vagy fogyás, másrészt pedig a vándorlási egyenleg. A **természetes szaporodás/fogyás** az élve születések és a halálozások számának különbségét mutatja. A településen az elmúlt évtizedben inkább a fogyás volt meghatározó, kiemelkedően magasak a 2011-es és 2021-es adatok.

Természetes szaporodás, fogyás Vináron 2011 és 2022 között (Forrás: TEIR)

A **vándorlási különbözet** az adott közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az onnan másik közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők számának különbözete ezer lakosra vetítve. Vináron 2011 és 2022 között ez az érték változatos képet mutat, de többnyire az elvándorlás volt a jellemző.

Vándorlási egyenleg Vináron 2011 és 2022 között (Forrás: TEIR)

2.7.1.2 Nemzetiségek

A 2011-es népszámlálás során a lakosok 99,1%-a magyarnak mondta magát (0,9% nem nyilatkozott, a kettős identitások miatt a végösszeg nagyobb lehet 100%-nál).

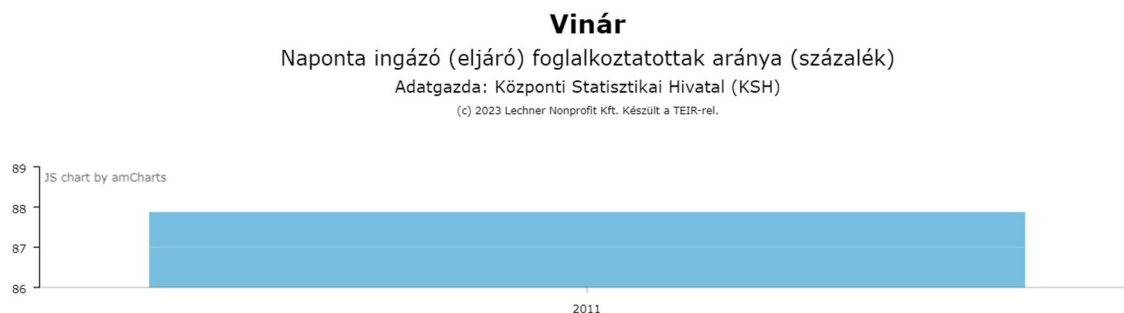
2.7.1.3 Foglalkoztatottság

A népszámlálás során **foglalkoztatottnak** minősül minden 15 éves és idősebb személy, aki az időpontot megelőző héten legalább egy órányi, jövedelmet biztosító munkát végzett, vagy rendszeres foglalkozásától (pl. betegség miatti távollét vagy fizetett, illetve fizetés nélküli szabadság miatt) csak átmenetileg volt távol. **Regisztrált munkanélküli** az a személy, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, öregségi nyugdíjra nem jogosult, valamint rehabilitációs járadékban nem részesül, és az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony kivételével munkaviszonyban nem áll, egyéb kereső tevékenységet nem folytat, és elhelyezkedése érdekében az illetékes kirendeltséggel együttműködik. A településen a **regisztrált álláskereső** száma 2022-ben 5 fő volt, az érték a 2011-2013 közötti időszakhoz képest jelentős javulást mutat, ekkor volt olyan év is, amikor 17 nyilvántartott álláskereső volt. Összességében a statisztikai adatok alapján elmondható, hogy a vizsgált időszakban a nyilvántartott álláskereső száma átlagosan 8 fő alatti volt.

Regisztrált álláskereső száma Vináron 2011 és 2022 között (Forrás: TEIR)

A **naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak** aránya a településen 2011-ben rendkívül magas volt (87,9%). Sajnos frissebb statisztikai adataink erről nem állnak rendelkezésre.

Naponta eljáró foglalkoztatottak aránya Vináron 2011-ben (Forrás: TEIR)

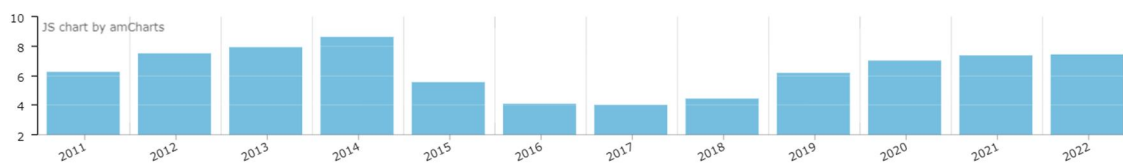
A **magas presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak** aránya 2022-ben alacsony a településen (7,44%), azonban egy 2016-os jelentősebb visszaesést követően folyamatosan növekvő tendenciát mutat.

Vinár

Magas presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya (százalék)

Adatgazda: TEIR mutatók

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

Magas presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya Vináron
2011-2022 között (Forrás: TEIR)

2.7.1.4 Jövedelmi viszonyok

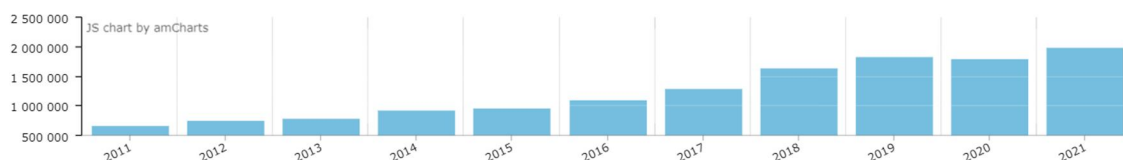
Az **SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem** egy lakosra vetítve jelentősen nőtt a vizsgált időszakban, az érték 2017-től még a megyei átlagot is meghaladja.

Vinár

Egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem (Ft)

Adatgazda: TEIR mutatók

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

Egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem Vináron 2011-2021 között (Forrás: TEIR)

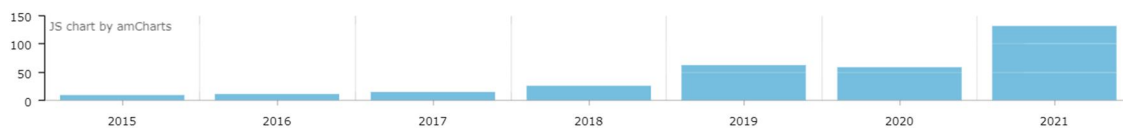
A **magas, illetve alacsony jövedelműek aránya**, ami az 5 millió Ft feletti adósávon adózók száma egy, 1 millió Ft alatti adósávon adózóra vetítve. Az érték 2015 és 2022 között jelentősen növekedett.

Vinár

SZJA adófizetők évi 5 millió Ft feletti jövedelmi sávjában, egy SZJA adófizetőre évi 1 millió Ft alatti jövedelmi sávjában (fő)

Adatgazda: TEIR mutatók

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

Egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem Vináron 2015-2021 között (Forrás: TEIR)

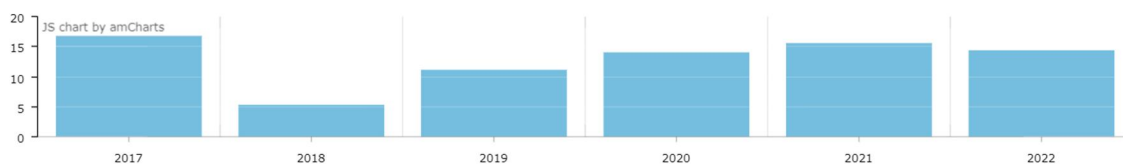
A jövedelmi viszonyokról adhat képet a **rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesítettek** száma is, hiszen a kedvezményre az a család jogosult, ahol a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege, illetve az egy főre jutó vagyoni érték nem haladja meg a törvényben meghatározott értéket. Az érték 2018-ban mintegy harmadára csökkent az előző évhez képest. 2019-től lassú növekedés figyelhető meg. A **települési támogatásban részesítettek** száma 2017 és 2022 között erőteljesen csökkent.

Vinár

Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesítettek havi átlagos létszáma, 100 0-18 évesre (fő)

Adatgazda: TEIR mutatók

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

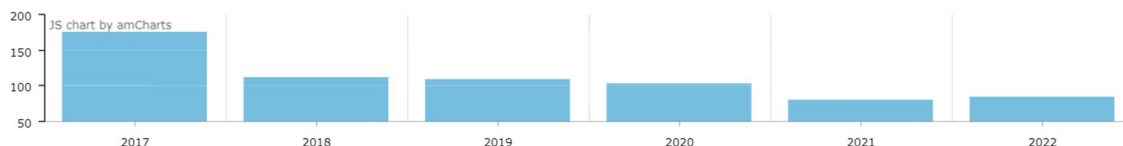
Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesítettek havi átlagos létszáma Vináron 2017-2022 között (Forrás: TEIR)

Vinár

Települési támogatásban részesítettek (pénzbeli és természetbeni) (fő)

Adatgazda: Központi Statisztikai Hivatal (KSH)

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

Rendszeres települési támogatásban részesítettek létszáma Vináron 2017-2022 között (Forrás: TEIR)

2.7.1.5 Életminőség

A településen a 2011 és 2022 közötti időszakban **új lakás vagy üdülő** a KSH adatai alapján nem épült. A pápai járásban nagyrészt hasonló adatokat mérhetünk, építési tevékenység nem jellemző a községekben, vagy csak elszórtan jelent meg az említett időszakban. A **közüemi ivóvízvezeték-hálózatba és a közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya** 100%-os. A **háztartási gázfogyasztók száma** száz lakásra vetítve 2021-ben 57 fő volt. Az **alacsony komfort fokozatú lakások és lakott üdülők aránya** (félkomfortos, komfort nélküli, szükség-lakás) a településen 9,78%, ami az országos átlaggal (9,31%) nagyjából megegyező érték. (2011-es adat)

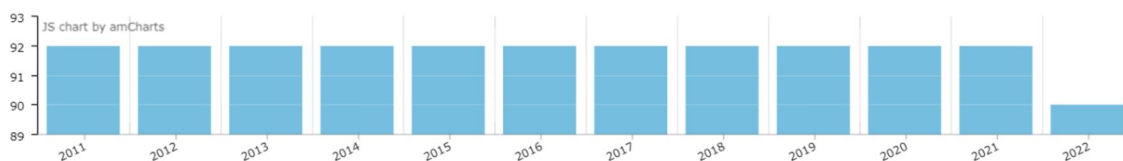
Félkomfortos az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhelyiséggel, továbbá fürdőhelyiséggel vagy vízöblítéses WC-vel, villannyal, vízellátással és egyedi fűtési móddal rendelkezik. **Komfort nélküli** az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhelyiséggel, valamint egyedi fűtési móddal rendelkezik. A komfortfokozatok egyikébe sem sorolható lakások a **szükség- és egyéb lakások**. Az **egy és két szobás lakások aránya** 2022-ben 32,2%-os volt. A **személygépkocsik száma** folyamatos növekedést mutat a települési lakosság arányában.

Vinár

Lakásállomány (db)

Adatgazda: Központi Statisztikai Hivatal (KSH)

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

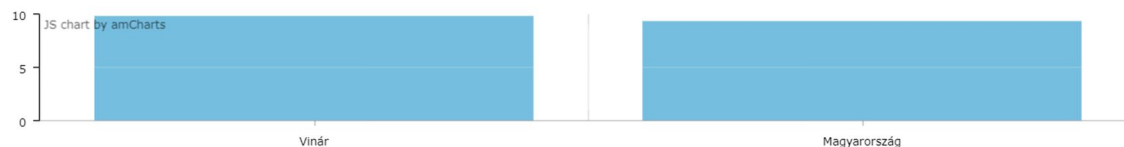
Lakásállomány Vináron 2011 és 2022 között (Forrás: TEIR)

Alacsony komfort fokozatú lakások és lakott üdülők aránya (százalék)

2011

Adatgazda: TEIR mutatók

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

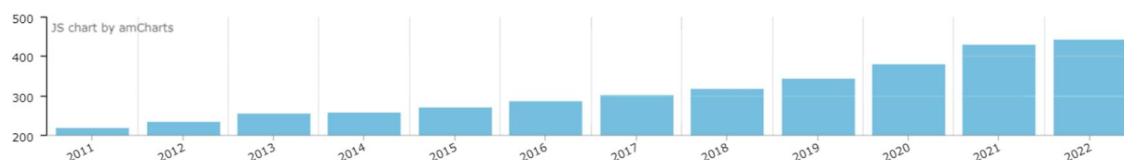
Alacsony komfort fokozatú lakások és lakott üdülők aránya 2011-ben (Forrás: TEIR)

Vinár

Személygépkocsi, 1000 lakosra (db)

Adatgazda: TEIR mutatók

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

Személygépkocsik száma Vináron 2011 és 2022 között (Forrás: TEIR)

2.7.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

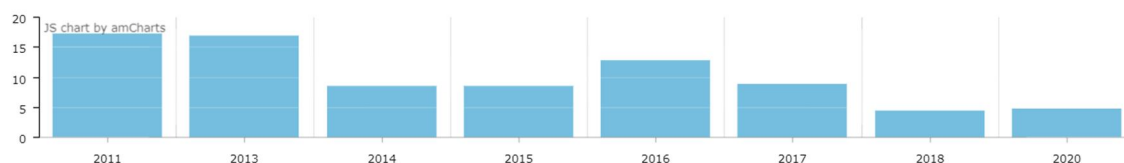
Konfliktust keltő társadalmi különbségek, társadalmi rétegződéssel összefüggő térbeli elkülönülés nem jellemzőek a kis településen. A **regisztrált bűncselekmények száma** a településen a vizsgált időszakban mind a megyei, mind a környező települések átlaga alatt mozgott és egyre csökkenő tendenciát mutatott.

Vinár

Regisztrált bűncselekmény, 1000 lakosra (db)

Adatgazda: TEIR mutatók

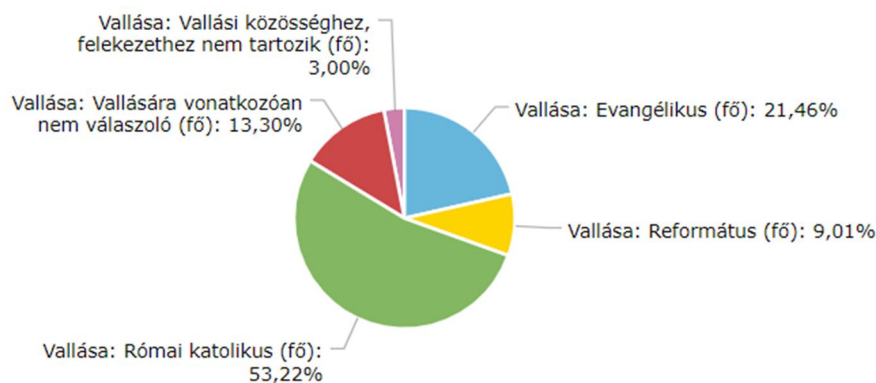
(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

Regisztrált bűncselekmények száma Vináron 2011 és 2022 között (Forrás: TEIR)

2.7.3 Települési identitást erősítő tényezők

A település **vallási megoszlása** a 2011-es népszámlálás adatai szerint a következő: római katolikus 53,2%, református 9%, evangélikus 21,5%, felekezeten kívüli 3% (13,3% nem nyilatkozott).

Vallási megoszlás Vináron 2011-ben (Forrás: TEIR)

A település a középkorban még borászfalu volt, innen ered szláv eredetű neve, mely „bortermelő”-t jelent. Gazdálkodása később megváltozott, a borászat eltűnt, helyette mezőgazdasági tevékenység volt hosszú évszázadokon keresztül jellemző. Az 1900-as években az ipar és kereskedelem mellett a közlekedés is megjelent, mint megélhetést biztosító terület/ágazat.

Önálló közigazgatása 1990-től van, korábban Marcalgergelyihez, majd Nemesszalókhöz tartozott.

Napjainkban még mindig a mezőgazdasági ágazatban dolgozók aránya a legmagasabb, bár ez az arány csökkenő tendenciát mutat az elmúlt években, emellett pedig az ipari ágazatokban dolgoznak még többen. Sajnos helyben nem tudnak elegendő munkalehetőséget biztosítani, ezért a lakosság nagyobb része a szomszédos Marcalgergelyibe és Nemesszalókra, vagy Pápára, Celldömölkre jár dolgozni.

Az egyutcsás községnek jelenleg hozzávetőleg 230 állandó lakosa van. A korelosztást tekintve megállapíthatjuk, hogy a lakosság előregedő tendenciát mutat.

A településen működő **civil szervezet**, a Lila Akác Asszonykórus 2006-ban alakult, jelenleg 6 fővel működik.

2.8 A település humán infrastruktúrája

2.8.1 Humán közszolgáltatások

A lakónépesség életminőségét jelentős mértékben meghatározhatja a humán közszolgáltatások (oktatás, szociális ellátás, egészségügy, kultúra, sport stb.) elérhetősége és azok minősége.

Vinár község Önkormányzata kötelező és önként vállalt feladatai ellátására "intézményeket" működtet. Az intézmények alapításáról a Képviselőtestület dönt. Az önkormányzat az oktatás, a kultúra és a szociális ellátás területén működtet intézményeket. Az alapszolgáltatások megszervezésével a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan nehéz helyzetben lévő egyéneknek, hogy otthonukban, lakóközösségükben önálló életvitelüket fenntarthatassák, valamint egészségi-, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáikat megoldhassák.

Oktatás és szociális ellátás

A településen **bölcsődei** ellátás nincs. Az **óvodai** intézményi feladatok ellátásáról a Közös Fenntartású Nemesszalóki Napköziotthonos Óvoda **Marcalgergelyi Tagóvodája** gondoskodik, mely a Kossuth u. 48. szám alatt működik, max. 25 fős létszámmal. Az intézmény fenntartói

Marcalgergelyi Község Önkormányzat Képviselő-testülete és Vinár Község Önkormányzat Képviselő-testülete. A fenntartói jogokat az önkormányzatok társulási megállapodásban foglaltak szerint gyakorolják. Marcalgergelyiben 1981 óta működik óvoda. Marcalgergelyi Község Önkormányzata több fázisban korszerűsítette az épületet. Vinár az **alapfokú oktatás** területén a nemesszalóki ellátási körzethez tartozik. A **Nemesszalóki iskola** a Szabadság tér 12. szám alatt található. A Nemesszalóki Általános Iskola fenntartója a Pápai Tankerületi Központ. Az alapoktatáson kívül logopédia, gyógypedagógia, felzárkóztatás, szakkörök, sportkörök működnek sikerrel. Könyvtár és számítástechnikai szaktanterem is a tanulók rendelkezésére áll.

Egészségügyi ellátás

Háziorvosi és védőnői alapellátás működik a településen, a Köztársaság u. 45. szám alatt. Az orvosi ügyelet, a fogászati ellátás, valamint a szakorvosi rendelő és kórház Pápan vehető igénybe.

Kultúra és sport

Az Önkormányzat a kulturális és sportcélú szabadidő eltöltéséhez szükséges színtereket és feltételeket biztosítja. Ennek keretében fenntartja és üzemelteti a **Faluház és sportközpontot**, a **Közösségi Házat**, támogatja a közművelődési és sport tevékenységeket. A településen egy **sportpálya** (melynek átadása a Vinári falu- és gyermeknap alkalmával 2014. július 5-én történt) és egy **teniszpálya** is működik és korszerű játszótér áll a gyermekek rendelkezésére.

Vinár Község Önkormányzata a **könyvtári** ellátást a Jókai Mór Városi Könyvtár (8500 Pápa, Fő tér 1.) szolgáltatásával biztosítja. A könyvtár a Közösségi Ház egyik termében található a falu központjában. A könyvtár szolgáltatás keretében lehetőség van, könyvek kölcsönzésére, folyóiratok olvasására, internet használatra. A településen működő **civil szervezet**, a Lila Akác Asszonykórus 2006-ban alakult, jelenleg 6 fővel működik.

Hitélet

A községben egy római katolikus templom található, a település fő utcáján (Köztársaság u). Istentiszteletet hetente, főünnepeken pedig hirdetés szerint tartanak.

2.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Vinár Község rendelkezik Helyi Esélyegyenlőségi Programmal, mely a 2019-2024 közötti időszakra készült el.

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva Vinár község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Vinár település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- *az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,*
- *a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,*
- *a diszkriminációmentességet,*
- *a szegregációmentességet,*

- *a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).*

Cél a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából. További cél meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt. Szintén célként határozták meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

„Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák dolgoznak és megfelelő körülmények között élnek.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők kiutat találjanak a megélhetési gondjaikra.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek nevelkedését.

Folyamatosan odafigyelünk az idősök egészségi és szellemi állapotára.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a férfiakkal szembeni egyenlő bánásmódot

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők megsegítésére, hogy a körülményeikhez képest teljes életet éljenek.”

A Helyi Esélyegyenlőségi Program a következő **problémákat** azonosította be és a következő **fejlesztési lehetőségeket** fogalmazta meg célcsoportok szerint lebontva:

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
<i>Romák és/vagy mélyszegénységben élők</i>	Munkanélküliség	Felnőtt oktatás, tanfolyamok szervezése új szakképesítés, átképzés a munkaerőpiaci igényeknek megfelelően, közfoglalkoztatás
<i>Gyermekek</i>	1. Gyermekek közép- és felsőfokú oktatásban való továbbtanulásának nehézsége anyagi fedezet hiányában 2. Elavult játszótéri eszközök	1. Továbbtanulás segítése a Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Tehetséggondozó Programja, valamint a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszerben 2. Játszóter felújítása, bővítése, új játékok beszerzése
<i>Idősek</i>	Elszigetelődés, elmagányosodás	Az idősebb korosztály számára kikapcsolódási lehetőségek szervezése
<i>Nők</i>	1. A családon belüli erőszak, megfélemlítések eltitkolása 2. Tartós munkanélküliség a nők körében	1. Anonim jelzőrendszer megszervezése, működtetése, tájékoztatás a lehetséges segítségnyújtásokról 2. Közfoglalkoztatásban való részvétel
<i>Fogyatékkal élők</i>	A fogyatékkal élők életterének beszűkülése: egészségügyi szolgáltatásokhoz, munkahelyhez, kulturális programokhoz való hozzáférés nehézségei	Fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítés egészségügyi intézményekbe való eljutás segítése védett munkahelyek felkeresése, munkaerő piacra történő beállás segítése
<i>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás</i>	1. Közterületeken való mozgás akadályozottsága, további járdaburkolatok cseréje 2. Faluház megközelítésének akadályozottsága	1. Járdák felújítása, cseréje 2. Akadálymentesítés, rámpa, mozgáskorlátozott parkoló

A megvalósítás előkészítése:

Az Önkormányzat az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Az Önkormányzat azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Az Önkormányzat elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Az Önkormányzat a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

Az Önkormányzat a fentiekkel kívánja biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok a településen maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata:

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása,
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre,
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása,
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása.

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

2.9 A település gazdasága

2.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

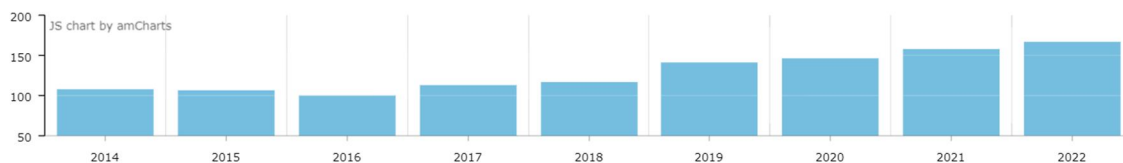
A **regisztrált vállalkozások** száma ezer lakosra vetítve Vináron a megyei átlaghoz és a környező településekhez képest is alacsonyabb értéket mutat, 2016-tól folyamatos növekedés látható. A **vállalkozások jegyzett tőkéje** egy lakosra vetítve a félre csökkent 2014 és 2020 között. Az **1-9 fős regisztrált vállalkozások** száma 2016-tól emelkedett, azonban 2021-2022-ben nagymértékű visszaesést láthatunk. A **regisztrált egyéni vállalkozók** száma 2011 és 2018 között nagyjából stagnál, majd 2019-től növekedés figyelhető meg. A **regisztrált őstermelők** száma 2011-2014 között jelentősen növekedett, majd a 2016-os visszaesést követően az érték gyakorlatilag nem változik.

Vinár

Regisztrált vállalkozás, 1000 lakosra (db)

Adatgazda: TEIR mutatók

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

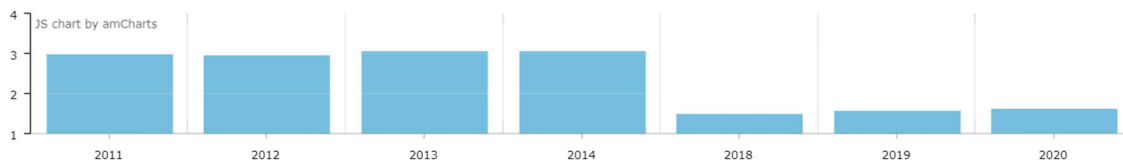

Vinár

Vállalkozások jegyzett tőkéje, egy lakosra (1000 Ft)

Adatgazda: TEIR mutatók

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

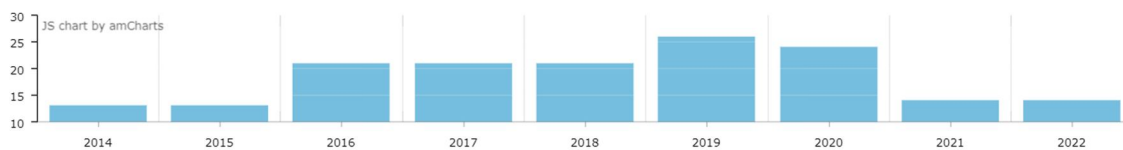

Vinár

1-9 fős regisztrált vállalkozások (GFO14, dec. 31.) (db)

Adatgazda: Központi Statisztikai Hivatal (KSH)

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

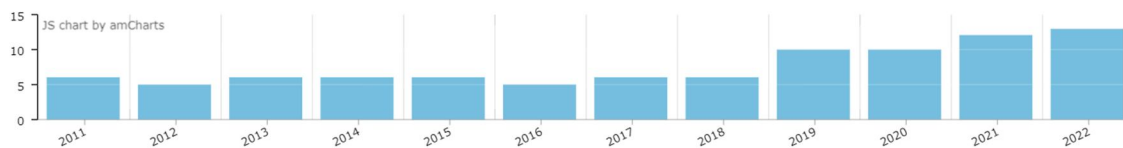

Vinár

Regisztrált egyéni vállalkozók (dec. 31.) (db)

Adatgazda: Központi Statisztikai Hivatal (KSH)

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

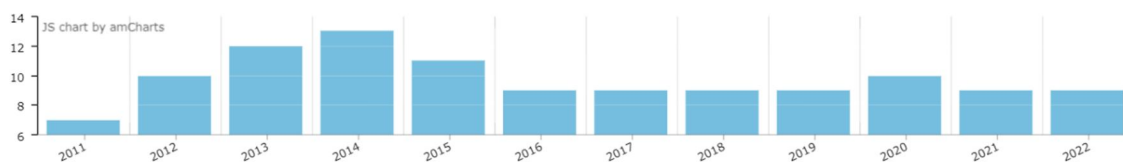

Vinár

Regisztrált őstermelők (dec. 31.) (db)

Adatgazda: Központi Statisztikai Hivatal (KSH)

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

2.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, a gazdasági szervezetek jellemzői

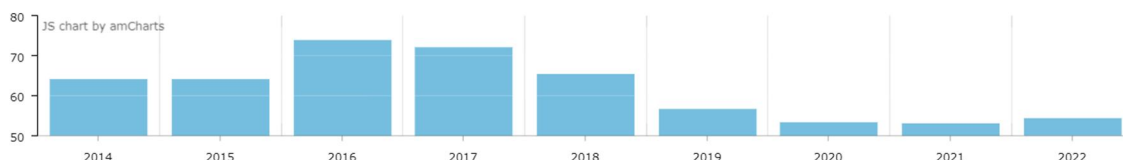
A regisztrált vállalkozások többsége a **mezőgazdasági ágazatban** tevékenykedik, azonban ez az arány a 2016-os 73,91%-ról 2022-re 54,29%-ra esett vissza. Az **ipar-, építőiparban regisztrált vállalkozások** aránya azonban 2016-tól folyamatosan növekedett, 2021-ben 31,25 %-ot ért el. A **szolgáltatási szektorban regisztrált vállalkozások** száma 2014 óta csökkenő tendenciát mutat a településen, majd 2019-ben ugrásszerű növekedés figyelhető meg. A működő kereskedelmi és szolgáltatói szféra is csak az alapellátást biztosítja, magasabb ellátottságot a környező nagyobb települések szolgáltatnak. A **helyi önkormányzat iparüzési adó bevétele** egy lakosra vetítve 2011 és 2017 között növekvő tendenciát mutat, majd 2018-ban csökkenés volt tapasztalható, 2021-re csaknem a 2011-es értékre esett vissza. Az önkormányzatnak **idegenforgalmi adó bevétele** a vizsgált időszakban nem volt.

Vinár

Mezőgazdasági regisztrált vállalkozások aránya (százalék)

Adatgazda: TEIR mutatók

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

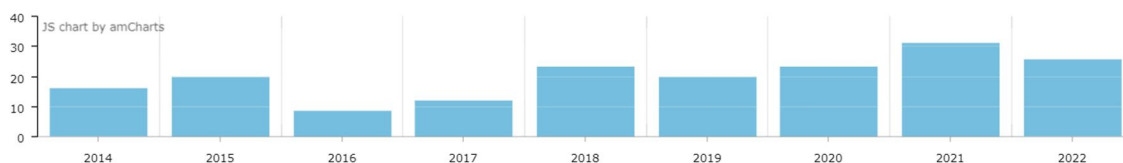

Vinár

Ipar-, építőiparban regisztrált vállalkozások aránya (százalék)

Adatgazda: TEIR mutatók

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

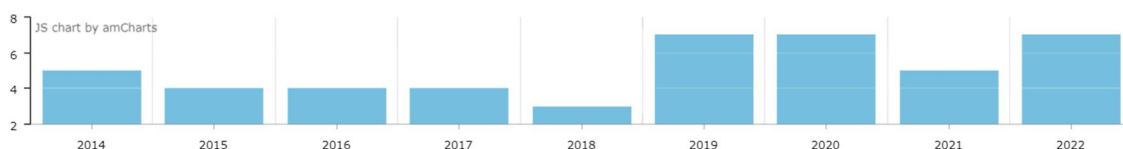

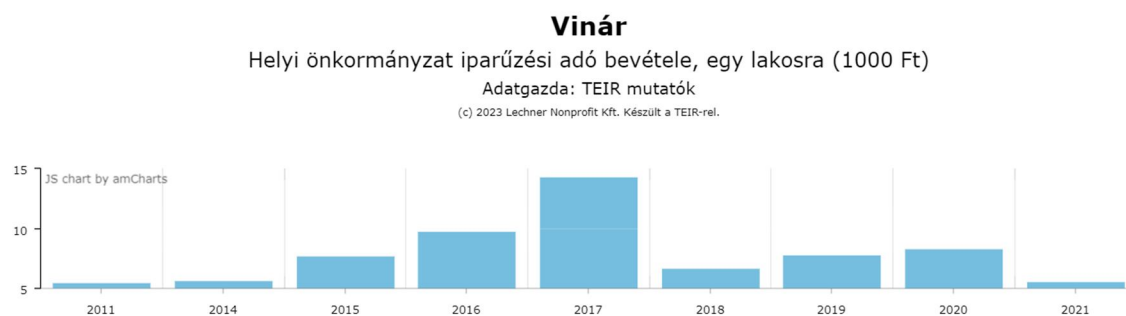
Vinár

Regisztrált vállalkozások a szolgáltatásokban (db)

Adatgazda: TEIR mutatók

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

2.9.3 A gazdasági szervezetek fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelései

A gazdasági szervezetek részéről jelentős beruházás, fejlesztés a rendelkezésre álló információk alapján nem történt az elmúlt években, fejlesztési elképzeléseik nem ismertek.

2.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

A település közúton történő külső elérhetősége a gazdasági versenyképesség szempontjából nem tekinthető kedvezőnek. Idő szerinti optimalizálás esetén a leggyorsabb út hossza percben a saját megyeszékhelyig több mint 50 perc, mely a megyei átlagot jóval meghaladó érték. A saját járásközpont megközelíthetősége megyei átlag alatti a maga 23 és 25 perc körüli értékével. Vinár kapcsolatát a járásközponttal és környező településekkel mellékutak és főutak biztosítják. A közösségi közlekedési lehetőségeket a volánbusz járatok adják. A települést a hazai vasútvonalak közül a MÁV 10-es számú Győr–Celldömölk vasútvonala érinti.

A gazdasági versenyképességet befolyásolja tovább a munkaerő képzettsége is, mely szintén a megyei átlag alatti értékeket mutat.

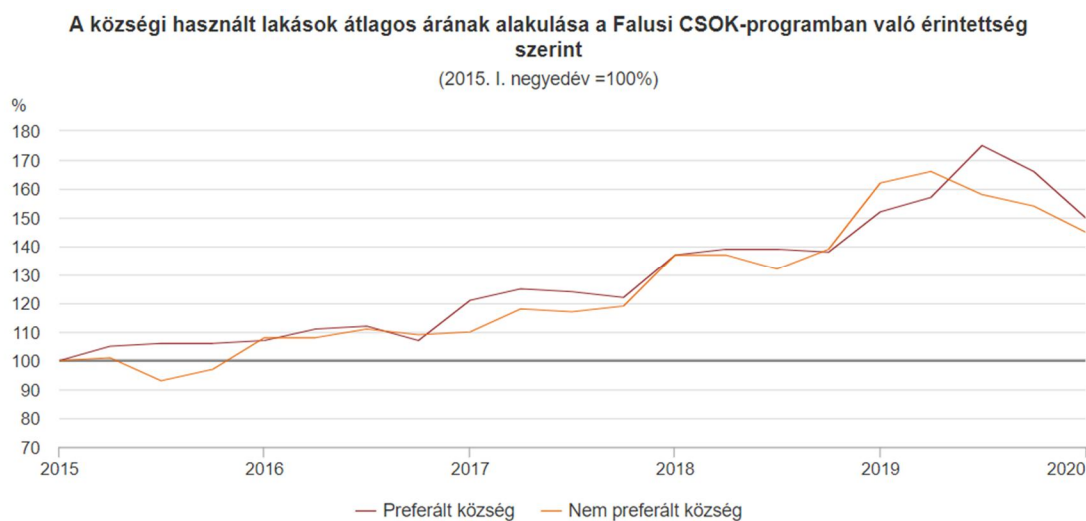
2.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok

A településen az elmúlt 10 évben **új lakás vagy üdülő** a KSH adatai alapján nem épült.

A lakáspiacról megbízható statisztikai adatok nem állnak rendelkezésre, de az önkormányzattól kapott információk szerint az eladó házak szinte azonnal gazdára találnak, míg a beépíthető telkek nem keresettek a magas építési költségek miatt. Vinár a **Falusi CSOK-programban** résztvevő település.

„Országosan 2019-ben hat év után először csökkent a lakáspiaci tranzakciók száma, amelynek a mértéke az eddig feldolgozott adatok alapján 8,0%-ra becsülhető. A használtlakás-piacon kimutatható a Falusi CSOK hatása, a községek használtlakás-piaci részesedése 2019-ben emelkedett. Az eladások számának tényleges emelkedéséről csak a községek esetében lehet beszámolni (2,6%), ez a növekedés pedig a Falusi CSOK hatásának tudható be. 2019 III–IV. negyedévében mintegy 19 ezer lakást adtak el azokon a településeken, amelyek a vonatkozó rendelet által kijelölt körbe tartoznak. Ez 12%-kal haladta meg a megelőző év azonos időszakában történt értékesítéseket, miközben minden egyéb településkategóriában csökkentek az eladások. 2020 I. negyedévében a Falusi CSOK preferált településein az átlagos lakásár megközelítette a 6 millió forintot. Ez a nem támogatott községek jellemző lakásárának (19 millió forint) kevesebb, mint egyharmada. 2019 III. negyedévében az érintett kistépüléseken átmeneti, 12%-os drágulást idézett elő a Falusi CSOK-ra vonatkozó szabályozás megjelenése. Az árak emelkedése ezt követően fokozatosan mérséklődött és 2020 I. negyedévében már visszatért a többi községre jellemző trendhez. A meghirdetését követő hónapokban a támogatott települések árszintje Közép-

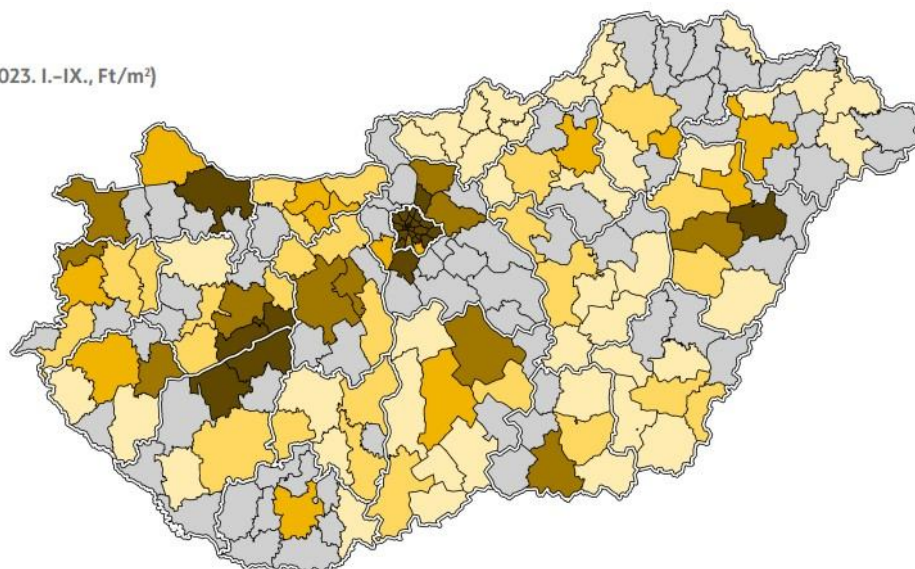
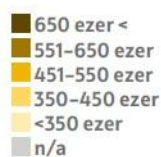
Dunántúlon volt a legmagasabb (12,0 millió forint), amit Pest régió követett (10,6 millió forint)."
(Forrás: KSH)

41. ábra. Forrás: KSH

2. térkép

Járási átlagár (2023. I.-IX., Ft/m²)

n/a: nem volt legalább tíz értékelhető adattartalmú eladás 2023 első kilenc hónapjában

42. ábra. Forrás: OTP Jelzálogbank

Pápai járás NAV által regisztrált, eladott lakóingatlanainak átlagára 350 ezer Ft/m² alatti értéket mutat.

Rendelkezésre álló igen csekély számú adat alapján az ingatlanpiaci viszonyok nem elemezhetők a településen.

2.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

2.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az önkormányzat **vagyonáról, a vagyongazdálkodás és vagyonhasznosítás szabályairól** Vinár Község Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2001. (XI. 5.) önkormányzati rendelete rendelkezik.

Az önkormányzat vagyona a nemzeti vagyon része, amely törzsvagyonból és üzleti vagyonból áll. A törzsvagyon közvetlenül a kötelező önkormányzati feladatkör ellátását vagy hatáskör gyakorlását szolgálja. A törzsvagyon körébe tartozó vagyon lehet forgalomképtelen törzsvagyon, és korlátozottan forgalomképes törzsvagyon. Az Önkormányzat kizárólagos tulajdonát képező és a forgalomképtelen törzsvagyon körébe tartozó vagyontárgyak az Önkormányzat tulajdonában álló közutak és műtárgyaik, terek, parkok, (külön törvény rendelkezése alapján részére átadott) vizek, vízi közműnek nem minősülő közcélú vízi létesítmények, valamint mindaz a vagyon, melyet törvény, vagy az Önkormányzat Képviselő-testülete rendeletével annak nyilvánít. Az Önkormányzat korlátozottan forgalomképes vagyontárgyainak minősülnek a közművek, középületek, sportpályák és sportcélú létesítmények. Az önkormányzat üzleti vagyonát képezi mindazon önkormányzati tulajdonban álló vagyonelem, amely nem tartozik az előzőekben meghatározott törzsvagyon körébe. A vagyontárgyak leltárát a rendelet 1. melléklete tartalmazza. Forgalomképes vagyontárgyak közt 10 elem, korlátozottan forgalomképes vagyontárgyak közt 8, forgalomképtelen vagyontárgyak 51 tétel szerepel.

Vinár Község Önkormányzata **2023. évi költségvetéséről** Vinár Község Önkormányzata Képviselő-testületének 4/2023. (II. 17.) önkormányzati rendelete rendelkezik. A rendelet 147 587 379 forint költségvetési bevétellel, és 247 587 379 forint költségvetési kiadással állapítja meg az önkormányzat 2023. évi költségvetését.

(Megjegyzés: a 2024. évi költségvetést még nem fogadta el a Képviselő-testület.)

Költségvetési adatok a TEIR adatbázis szerint:

Vinár	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Helyi önkormányzatok összes költségvetési bevétele (1000 Ft)	27774	51375	39847	34964	43332	34062
Helyi önkormányzatok összes költségvetési kiadása (1000 Ft)	23210	50736	41960	34069	33865	48322
Helyi önkormányzatok beruházásai (1000 Ft)	1000	20904	9620	5908	5859	312
Helyi önkormányzatok felújításai (1000 Ft)	0	2763	2226		2134	15906

(Forrás: TEIR)

Gazdasági program:

A gazdasági program elkészítésére Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-ban meghatározottak alapján kerül sor. A gazdasági program elkészítésének célja, hogy az önkormányzat képviselő-testülete egységes, előre meghatározott célrendszer szerint működjön és a lehetőségek figyelembe vétele mellett fejlődjön is. A gazdasági program az önkormányzat részére helyi szinten határozza meg mindazon **célkitűzéseket**,

feladatokat, amelyek a költségvetési lehetőségekkel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti, gazdasági adottságok figyelembevételével – a megyei térségi koncepciókhoz illeszkedve – az önkormányzat által nyújtandó kötelező és önként vállalt feladatok biztosítását, fejlesztését szolgálják.

A településnek nem készült gazdasági programja a 2020-2024 közötti időszakra, azonban önkormányzati adatszolgáltatás alapján a Képviselő-testület általános fejlesztési elképzelései ismertek:

- Faluház felújítása
- Falumúzeum létrehozása, helyi védetté nyilvánítás
- Járdafelújítás
- Temetőben akadálymentes vizesblokk létesítése
- Csapadékvíz-elvezető árkok felújítása

További fejlesztési lehetőségeket, célokat határoz meg a Helyi Esélyegyenlőségi Program, melyek a következők:

- Játszótér felújítása, bővítése, új játékok beszerzése
- Akadálymentesítés, rámpa, mozgáskorlátozott parkoló kialakítása

2.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az Önkormányzat Képviselő-testülete fontosnak tartja, hogy a településfejlesztés során azok az igények kerüljenek előtérbe:

- melyek olyan probléma megoldására, igény kielégítésére irányulnak, melyek alapvető településüzemeltetési és közszolgáltatási feladatokhoz kapcsolódnak,
- melyek elősegítik a fiatalok letelepedését,
- melyek támogatják a családok gyermekvállalási és nevelési szándékát,
- melyek több településfejlesztési, üzemeltetési cél megvalósítását is segítik,
- melyek a kor igényeinek megfelelnek és a község élhetőségét növelik,
- melyek a település fejlesztése szempontjából felállított rangsorban előbbre vannak.

Vinár település által az elmúlt években megnyert pályázatok, programok:

- Magyar Falu Program: Temetői infrastruktúra fejlesztése (2020.) – 3.163.334 Ft
- Magyar Falu Program: Orvosi eszköz beszerzés (2020.) – 2.225.810 Ft
- BM pályázat Járdafelújítás (2021.)
- Világháborús emlékmű (2020.)

Vinár település által megpályázott, de meg nem nyert vagy folyamatban lévő pályázatok:

- 2024. Magyar Falu Program: Ravatalozó felújítása (elbírálás alatt)
- 2023. Magyar Falu Program: járdafelújítás

A települési önkormányzat képviselő-testületének önkormányzati feladat- és hatáskörei, törekvései:

Vinár Község Önkormányzat Képviselő-testülete a gazdasági elképzelési között fontosnak tartja egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó intézkedéseket. Az Önkormányzat Képviselő-testülete az önkormányzati és egyéb közigazgatási feladatait a

Nemesszalóki Közös Önkormányzati hivatal útján látja el, amelyet Nemesszalók, Külsővat, Mihályháza, Marcalgergelyi és Vinár községek lakosságárányosan közösen tartanak fenn.

A Képviselő-testület – az Önkormányzati törvényben (2011. évi CLXXXIX. törvény) meghatározott sorrendet követve – a következő közszolgáltatásokra vonatkozóan rendelkezik:

- vízrendezés és csapadékvíz elvezetés,
- szennyvízkezelés,
- köztemető fenntartás,
- helyi közutak és közterületek fenntartása,
- köztisztaság és településtisztaság fenntartása,
- közbiztonság helyi feladatainak ellátása,
- gondoskodás az óvodáról, az alapfokú nevelésről,
- gondoskodás az egészségügyi ellátásról,
- gondoskodás a szociális ellátásról,
- gondoskodás a gyermek és ifjúsági feladatokról,
- közösségi terek biztosítása,
- közművelődési, művészeti tevékenység, civil szervezetek, idősek, sport támogatása.

Víz- és szennyvízkezelés, csapadékvíz elvezetés

Az Önkormányzat kötelező feladata az egészséges ivóvízellátás szolgáltatása. Az ivóvízzel történő ellátást a Pápai Víz- és Csatornamű Zrt. biztosítja Vinár területén.

A szennyvízkezelés egyedi ellátású, a Bakonykarszt Zrt. szolgáltatón keresztül történik.

A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére és elszállítására vonatkozó helyi közszolgáltatásról Vinár Község Önkormányzata Képviselő-testületének 5/2014. (IX. 8.) önkormányzati rendelete rendelkezik.

A csapadékvíz elvezető rendszer karbantartása indokolt az egész településen.

A köztemetők fenntartása

A temetőről és a temetkezési tevékenységről Vinár Község Önkormányzata Képviselő-testületének 9/2013. (VI. 28.) önkormányzati rendelete rendelkezik.

Az Önkormányzat egy temetőt tart fenn és ebben végezhető temetői szolgáltatás.

A köztemető fenntartás, mint közszolgáltatás biztosítása, és színvonalának emelése érdekében az alábbi feladatok vannak:

- Biztosítani kell azt, hogy a köztemető megfeleljen a jogszabályokban meghatározott követelményeknek.
- Gondoskodni kell a köztemető szabályok szerinti üzemeltetéséről.

Helyi utak, közutak és közterületek fenntartása

A Képviselő-testület a helyi utak fenntartásával kapcsolatban a közúthálózat olyan kialakítására törekszik, amely megfelel a település igényeinek.

Ennek alapján kiemelt figyelmet fordít:

- A helyi közutak, belterületi utak szilárd burkolatának folyamatos karbantartására,

- A felújított utakon való sebességtúllépés megakadályozására.

A közterület fenntartási feladatokat az önkormányzat látja el.

A köztisztaság és településbiztonság fenntartása

A köztisztaság és településbiztonság fenntartási közszolgáltatás biztosítása érdekében az Önkormányzat:

- gépesíti a köztisztasági feladatok ellátását,
- támogatja a polgárőrséget,
- együttműködik a rendőrség közbiztonságot növelő munkájával,
- felhívja a rendőrség figyelmét a tudomására jutott, közbiztonságot veszélyeztető körülményekre.

A településen a 26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás szerint körzeti megbízotti szolgálat működik, amelynek alapvető célja:

- „a) a körzeti megbízotti működési körzetben található településeken a Rendőrség állandó, közvetlen kapcsolatának kialakítása és fenntartása a lakossággal, a települési önkormányzatokkal, a helyi lakossági, civil és gazdálkodó szervezetekkel;*
- b) a rendőrkapitányság illetékességi – Budapest tekintetében annak – területén a rendőri jelenlét biztosítása;*
- c) a rendőrkapitányság illetékességi – Budapest tekintetében annak – területén a Rendőrség hatáskörébe tartozó – jogszabályban, valamint közjogi szervezetszabályozó eszközben meghatározott – helyi bűnmegelőzési, bűnüldözési és rendészeti feladatok folyamatos ellátása, a jogsértések megelőzése, felderítése és az azokra történő reagálás.”*

Vinár körzeti megbízottja: Rendes László r.zls.

Körzeti megbízotti iroda Nemesszalók

Cím: 9533 Nemesszalók, Rákóczi F. u. 48.

A településen polgárőrség működik.

Vezetője: Bokodi Béla Attila

A hulladékgazdálkodásról szóló önkormányzati rendeletet hatályon kívül kellett helyezni, a köztisztasággal kapcsolatos önkormányzati feladatok megalkotására vonatkozó önkormányzati rendelet megalkotása folyamatban van.

Köznevelés

A településen nem működik óvoda sem iskola. A gyerekek a szomszédos Marcalgerelyibe járnak **óvodába**, mely a Közös Fenntartású **Nemesszalóki Napköziotthonos Óvoda Marcalgerelyi Tagóvodája**. Vinár az **alapfokú oktatás** területén a nemesszalóki ellátási körzethez tartozik. A **Nemesszalóki iskola** a Szabadság tér 12. szám alatt található.

Gondoskodás az egészségügyi ellátásról

Az Önkormányzat kötelező feladata az egészségügyi alapellátás biztosítása. A Képviselő-testület az egészségügyi szolgáltatást a következő módon kívánja biztosítani.

Fenntartja:

- a védőnői szolgálatot,

Biztosítja:

- a háziiorvosi ellátást,
- az orvosi ügyeletet.
- a fogászati ellátását,

Vinár község védőnői alapellátási körzetének székhelye: Dáka, Dózsa u. 23. A védőnői körzet ellátási területe: Dáka, Pápadereske, Pápasalamon, Nyárad, Vinár, Vinár települések közigazgatási területe.

Vinár község teljes közigazgatási területe egy vegyes háziiorvosi körzetet alkot. A háziiorvosi körzet ellátási területe: Nyárad, Vinár, Vinár települések közigazgatási területe. A körzet székhelye: Nyárad, Arany J. u. 64.

A háziiorvosi ügyeleti ellátást az önkormányzat a Pápakörnyéki Önkormányzatok Feladatellátó Társulás útján biztosítja. Az ügyeleti ellátás székhelye: 8500 Pápa, Csáky L. u. 12.

A fogorvosi alapellátást az önkormányzat dr. Piszker Irén vállalkozó fogszakorvossal kötött feladat ellátási szerződés útján biztosítja. A fogorvosi alapellátás székhelye: Pápa, Veszprémi út 29.

Az egészségügyi alapellátási körzetek megállapításáról Vinár Község Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2016. (VII. 22.) önkormányzati rendelete rendelkezik.

Gondoskodás a szociális ellátásról

Az Önkormányzat Képviselő-testülete fontosnak tartja a szociális alapellátások biztosítását és egy olyan szociális háló megteremtését, mely biztonságot nyújt a település lakosságának. A szociális ellátások területén az Önkormányzat a következő feladatokat ellátásáért, ill. biztosításáért felelős:

- Települési támogatás
- Köztemetés
- Személyes gondoskodást nyújtó ellátások, úgy mint:
 - a) étkeztetés
 - b) házi-segítségnyújtás
 - c) családsegítés
- Első lakáshoz jutók támogatása
- Felsőfokú oktatási intézményben tanulók támogatása (Bursa Hungarica)

A képviselő-testület házi segítségnyújtást a Pápakörnyéki Önkormányzatok Feladatellátó Intézménye útján biztosítja.

A családsegítés keretében a képviselő-testület az Szt-ben meghatározott ellátásokat Közjóléti Alapítvány a Vidéki Családokért (székhelye: 8513 Mihályháza, Jókai u. 2.) útján látja el.

Az egyes szociális ellátási formák szabályozásáról Vinár Község Önkormányzata Képviselő-testületének 2/2015. (II. 26.) önkormányzati rendelete rendelkezik.

Gyermekjóléti szolgáltatás

Vinár Község Önkormányzat Képviselő-testületének 4/2021. (IV. 19.) önkormányzati rendelete a személyes gondoskodást nyújtó gyermekvédelmi ellátásokról

Közösségi tér, közművelődési tevékenység

Az önkormányzat kötelező közművelődési feladatainak ellátására:

- Községi Színteret jelöl ki és működtet,
- Könyvtári szolgáltatást biztosít.

A Faluház és Sportközpont a település súlypontjában helyezkedik el a Köztársaság utca 38. szám alatt. A telken a (hrsz:97 sz.) telken a két épületen kívül füves sportpálya, tenispálya, játszótér és fedett, nyitott rendezvényter is található. A Községi Házban a Köztársaság utca 45. szám alatti működik a könyvtár.

A helyi közművelődési feladatok ellátásáról Vinár Község Önkormányzata Képviselő-testületének 10/2020. (XII. 29.) önkormányzati rendelete rendelkezik.

Sporttevékenység

Az önkormányzat kötelező feladata a települési sport hosszú távú fejlesztése, a sport-szervezetekkel való együttműködés biztosítása, sportlétesítmények fenntartása.

A Képviselő-testület fontosnak tartja a sporttevékenységekkel kapcsolatos közszolgáltatások további biztosítását is. Ennek érdekében:

- közösségi színtereket biztosít a sport tevékenységekhez, (füves sportpályát és tenispályát és korszerű játszótérrel tart fenn a Köztársaság utca 38. szám alatt a hrsz: 97 számú telken)
- támogatja a helyi sportolási lehetőségeket.

A sporttal kapcsolatban nincs hatályban önkormányzati rendelet.

Civil szervezetek, alapítványok

Az önkormányzat önként vállalt feladatai közé tartozik az egyházak, civil szervezetek, önszerveződő közösségek támogatása.

Vináron működő civil szervezetek:

- Lila Akác Asszonykórus

Településfejlesztéssel, -rendezéssel foglalkozó bizottság nem működik a településen.

2.10.3 Foglalkoztatáspolitikai

A településen közmunkaprogram működik, melynek keretében részt vevők létszáma a következőképpen alakult:

Vinár	Közfoglalkoztatottak összesen, fő
2013	2
2014	5
2015	3
2016	5
2017	3
2018	3
2019	3
2020	3
2021	3

2022	3
2023. dec.	1

(Forrás: Közfoglalkoztatási adatportál)

2.10.4 Lakás- és helyiséggazdálkodás

Az önkormányzat vagyonáról, a vagyongazdálkodás és vagyonhasznosítás szabályairól Vinár Község Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2001. (XI. 5.) önkormányzati rendelete rendelkezik. A vagyontárgyak leltárát a rendelet 1. melléklete tartalmazza. Forgalomképes vagyontárgyak közt 10 elem, korlátozottan forgalomképes vagyontárgyak közt 8, forgalomképtelen vagyontárgyak 51 tétel szerepel. Ezen közül jelen fejezetben kiemelendők:

Forgalomképes vagyontárgyak:

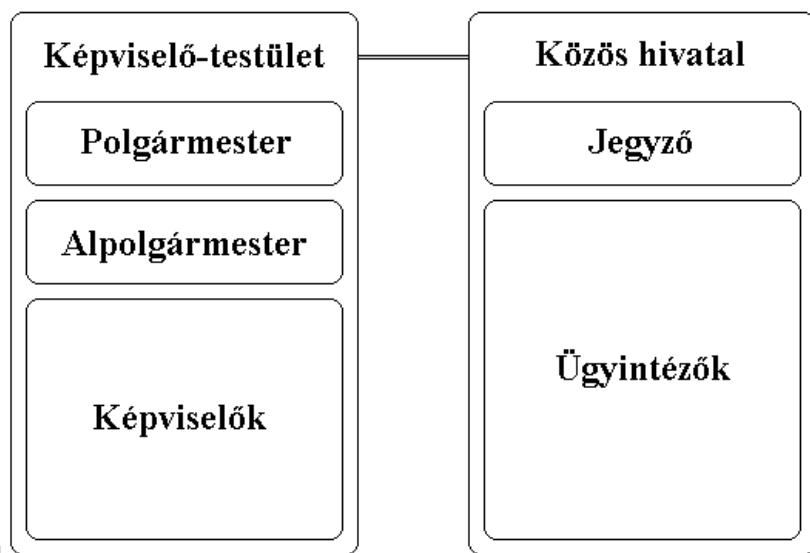
Megnevezés	Helyrajzi szám
Lakóház, udvar, gazd. ép.	98

Korlátozottan forgalomképes vagyontárgyak:

Megnevezés	Helyrajzi szám
Kutúrház, udvar, egészségház	24
Faluház, tornacsarnok	97
Egészségház	24/1
Vízműtelep	019/1
Vízmű	82/2
Vízmű	82/1

2.10.5 Intézményfenntartás

Az önkormányzat a közigazgatási feladatainak ellátására Közös Önkormányzat Hivatalt működtet, nemesszalóki központtal.

Polgármester:

Varga Jenő

Alpolgármester:

Balatoniné Horváth Sarolta

Képviselők:

Balatoniné Horváth Sarolta
Fodor Zoltán
Molnár Gábor
Tóth Attila

Iegyző:

dr. Bán Zsófia

Vinár Község Önkormányzatának székhelye: 9535 Vinár, Köztársaság u. 38.

Nemesszalóki Közös Önkormányzati Hivatal székhelye: 9533 Nemesszalók, Rákóczi u. 15.

2.10.6 Energiagazdálkodás

Lásd a 2.11. Településüzemeltetési szolgáltatások fejezetnél.

2.11 Településüzemeltetési szolgáltatások

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény értelmében az önkormányzat kötelezően ellátandó, **településüzemeltetéssel összefüggő tevékenységei** a következők:

- köztemetőik kialakítása és fenntartása
- a közvilágításról való gondoskodás,
- kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása,
- a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása,
- közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása,
- gépjárművek parkolásának biztosítása.

Településüzemeltetéssel összefüggő tevékenységeket ellátó cégek neve:

Ellátandó feladat	Ellátó cégek neve	Ellátó cégek címe
Ivóvízszolgáltatás, szennyvízkezelés	Pápai Víz- és Csatornamű Zrt.	8500 Pápa Vízmű u. 2.
	Bakonykarszt Zrt.	8200 Veszprém Pápai u. 41.
Villamosenergia	E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt.	9027 Győr, Kandó Kálmán utca 11-13.
Hulladékgazdálkodási közszolgáltatás, hulladékkezelés	MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt.	1117 Budapest, Galvani utca 44.
	Területi szolgáltató: "AVAR AJKA" Nonprofit Kft.	8400 Ajka Szent István u. 1/a.
Temető üzemeltetés	Vinár Község Önkormányzata	9535 Vinár, Köztársaság u. 38.
Hírközlés	DIGI Távközlési és Szolgáltató Kft.	1013 Budapest, Krisztina körút 39.
	Invitech ICT Services Kft.	
Földgáz	Iplus Magyarország Kft.	9542 Boba, Berzsényi út 9.
	E.ON Közép-dunántúli Gázhálózati Zrt.	8800 Nagykanizsa, Zrínyi M. utca 32

(Forrás: E-Közmű, önkormányzati adatszolgáltatás)

2.12 A táji és természeti adottságok vizsgálata

2.12.1 Természeti adottságok

2.12.1.1 Geológia és domborzat, talaj

Vinár a Marcal-völgy kistáj északi részén helyezkedik el. A tágabb térség a Marcal nagyobbbrészt alacsony-, kisebbbrészt magasártéri helyzetű völgy síkja Kisvásárhely és Marcaltő között. A felszín délről 140 méterről ereszkedik északnak 120 méterig. Kamondtól a Marcalt párhuzamos belvízi csatornák kísérik és tagolják a völgytalpat. A csatornahálózat sűrűsége meghaladja az 1 km/km²-t. A domborzat kismértékű szintkülönbsége is érezhetően hat a gazdasági hasznosításra.

A község belterülete a Marcal völgye fölött néhány méterrel elhelyezkedő kisebb homokháton fekszik, aminek tengerszint feletti magassága 125-132 mBf között van. A homokhát felszíne a Marcal völgyének talpától számítva 3-10 m-rel van magasabban. A községet keletről a Hajagos-patak völgye, északról a Marcal völgye határolja.

Vinár területe a völgytalp nagyobbbrészt jelenkori öntésiszappal, helyenként lápi és réti agyaggal van kitöltve. A peremeken kavics is előfordul. Ezek alatt kis mélységben már iszapos-agyagos-homokos pannóniai rétegek vannak, melyek között kevés a jó víztározó.

Talajadottságait tekintve a Marcal-völgyre a folyó allúviumán képződött réti- és lápos réti talajok jellemzőek. A Hajagos -patak mentén mocsári és ártéri erdőtalaj jellemző. A térszín emelkedésével megjelennek az erdőtalajok, túlnyomórészt barna erdőtalajok. Ramann-féle, illetve a felszínhez közeli kavicsrétegnél, ahol a durva vázrészek a meghatározóak agyagbemosódásos barna erdőtalaj a jellemző.

(Forrás: Vinár tájrendezési munkarész, AGROTOPO Genetikai talajtípus térkép, dosoremi.hu)

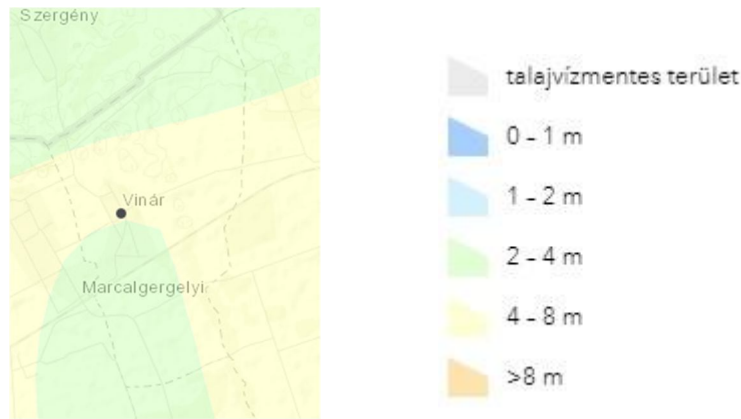
2.12.1.2 Vízrajz

A település teljes egészében a Marcal jobb oldali vízgyűjtő területe, részben a folyó ártere, amelyet a Marcallal párhuzamosan futó mellékcsatornák is tagolnak. Nyugat felől a már Vas megyében található Szergényi-övärok, keletről a Veszprém megyei mellékcsatornák folynak vele párhuzamosan. Segítségükkel a Marcal árvizeit gyorsan le tudják vezetni. A település közigazgatási területét északnyugat-délkeleti irányban átszeli a Hajagos-patak.

Az árvizek a kora nyári csapadékmaximum idején, a kisvizek ősszel a leggyakoribbak. Megjegyzendő, hogy a bauxitbányászat miatt a 70-es, 80-as években a bakonyi karsztvízkiemelés jelentős vízhozamcsökkenéssel járt, de a bányászat visszaszorultával a főkarsztvíz szintje fokozatosan emelkedik.

A talajvíztűkör nyugalmi szintje a felszín alatt a belterület környékén és K-en, DK-en 2-4 m-en belül van, É-on és DNy-on 4-8 méteres mélység körül található.

Az utóbbi évek már említett csapadékszegény és rapszodikusán változó éghajlata számos forrás, patak kiszáradásához vezetett, vagy az állandó vízfolyást időszakossá tette valamint a talajvíz átlagos magassága is csökkent.

Talajvíztükör nyugalmi szintje a felszín alatt

(Forrás: Vinár tájrendezési munkarész, MBFSZ - Magyarország talajvíz térképei)

A település közigazgatási területén az alábbi vízfolyások találhatók:

- Marcal
- Veszprémi megyei csatorna
- Hajagos-patak

A település közigazgatási területén a kapott digitális adatszolgáltatás alapján nem található névtelen vagy elnevezett árok.

Marcal:

A település észak-nyugati, nyugati határán húzódó, legnagyobb vízgyűjtő területtel rendelkező Marcal folyó a Rába második legnagyobb mellékfolyója. Magában foglalja a Bakony nyugati részét, illetve a tágabb értelemben a Bakonyhoz tartozó Keszthelyi-hegység északi keskeny bazalt-övezetét, nyugatról a Kemeneshát lejtőit, de legnagyobb részét a Marcal-medence tölti ki, mely a Kisalföld délre benyúló, erózió által formált félmedencéje. Szembeötlő erősen aszimmetrikus a felépítése, szinte valamennyi mellékvizét bal oldalról, az Alpok felől kapja, jobb parton csak fattyúágnak tekinthető. Vízgyűjtőjének földrajzi jellege is eltér az Alpokból lefutó mellékvizeitől, hiszen a karsztos, csapadékosabb és magasabb hegységekből eredő folyóvizekkel ellentétben a Marcal vízgyűjtőjén a szárazabb, alföldi jelleg dominál. A Bakony alacsonyabb, középhegységi területeinek peremvidékén az aszályosabb időkben gyakran elapadó rétegvizek mellett nagy szerepe van a mára mindössze néhány karsztvízből táplálkozó forrásnak. A vízgyűjtő terület nagy része (70%) 200 méteres tengerszint feletti magasságot el nem érő síkság, mintegy 25%-ra tehető a dombvidéknek minősülő felszínek aránya (Bakonyalja, Kemeneshát) és mindössze 5%-ban találhatóak középhegységi kategóriába eső tájrészletek. Legmagasabb pontja az Északi-Bakonyban található Kőris-hegy (709 méter), legalacsonyabb pedig a torkolat közelében, 112 méter körül van.

Marcal középső szakasza:

„A Marcal azon szakasza, ahol már eléri a 2 köbméter/másodperc vízhozamot, tehát magyarországi viszonyok között a "kis folyó" nagyságrendet, Karakó határából, a Tornával történő összefolyástól számítható. Ez a patak szintén több vizet szállít, mint a vele találkozó Marcal, árvizek szempontjából is döntő jelentőségű, így elmondható, hogy innentől kezdve a folyó vízjárását nagyrészt a Torna patak határozza meg

Egykor ezen a vidéken terültek el a Marcal-medence mocsarai, melyet már az 1800-as évek első felében elkezdett csatornázási, lecsapolási munkák igyekeztek megszüntetni. A végleges szabályozás 1885-1899-ig tartott, ekkor ásták a jelenlegi medret, illetve Kamondnál duzzasztó és

vízosztómű épült, ahol az innen kiágazó Vas megyei, és Veszprém megyei mellékcsatornába terelték az érkező víz egy-egy részét. A vízosztót az 1950-es évekre megszüntették, a mellékcsatornák ma már csak az ártér magasabb részeiről befolyó kisebb vizek összegyűjtésére szolgálnak, azaz övások szerepet töltenek be. A XX. században többször végeztek mederrendezést, iszapkotrást. A legutolsó nagyobb szabású munkálatok az 1980-as években voltak, a völgy meliorációs munkáihoz kapcsolódóan, ekkor a partok mentén kb. 1 m magas depóniák, és összetett trapéz (padkás) szelvény kialakítására törekedtek.

2011-ben a vörösiszap-katasztrófa utáni rehabilitáció során a teljes mederszelvény több lépcsőben történő tisztítására került sor.

A kisvízi meder szélessége 7-10 m, a középvízié 11-16 m körül alakul, míg a jellemző esés 20-30 cm/km. Anyaga homokos agyag, részben homokos kavics. A meder jellegzetesen egyenes vonalvezetésű, kevés törésponttal, sok helyen csatorna jellegű, bár ezt a sűrű parti növényzet jól leplezi. A víz benőttsége a kevésbé árnyékolt szakaszokon erős, helyenként viszont - Kemeneshőgyész, Egyházaskesző közötti szakaszon különösen - sűrű erdősáv kíséri a folyót, itt jellemző tájképi elem a lombok által védett, nyílt víztükör, mely szinte az ősállapotokat idézi.

A folyó menti ártéren, melyen leginkább réteket, legelőket találunk, több értékes természetvédelmi terület található, ahol a mai napig foltokban fennmaradt az egykor gazdag növény- és állatvilág (madárvilág). A többi terület legjellemzőbb művelési ága a szántó.

A közepes vízhozam a szakasz kezdetén mérhető 2 köbméter/sec értéktől a Gerence patak előttig kb. 4,75-re növekszik, miközben a bal partól, a Kemenesalja irányából 4, a Bakony(alja) felől 6 mellékpatak gazdagítja a folyót. A bauxitbányák vízkiemelésének időszakában, 1960-1990-ig a bevezetett nagy mennyiségű bányavíz miatt egyenletesebb és magasabb kisvízi értékek voltak jellemzőek, míg a vízbevezetés 1990-es megszűnése után szélsőséges vízhiány alakult ki, mely napjainkra, a karsztvízszint fokozatos helyreállításával némileg mérséklődni látszik."

Marcalgergelyi, Vinár, Szergény határában

„A Cinca torkolata alatt, Kemenesmagasi határában, az egykori szeszélyesen kanyargó folyómedrek által átjárt ártér ma is gyönyörű, facsoportos lápréteket őriz. Továbbhaladva a parton, jobb felől egy erdős-ligetes részt hagyunk magunk mögött, és már feltűnik a távolban a Szergény-Vinár közúti híd. Előtte azonban még jobb felől, az ártéren túl emelkedő kis dombon Marcalgergelyi következik.

A Vinár-Szergény közötti hídhöz érve az eddig kelet felé tartó Marcal északkeleti irányba fordul. Itt a folyó nyílt területen halad útján, a két falu közötti széles rónaság szegélyezi. ”

Marcal – Vinár-Szergény közuti hídnál

Veszprémi megyei csatorna

A Marcal első szabályozása, a lecsapolások kezdete

„A legsürgetőbb feladat a középső szakasz rendezése volt. A Torna torkolatától Marcaltőig terjedő, mintegy 40 km hosszú, helyenként 4-5 km széles völgyben (alluviumon) a nagyon kis esés miatt a folyó alsós szakasz jellegű volt, hordalékától megszabadulva szétterült, és határozott meder nélkül lassan folydogálva mocsarakat képezett. A több helyen kenderáztatókkal, rőzsegátakkal, sövényekkel feltartott, parttalan láppá vált Marcal bővizű mellékpatakjai, medret nem találva csak tovább növelték az elmocsarasodást.

Az első nagyobb szabású munkát az 1800-as évek elején készült Hegedüs János soproni vízügyi mérnök tervei alapján. Az új, szabályozott meder hosszát a munkálatokról szóló korabeli leírások mintegy 8 km hosszúságra teszik (körülbelül ennyi volt a Marcal legkiterjedtebb lápvídekének hossza), viszont az ebben az időben készült térképek szerint már Kamond határában kezdődött, és egészen Malomsokig tartott. Az ártér vizeit a Kamond-Boba hídtól kezdődően két, nagyjából párhuzamos csatorna vezette el, a keleti ág maradványa a mai Fövenyes-árok, és a Veszprémi-övärok egyes szakaszai, a nyugati ág helyét csak néhány, mára elfajult árok nyomvonala jelzi. A medrek Kemenesmagasi határában találkoztak, de nemsokára újabb 2 övcsatornára váltak szét, melyek Marcaltő határában érték el a mai főmeder vonalát. Itt a keleti ág fogadta be a Hajagos, Bittva és Tapolca patakok vizét, a nyugati ág a kemenesaljai patakokat (Kodó, Cinca, Börhend) gyűjtötte össze.”

Az új meder, a vízosztómű és a mellékcsatornák

1885-től - már Marcalvölgyi Vízitársulat néven - megkezdték a szabályozási munkákat. Megyertől Marcaltőig, 52 km hosszban rendezték a medret. A Karakóig terjedő felső szakaszon ősállapotok uralkodtak ekkor, a völgy azonban itt még keskenyebb, így az egyenesített új meder kevésbé tért el régi futásától. A nagyobb változás a Marcal középső, a Torna torkolatától Marcaltőig tartó kb. 40 km-es szakaszán történt. Az új nyomvonal (Marcal Főcsatorna) innentől többnyire a völgy közepén halad, az egykori keleti és nyugati csatornák között. A főmedret két oldalról kísérv, újonnan létesült, illetve felújított övcsatornák eredeti fő célja még az lett volna, hogy a völgyoldalak felől érkező talajvíz-utánpótlás elvágásával gyorsabban kiszáríthatók legyenek a tőzeges talajok.

míg kezdetben csak a posványos területek lecsapolása volt a cél, a végleges tervekben már tekintettel voltak a mezőgazdasági célokra nyert - főként tőzeges, így kiszáradásra hajlamos - talajú területek öntözési igényére is

Ekkor készült el a 44,5 km hosszú Vas megyei, és a 29,8 km hosszú Veszprém megyei mellékcsatorna, melyek a Kamondnál létesült vízosztózsilipnél ágaztak ki a főcsatornából.

Kisvíz idején a Marcal vízhozama nem volt elegendő a két övcsatorna ellátására, ezért a mellékpatakoknak a csatornákkal való kereszteződéseinél zsilipek létesültek, melyekkel e patakok vizét az övcsatornába lehetett terelni. A Vas megyei oldalon a Mosó-árkon, Kodón és a Cincán létesültek ilyen zsilipek, míg a Veszprém megyei csatorna befogadta a Hunyor patak, és néhány kisebb ér vizét, a Hajagoson pedig hasonló zsilip épült. Ezeknek a zsilipeknek a lezárásával visszatartható volt az övcsatornák vize is, mely így száraz időben elősegítette a mellettük fekvő rétek öntözését, illetve a talajvíz magasabb szinten tartását. Árvizek esetén az övcsatornák beeresztő zsilipjeit lezárták, így az árvíz gyorsabb lefolyást nyert, a csatornáknak pedig a felszíni vizek levezetésében volt szerepük.

A szabályozási munkák 1899-re készültek el teljesen. A felső szakasz rendezésére (az eredettől Gógánfáig) 1910-ben alakult meg a Felső-Marcalmenti Lecsapoló Társulat.

A mellékcsatornák megszűnése

„A Marcal-völgy szépen eltervezett és megvalósított műtárgyainak újabb fénykora nem sokáig tartott. Jelenleg még nincs adatom arról, pontosan mikor, és miért szüntették meg a kamondi vízosztóművet, szórványos források 1945-öt, és felrobbantást említenek. Az osztóműnek az 1980-as években már csak nyomait lehetett felfedezni (hiszen az eltelt évtizedekben többször volt mederkotrás, melyek eltüntették az utolsó maradványokat is). A mellécsatornák kiágazásait eltömték, így azok többé nem kaptak vizet, a mellékpatakok keresztező műtárgyait felszámolták, ezek nyomai is alig látszanak már. A csatornák így felszabdalva több szakaszra tagolódtak, melyek között már nincs összeköttetés, kiszáradtak, részben feltöltődtek, gyom, vagy cserje nőtte be őket, helyenként (csapadékosabb időkben) egy kevés pangó vizet tartalmaznak. Napjainkban egyes szakaszaik különböző neveken (Kamondi-, Adorjáni-, Gergelyi-, illetve Bobai-, Mersevāti-, Szergényi-, Kemeneshőgyézi-, és Marcaltői óvárok néven) szerepelnek a térképeken.”

Veszprémi megyei csatorna Vináron

Hajagos-patak

A Hajagos a Marcal jobb parti, bakonyaljai mellékpatakja, mely a hegység peremvidékén, Noszlop környékén ered, nyugati irányból északnyugat felé ívelő útján a Somlótól északra folyik tovább, és végül Vinár határában csatlakozik a Marcalhoz.

Történeti adatok

A régmúltban a Hajagos jellegzetes, igazi bakonyaljai patak volt, bő vizű, malmok sorát hajtó. A Bakony nyugati hegylábvidékén, Noszlop és Magyarpolány között, a Becsei erdőségben több kisebb-nagyobb karsztforrás táplálta, de az egész noszlopi határ gazdag volt egykor forrásokban, patakokban. Kanyargós útja végén, Vinár határában völgye kiszélesedve a Marcal mocsárvilágába olvadt át.

Szabályozásának történetéről kevés adat van, de az 1800-as évek közepén készült katonai és kataszteri térképek Nemesszalók alatt és Somlósőzlős környékén már szabályozott, egyenes medret mutatnak, míg a többi helyen a patak ősállapotú maradt sokáig. 1965-ben a torkolattól felfelé 25 km hosszban végeztek mederkotrást és több helyen kanyarátvágást a mezőgazdasági területek védelme érdekében. 1981-85 között az alsó 6 km-es szakaszt a Marcal-völgy meliorációs munkáinak keretében rendezték. Ugyancsak az 1980-as években lehetett - külső jegyek alapján becsülve - a felső, noszlopi szakasz rendezése egészen az eredetig.

A bakonyi bauxitbányászat érdekében végzett karsztvízszint-süllyesztés érzékenyen érintette a Hajagost is. A Noszlop környéki (és más bakonyaljai) karsztforrások elapadásával a patak vízhozama a korábbinak töredékére csökkent. A bányászat és a vízkiemelés 1990 környéki megszüntetése után a karsztvízszint emelkedni kezdett, ezt meggyorsította a 2010-es év rekordnagyságú csapadéka. Erre az évre tehető a karsztforrások egy részének visszatérése, ami megmutatkozik a Hajagos vízmennyiségének látható növekedésében.

A Hajagos középső szakasza természetközeli képet mutat, a mederszelvény nem tűnik szabályozottnak, szinte végig galériaerdő kíséri (a noszlopi nyugati határ és Somlószlós között). A nemesszalóki híd (és vízmérő állomás) után megváltozik a patak jellege, egyenesített mederben, nyíltabb környezetben (szántók, rétek, egy-két facsoport) halad a Marcalig. A torkolat környékén a meder náddal erősen be van növe.

Hajagos Nemesszalók határában

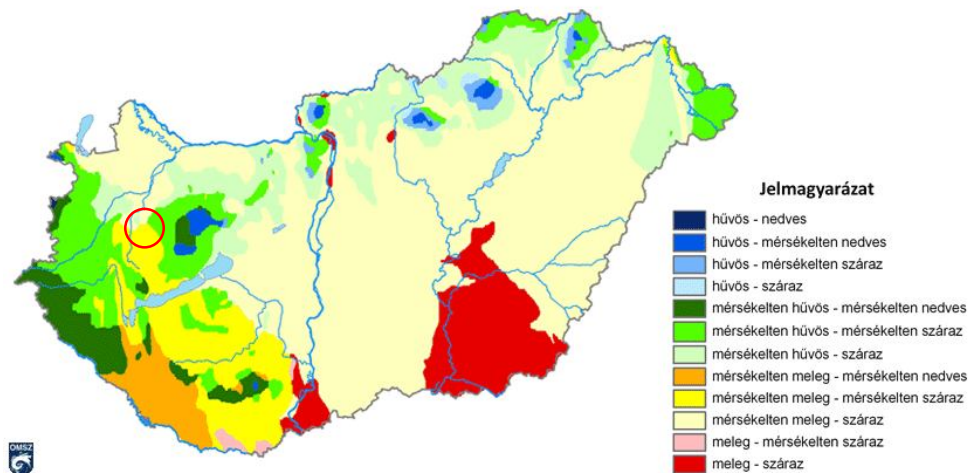
(Forrás: marcal.hu)

2.12.1.3 Klimatikus viszonyok

A település klímáját alapvetően földrajzi helyzete és falusias területhasználata határozza meg. A kistáj a mérsékelt meleg és a mérsékelt hűvös éghajlatú övezet határán van, melyen valószínűleg a mérsékelt meleg dominál. A csapadékviszonyok szempontjából a község éghajlata a mérsékelt száraz éghajlattípusba sorolható.

A napfényes órák száma 2100 és 2150 óra/év közötti. Az évi középhőmérséklet 10,5 és 11,0 °C között változik, a vegetációs időszaké 16,0 és 16,5 °C között mozog. A csapadék évi összege 600-650 mm körül ingadozik. A vegetációs időszakban átlagosan 380 mm eső hull. Az átlagos szélesség 3,0-3,5 m/sec körüli. Leggyakoribb az északi és a déli szélirány.

(Forrás: Vinár tájrendezési munkarész, Csorba Péter: Magyarország kistájai, met.hu)

Magyarország éghajlati körzetei (Péczei György munkája alapján) forrás: www.met.hu

2.12.1.4 Élővilág

A domborzati viszonyok és a környezet természeti adottságai (vízfolyások, jellemző felszínborítás) határozzák meg az egyes külterületi területek tájhasználatának jellemzőit. Szántóföldek, gyepek és legelők és kisebb erdőterületek (többségében telepített erdők, leggyakrabban akácos kultúrerdő), területei mellett természetes vizes élőhelyek is megtalálhatóak a külterületen.

„A vizsgált terület florisztikai térbeosztás tekintetében a Magyar vagy Pannóniai flóratartomány (Pannonicum) Alföldi flóraidéke (Eupannonicum) Kisalföldi flórajárásában (Arrabonicum) helyezkedik el. A potenciális erdőtársulások között említhetők az égerligetek (*Paridi quadrifoliae-Alnetum*), a tölgykőris- szil ligeterdők (*Quercus-Ulmetum*) és a gyertyános-kocsányos tölgyesek (*Quercus robori-Carpinetum*). A természetes lágyszárú növényzetet a zombékosok és magassásrétek (*Magnocaricion elatae*) képviselik.

A folyópart, illetve a mellékcsatorna növényzete számos helyen hiányos, degradált, a növényzetet gyakran csak a nád (*Phragmites australis*) és a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) képviseli valódi fás-cserjés vegetáció helyett. A fás növényzetet általában a nyarak (*Populus sp.*) és fűzek (*Salix sp.*) fa- és cserjetermetű fajai képviselik. Egyes helyeken megjelenik az enyves éger (*Alnus glutinosa*), valamint a dió (*Juglans regia*) és a nyír (*Betula pendula*).

A szántóföldi művelés a természetes erdőtársulásokat nagyrészt visszaszorította, azonban a szántóföldeket és földutakat, árkokat kísérő fás, cserjés állományoknak jelentős ökológiai szerepe lehet. Búvó-, illetve táplálkozóhelyet nyújtanak rovaroknak, lepkéknek, gyíkoknak. Kiváló élőhelyet jelentenek az énekesmadárfajok egy részének, mint a búbospacsirtának, erdei pityernék, a sordélynak, vagy a gébicseknek. Megfelelő hálózat esetén lehetővé teszik az apró énekesmadarak, vagy a lepkék vándorlását, amelyek takarást, vagy különleges klímahatást igényelnek vándorlásuk során.

A Marcal és a mellékcsatorna közötti cserjésedő, erdős területek kiváló élőhelyet biztosítanak a rovar-, madárfajoknak, kistestű rágcsálók számára. A rágcsálók és apró termetű madarak a bagolyfajoknak, kisorogatózó emlősöknek, és más ragadozó madaraknak (egerészölyv, kékes rétihéja, vörösvércse, karvaly) jelentenek táplálékot. A patak, illetve folyóparti területek vonzzák a madárfajokat. Táplálék reményében sok vízhez kötődő madár látogatja a terület kevésbé nyílt részeit.

A nagyvadfajok közül az őz (*Capreolus capreolus*) és a vaddisznó (*Sus scrofa*), az apróvadak közül a fácán, a nyúl és a róka érdemel említést.”

(Forrás: Vinár tájrendezési munkarész)

2.12.1.5 Ásványi nyersanyag lelőhelyek:

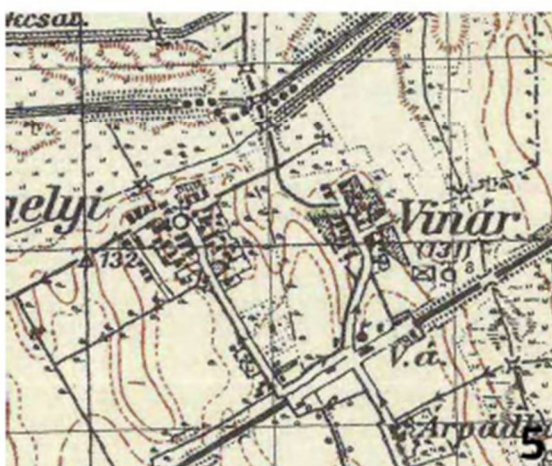
A digitálisan kapott adatszolgáltatások alapján és a VmTrT szerint a településen É-on található ásványi nyersanyag vagyon övezete. Az érintett terület nyersanyaga: lápföld.

■ Ásványi nyersanyagvagyon övezete

2.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet

2.12.2.1 Tájtörténeti vizsgálat

1. Első Katonai Felmérés (1763-1787); 2. Második Katonai Felmérés (1806-1869);
3. Harmadik Katonai Felmérés (1869-1887); 4. 19. századi kataszteri térkép (1857);
5. Katonai Felmérés (1941); 6. Topográfiai térkép (1971)

Táj- és településtörténet

„Az itt élő emberek sorsát kezdetektől a Marcal mocsaras melléke befolyásolta. Minden bizonnyal a bronzkor lakossága, az avarok és a rómaiak is előnyösnek tartották a táji adottságokat a letelepedéshez.

A rómaiak és az utánuk következő népvándorlás korabeli népek még nem végeztek jelentős tájalakító tevékenységet, bár kisebb lecsapolások bizonyára történtek. A X. század elején betelepülő magyar népcsoportok egyrészt magukkal hozták saját mezőgazdasági kultúrájukat, másrészt az itt lakó késő avar telepek lakóinak módszereit használták fel a termeléshez. A középkori magyar állam megszilárdulásakor, a XII-XIII. században indult el a népesség olyan arányú növekedése, hogy szükség volt az erdők irtással szántókká történő átalakítására, lápok, vizes területek lecsapolására, patakmedrek rendezésére. Az Árpád korban a mocsaras vidék természetes védőrendszert képezett.

A település első említése 1237-ből származik. Nevének jelentése bortermelő, amiből következtethető, hogy a középkor folyamán bortermeléssel foglalkozott az itt élő lakosság. Területének nagy része a Sitkei családé volt.

A török időkben 150 évre elnéptelenedett, s csak az 1700-as években települt be újra. Ennek következtében nagy felületű szántóterületek maradtak parlagon, ahol megindult a begyepesedés, majd a beerdősülés folyamata. 1719-ben adómentességet engedélyeztek a letelepedőknek. A XVIII. század első felétől újra elindult a gazdálkodás, a degradált területeket megtisztították az elburjánzó növényzettől és az igaerő növekedése lehetővé tette szinte a korlátlan mezőgazdasági művelést. A gazdálkodást urbáriumokkal szabályozták. Ezek szerint szabad volt az erdei makkoltatás és a közös legelők használata. A XIX. század 50-es éveiben folytak a tagosítások, melyek során újra rendezték a földterületek birtokviszonyait.

A XIX. században a lakosság nagy része a mezőgazdaságban dolgozik, de az 1900-as évek elején jelentőssé válik az iparban és a kereskedelembe dolgozók száma.

Önálló önkormányzata 1990 óta van, előtte Marcalgergelyihez, majd Nemesszalókhöz tartozott.”

(Forrás: Vinár tájrendezési munkarész)

A település jelenlegi terület- és tájhasználata:

A település közigazgatási területe 460 hektár, melyből a belterület 30 hektárt tesz ki. Belterülete Marcalgergelyi községgel szinte összeépült. Külterületéhez Árpádtelep is hozzátartozik. Külterületein túlnyomórészt extenzív mezőgazdasági területek találhatók, a szántóföldek mellett a Hajagos völgyében és a Marcal árterében réteket is találunk.

(Forrás: Vinár TAK)

Az emberi hatáserősség:

Az emberi hatáserősségről Csorba Péter Magyarország kistájai című tanulmányában így ír.

Marcal-völgy:

„A kistáj természeti adottságai erősen átalakítottak, α -euhemerób, D-i részén polihemerób típusú terület. Elsősorban a vízrendezések miatt a vízfolyások medrei, ill. környezetük erősen bolygatott, ami az eredeti domborzatot is érintette. A talajok minden alaptulajdonságát illetően ki lehet mutatni a változást, a természetközeli növényzet pedig csak a terület 10-15%-án maradt meg. Az 1990 és 2018 között azonosított felszínborítás-változások szerint táji szinten nem módosult az antropogén hatáserősség.”

(Forrás: Csorba Péter: Magyarország kistájai)

2.12.2.2 Tájhasználat értékelése

A tájhasználat vagy földhasználat alatt a természeti táj által kínált erőforrások ember általi használatát, vagyis a vizsgált területen kialakult művelési ágakat és azok arányait értjük. A tájhasználat tehát elsősorban azt mutatja meg, milyen antropogén hatások hatnak a természeti tájra. A természetföldrajzi adottságok, a területhasználat szerkezete és módja együttesen felszínborítási kategóriákat hoznak létre. A felszínborítási vizsgálatokat Európában egy egységes rendszer alapján készítik az egyes országok, az úgynevezett CORINE Land Cover program keretében.

A tájhasználat szempontjából a Corine adatbázis szerint jelenleg a következő tájhasználatok jellemzőek a település külterületén.

A külterület jelentős részét nem-öntözött szántóföldek alkotják. A település belterületén inkább a telkek hátsó részén található erdős/fás állomány. Külterületen, a közigazgatási terület ÉK-i részén foltokban jelenik meg erdőterület (jellemzően telepített erdő-akácos) illetve a vasút D-i oldalán és a Marcal valamint a Veszprém megyei csatorna mentén figyelhető meg erdősáv. Kisebb területeken rét/legelő/kaszáló tájhasználat is megjelenik legtöbbször a vízfolyások mentén. Ipari terület nem található a település közigazgatási területén.

Az eredeti természeti adottságokat az emberi tevékenység jelentősen módosította történelme során. Az 1990 és 2018 között bekövetkezett felszínborítási ágazatváltások szerint táji szinten nem módosult az összesített antropogén hatáserősség.

2.12.3 Védett, védendő táji, természeti értékek, területek

2.12.3.1 Tájképvédelmi terület övezete

Vinár település területe érintett az MaTrT tájképvédelmi terület övezetével.

Tájképvédelmi terület övezete

Tájképvédelmi terület övezet célja

A tájképvédelmi övezetek lehatárolásának célja, azoknak az összefüggő területeknek a kijelölése, amelyek a **természeti adottságok** és **rendszerek**, valamint az **emberi tevékenység** sajátos kölcsönhatása következtében a táj látványa szempontjából megkülönböztetett fontosságúak. A tájképvédelmi övezetekben ezek az esztétikai jellemzők összhatásukban érvényesülnek a közigazgatási határoktól vagy a földrészletek ingatlan-nyilvántartásban rögzített határaitól függetlenül.

A tájképvédelmi övezetek a terület- és településrendezési tervekben hozzájuk rendelt szabályokon és/vagy ajánlásokon keresztül elősegítik, hogy a területhasználat alakításakor a tájak esztétikai jellemzői, értékei fenntartásának szempontjai is érvényesüljenek.

Tájképvédelmi terület övezetére vonatkozó rendelet tartalma

A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 4.§-a tartalmazza a tájképvédelmi terület övezetére vonatkozó előírásokat, melyek az alábbiak:

4. § (1) A tájképvédelmi terület övezete területére a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

(2) A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében – a településképi védelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában – meg kell határozni

a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,

b) a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket.

(3) A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(4) A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.

Alapfogalmak definiálása a rendelethez kapcsolódóan

Tájképvédelmi terület övezete: a területrendezésért felelős miniszter rendeletében megállapított, kiemelt térségi területrendezési terv esetében a miniszteri rendeletben, valamint a megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett

fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak; (2018. évi CXXXIX. törvény 4§. 43. pont)

Tájjelleg (tájkarakter) 1. def.: A természeti és antropogén tájalkotó tényezők együtthatásából kialakuló, adott tájrészletre jellemző mintázat vagy rendszer, amely egy tájat más tájrészletektől megkülönböztethetővé tesz. (SWANWICK, 2002, 218/2009. (X. 6.) kormányrendelet)

Tájjelleg (tájkarakter) 2. def.: a táj jól körülhatárolható részének természeti tényezők és emberi tevékenységek hatása és kölcsönhatása eredményeként kialakult, emberek által érzékelt sajátos rendszere, amely által a tájrészlet egyedisége megnyilvánul, és más tájrészletektől megkülönböztethetővé válik; (2018. évi CXXXIX. törvény 3. 4§. 41.)

Táj karakteradó elemei: jellegzetes elemek, vagy elemek kombinációja, amely a megkülönböztethető karakter kialakulásához vezet. (SWANWICK, 2002.)

Tájképi egység: tájban előforduló és vizuálisan összetartozónak tekinthető természetes és antropogén tájelemek együttese, amely a látvány szempontjából meghatározott karakterrel jellemezhető, (korábbi, már nem hatályos 2013. évi CCXXIX. törvény 4§. 32a alapján)

Tájhasználat: A tájhasználat, vagy földhasználat alatt a természeti táj által kínált erőforrások ember általi használatát, vagyis a vizsgált területen kialakult művelési ágakat és azok arányait értjük.

Hagyományos tájhasználat: Egy adott tájrészletre jellemző, a természeti adottságokon alapuló és a helyi gazdálkodási kultúrának megfelelő olyan területhasználati vagy más haszonvételezési mód, amely meghatározza a táj jellegét, és biztosítja természeti és kulturális értékeinek megőrzését és fenntartható hasznosítását; (2018. évi CXXXIX. törvény 3. 4§. 15.)

A tájjelleg megőrzendő elemei, elemegyüttesei

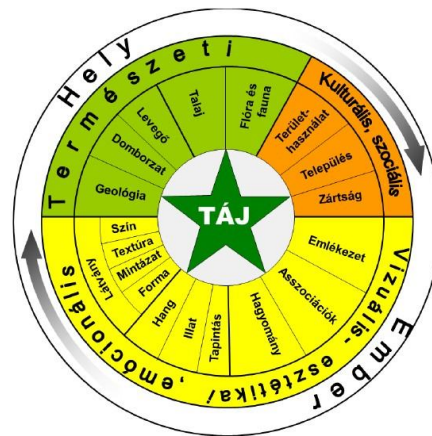
A táj megőrzendő, (karakteradó) elemei, elemegyüttesei a tájképi övezeten belül:

- vízfolyások: Marcal, Veszprémi-csatorna, Hajagos-patak
- Marcalgergelyi-halastó
- közvetlen vízparti területek (nádassal benőtt folyópart)
- a vízfolyásokat kísérő zöldvonalas elemek, fasorok, facsoportok, cserjesávok
- mozaikos síkvidéki, mezőgazdasági területek (szántó, legelő, gyepterületek hasznosítással)

A tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőinek meghatározása

A hagyományos természetföldrajzi tájegységi besorolás alapján **Vinár** a Marcal-völgy kistáj északi részén helyezkedik el. Ma már azonban a tájleírásokat, lehatárolásokat fokozatosan átveszi egy összetettebb, társadalmi és kultúrtörténeti adottságokat jobban figyelembe vevő megközelítés. A percepcionális szempontok, köztük kiemelten a vizuális adottságok értékelése meghatározó szinte minden megközelítésben és egyre nagyobb jelentőséget kapnak az olyan módszerek, amelyekbe bevonják a helyi lakosokat, gazdálkodókat.

A következő ábra megmutatja, hogy a táj fogalmát milyen tényezők befolyásolják.

Ábra: A táj alkotói (Swanwick, 2002.)

(forrás: Tájkarakter alapú tájtipizálás 2017. Tájműhely Kft., Ormos Imre Alapítvány)

Tájképi egység helyi jellemzői

A tájképi egység helyi jellemzőit a település sajátos tájkarakter elemeiből és elemegyettesekből állíthatjuk össze:

- **vízfolyások:** Marcal, Veszprémi-csatorna, Hajagos-patak
- közvetlen vízparti területek (nádassal benőtt folyópart)
- a vízfolyásokat kísérő zöldvonalas elemek, fasorok, facsoportok, cserjesávok
- mozaikos síkvidéki, **mezőgazdasági** területek (szántó, rét, legelő hasznosítással)
- szigetszerű **erdők**, erdőfoltok, erdőgazdálkodási céllal hasznosított földrészletek
- szántók és erdővel borított területek változatos látványa
- **Vinár** településszerkezete, mely harmonikusan simul a tájba
- utak menti fasorok mind bel-, mind külterületen
- a vasút egyenes, mérnöki vonala, mely átszeli a tájat
- víztorony, templomtorony, mint orientációs pontok a síkvidéki területeken
- fészületek, emlékművek, keresztek

A tájképi egységet a tájkarakterek együttes jelenléte adja, kölcsönösen kiegészítve és erősítve egymást.

A felsorolt elemek és elemegyettesek nem tartalmazzák a helyi lakosok szubjektív véleményét/értéktételeit a tájról. Szélesebb körű vizsgálatot azonban jelen tanulmányban nem állt módunkban lefolytatni.

Marcal, Vinár határában

Marcalgergelyi-halastó

Hagyományos tájhasználat helyi jellemzői

A hagyományos tájhasználat helyi jellemzőinek megítélésakor csak a történelmi térképekre és egy-egy fellelhető tanulmányra támaszkodhatunk ebben a vizsgálatban.

A település lakosságának mindig a **mezőgazdaság** adta a megélhetést. A **földművelés** és **állattenyésztés** évszázadokon keresztül meghatározó tevékenység volt a területen.

A Marcal menti egykori öntésterületeket főleg tölgy-kőris-szil és ártéri ligeterdők, az alacsonyabb, rendszeresen vízjárta térszíneket pedig mocsaras foltok, rétlápok, láperdők borították. A Marcal-medence síkvidéki területein a mezőgazdasági területek mellett, természetes erdőterületek is nagy kiterjedésben voltak jelen.

Az ember tájalkító tevékenysége, az erdők irtással történő szántókká alakítása, a vizes területek lecsapolása, a patakmedrek rendezése napjainkra az eredeti tájszerkezet jelentős átalakulását eredményezte. Az egykoron összefüggő erdőségekkel, mocsaras-lápos területekkel, természetes vizes élőhelyekkel borított térfelszínek – a szántóföldek területi növekedésével egyidejűleg – fokozatosan visszaszorultak.

A település külterületének jelentős részét szántóföldek borítják. A hajdan lóval, fogattal művelt kisparscellákat mára felváltották a nagy kiterjedésű szántók, melyeken nagyüzemi és kisüzemi **növénytermesztéssel** foglalkoznak.

Az erdőterületek aránya elenyésző, ezen erdők főként a mezőgazdasági művelésre kevésbé alkalmas földterületekre korlátozódtak.

Gyepfelületek elsősorban a vízfolyások mentén (Hajagos völgyében és a Marcal árterében), illetve az alacsonyabb térszíneken találhatóak, jellemzően **rét, legelő** tájhasználattal. Feltételezhető azonban, hogy gyepfelületek nagyobb arányban voltak jelen korábban, mint napjainkban. Ezen területek visszaszorulása többek között kapcsolatban áll a mezőgazdasági és állattartási szokások megváltozásával. A hazánkban több száz éven keresztül elterjedt legeltető **állattartást** az utóbbi évtizedekben felváltotta a nagyüzemi, istállós állattenyésztés.

Vinár hajdanán borászfalu volt, erre utal a település neve is, amely a szláv „vinár”, azaz bortermelő szóból ered. Egykor a lakosság jelentős része **szőlőműveléssel**, borkészítéssel foglalkozott. Ez a művelési ág azonban ma már szinte alig fellelhető a térségben, csak elvétve találunk egy-egy szőlőssorral borított parcellát. A község címerén található szőlőlevelek és szőlőfürt az egykoron virágzó szőlőkultúra emlékét őrzi.

2.12.3.2 Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

A község igazgatási területén egyedi jogszabállyal kijelölt országos jelentőségű védett természeti terület, Natura 2000 kiemelt jelentőségű természet-megőrzési vagy különleges madárvédelmi terület nem található.

Országos jelentőségű (ex lege) védett emlékek (forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár) a BfNPI (Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság) nyilvántartása szerint a település közigazgatási határán belül nem található.

Országos Ökológiai Hálózat magterülete:

Az Országos Ökológiai Hálózat magterülete a település É-i határában található a Marcal és a Veszprém megyei csatorna közötti területen.

■ Országos Ökológiai Hálózat magterülete

Tájképvédelmi terület övezete:

A település közigazgatási területének É-i részét érinti az OTTrT által meghatározott tájképvédelmi területe övezete.

■ Tájképvédelmi terület területek

Egyedi tájértékek:

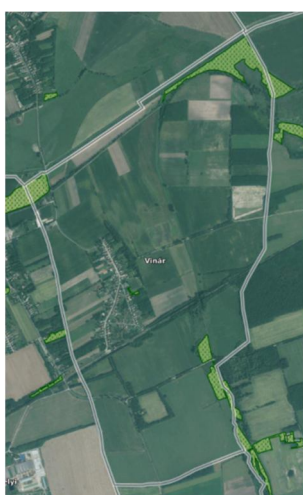
Vinár település esetében még nem készült területi felmérés az egyedi tájértékekről.

Védett tájelem:

A kapott digitális adatok védett tájelemként 2 db fa- és bokorcsoportot, 1 db magányosan álló fát jeleznek Vinár közigazgatási területén.

Érzékeny és állandó gyepek:

A MEPAR adatok alapján érzékeny gyepterület nem található Vináron. Állandó gyepek a Marcal öntésterületén és a Hajagos-patak D-i részén, a patak mentén fordulnak elő.

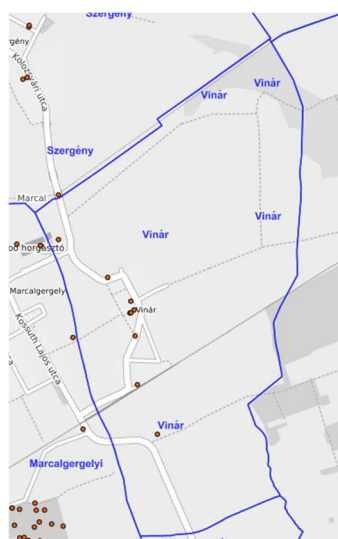
■ Állandó gyepek - MEPAR adatbázis alapján

2.12.4 Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A tájhasználatok gyakran hatnak egymásra, korlátozzák egymás érvényesülését, befolyásolják az ökológiai, ökonómiai és tájképi potenciálok egyensúlyát.

A környezetvédelmi adatbőngésző adatai alapján (OKIR) a településen több, összesen 9 környezetvédelmi területi jellel (KTJ) rendelkező objektum található, mely potenciális tájhasználati konfliktust és problémát jelezhet:

KTJ	Besorolás	Objektum megnevezés	Ir.szám	Település	Cím
100552613	Besorolatlan	Kommunális hulladéklerakó	9534	Vinár	külterület
100611714	Objektum	vasúti pálya mellett	9534	Vinár	588-590.szelv.
101342925	Telephely	Bördíszműves	9534	Vinár	Köztársaság u. 38.
102064204	Objektum	Almos trágyatároló	9534	Vinár	Köztársaság u. 22.
102244781	Objektum	IV. sz. horgászto	9534	Vinár	Külterület
102063791	Objektum	Almos trágyatároló	9534	Vinár	Köztársaság u. 34.
102064008	Telephely	Állattartó telep (Sertés, szarvasmarha)	9534	Vinár	Köztársaság u. 34.
102136925	Telephely	Fafeldolgozó telephely	9534	Vinár	Köztársaság u. 48.
102064215	Telephely	Állattartó telep (sertés)	9534	Vinár	Köztársaság u. 22.

Tudomásunk szerint a felsorolt környezetvédelmi területi jellel rendelkező objektumok közül egyik sem okoz környezetvédelmi problémát vagy tájhasználati konfliktust.

A vármegyei kormányhivataloktól származó téradatok „Környezetvédelmi engedéllyel vagy egységes környezethasználati engedéllyel rendelkező telephelyek, tartós környezeti kárral érintett területek, fokozottan zajos területek (ide nem értve a nyomvonalas létesítményeket)” vagy „Hulladékgyártó létesítmény” nem tartanak számon Vinár közigazgatási területén.

2.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

Zöldfelületen értendő minden olyan terület, amelyet részben vagy egészben növényzet borít (zöldterületek+zöldfelületek). A település zöldfelületi rendszerének elsődleges elemei a közparkok, közkertek, fasorok, erdők, rétek, legelő területek, másodlagos elemei a fennmaradó területek növényzettel fedett részei, mint pl. a jelentős zöldfelületű intézmények kertjei (pl. különleges területek – temető, sport- és rekreációs területek; oktatási- és egészségügyi létesítmények kertjei), lakókertek, vonalas zöldfelületi elemek (utakat, vízfolyásokat kísérő zöldsávok).

2.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

2.13.1.1 Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A belterületi zöldfelületi rendszer meghatározó egyedi elemei:

1. Polgármesteri Hivatal, Egészség ház, könyvtár kertje (hrszt: 24)

A Polgármesteri Hivatal, a Könyvtár és az Egészség ház a település központjában a Rákóczi és Köztársaság utca találkozásánál helyezkedik el. Az épületek kívülről felújított állapotúak és rendezett képet mutatnak. Az udvar nagyrésze burkolt és csak kisebb felületen jelenik meg növényültetésre alkalmas felület. A burkolat nagyrészt jó állapotú, szürke betontérkő, helyenként azonban még hiányzik egy-egy felület felújítása/újraburkolása és a térkő helyett öntött betont/aszfaltot/betonjárólapot/murvát találunk. A burkolt felületek heterogenitása a Köztársaság utcához kapcsolódó részeken szembeötlő. Az épület utcafronti homlokzata előtt borászathoz kapcsolódó eszközökből készült installáció szimbolizálja a falu egykori borászati múltját, mely címerében is megjelenik. A kiállított tárgyakat címerrel ellátott, fedett-nyitott építmény védi. Az alkotás szinte kijelöli a település intézményi központját. Az utcáról nyílik egy másik piciny „tereszés” ahol alacsony kovácsoltvas kerítéssel körbekerített emlékkereszt áll. A kereszt közelében helyezkedik el a telefonfülke, a postaláda valamint a hirdetőtábla is egy paddal, szemetessel. A tárgyak és a funkciók túlszűfolttsága jellemző erre a kis területre. A kereszt a díszes kerítéssel igazán szép és mindenképp nagyobb teret igényel maga előtt.

Az udvar belső részéről szép kilátás nyílik a tájra. A belső zöldfelületet betonjárólapokkal burkolt gyalogút választja ketté. Itt a gyepon kívül az Egészség ház oldalába ültetett tujasort találhatunk. A tuják már igen nagyra nőttek és továbbfejlődve zárt falként nyomasztóan hathatnak valamint leválaszthatják a mögöttes zöldfelületet. Emellett a tuja tájidegen növény és az utóbbi években erősen pusztul. A zöldfelületről hiányzik a cserjeszintű növényállomány és az évelők, virágágyak.

Polgármesteri Hivatal, Egészség ház, könyvtár kertje a Köztársaság utcáról

Polgármesteri Hivatal, Egészségház, könyvtár kertje

Polgármesteri Hivatal, Egészségház, könyvtár kertje

Polgármesteri Hivatal előtti installáció

Polgármesteri Hivatal, Egészség ház, könyvtár kertje Google térképen (2024)

2. Faluház kertje, sportpályák (hrs: 97)

Vinár kulturális és sportközpontja a Köztársaság utca 38. szám alatt a hrsz: 98 számú telken helyezkedik el. Itt található a faluház és mögötte a tornacsarnok épülete a tágas füves területen pedig füves sportpálya, tenispálya, játszótér és fedett, nyitott rendezvényter szolgálja ki a lakosokat. Az épületek kívülről kielégítő állapotban vannak, de a Faluház lábazata szemmel láthatóan vizesedik így vélhetően a probléma megoldása és a homlokzat felújítása szükségessé válik a közeljövőben. A közepes méretű, füves sportpálya rendezett, karbantartott, árnyékolása hiányzik. A játszótér korszerű eszközökkel felszerelt, az eszközök állapotán azonban már látszódnak az idő nyomai, pl. több helyen a festés lekopott. A hinta alatti burkolat egyenetlen így könnyen balesetveszélyessé válhat. A játszótér környékén

padokat, asztalokat és fedett pavilont is találunk. Ez utóbbi építmény oldalából több faelem is hiányzik. A játszóeszközök árnyékolása a homokozó környéknek kivételével megoldott.

Az épületek „karéjában” acélszerkezetes, ponyvával fedett, oldalán nyitott rendezvényter áll, egyik végében színpaddal. A tér burkolata simított beton.

A többszintes növényállományt egy-egy szép állapotú hárs és juhar valamint néhány tuja képviseli.

A Faluház előkertje kissé gondozatlan képet mutatott ottjártunkkor. A füves felületen sok a gyom és az értéktelenebb pikkelylevelűeken (tuja, hamisciprus) kívül más növényt nem találhatunk.

Az I. világháborús emlékművet 2020-ban állította a Vinár Község Önkormányzata és az Első Világháborús Centenárium Emlékbizottság. Az emlékműnek az előkertben kovácsoltvas díszkerítéssel leválasztva biztosítottak helyet közterületi kapcsolattal. Állapota és környezete megfelelően karbantartott, gondozott.

Összességében egy igazán izgalmas és multifunkcionális helyszínt képvisel a Faluház kertje a település életében és akár tágabb környezetében. Növényállományát vizsgálva a kert jelenleg alulhasznosított, - bőven tartogat még fejlesztési lehetőséget e téren - azonban már látható előremutató kezdeményezés is.

Faluház épülete és előkertje

Faluház mögötti sportterület

Labdarúgó sportpálya

Rendezvénytér

Faluház és a sportpályák Google térképen (2024)

I.világháborús emlékmű

3. Közösségi tér – Kultúrpark kertje (hrs: 98)

A Faluház-Sportpálya szomszédságában található Közösségi tér Ézsiás István szobrászművész kezdeményezésére, az önkormányzattal együttműködve jött létre. Átadására 2021-ben került sor. A kertben a konstruktivista alkotások pontszerűen vannak elhelyezve úgy, hogy azokat minden irányból megtekinthesse a látogató. A gyepfelületen csak néhány burkolt út jelöli ki a fő irányokat, „csapásokat”. A Kultúrpark „A falusi tárgykultúrától az acélszobrászatig” alcímet viseli. A művész szobrai mellett itt a népi tárgykultúra is kiállításra kerül a D-i kerítés mentén épített fedett-nyitott építmény alatt. Távolabbi célként szerepel a telken álló épület tájházzá alakítása. A kertben néhány játszóeszköz is helyett kapott. Növényzetét tekintve a kert első része füves zöldfelület, hátsó része kaszált rét. É-i oldalán a kerítés mentén ecetfák nőnek.

Egy önkormányzati tulajdonú telek egészen különleges hasznosításával találkozhatunk itt Vináron, amely egyedülálló és példaértékű.

Közösségi tér - Kulturpark Google térképen (2024)

Közösségi tér – Kulturpark kertje

Közösségi tér – Kultúrpark kertje

Közösségi tér – Kultúrpark kertje

Közösségi tér – Kultúrpark kertje

4. Katolikus templom kertje (hrszt: 5)

A műemlék védelem alatt álló templom a település É-i végében helyezkedik el. Kertje az utca szintjéhez képest nagyjából fél méterrel fejszik magasabban. A kertben a templom mellett 1906-ból származó emlékkereszt áll Mária szoborral, melyet a község 2016-ban felújított. A füves kertben a szobor körül találhatunk évelőket ezen kívül hátul a hátsó fás terület határán néhány kiszáradt tujacsemetét. A kert korábbi faállományát kivágták. A közterületi zöldfelület a templom előtt hasonló adottságokkal bír. A füves területen 1 db élő cserjét és 2 beton virágládát találunk egynyáriakkal. A burkolat az utca ezen szakaszán öntött betonjárda 1,5-2 méterenként dilatálva. A kert szintkülönbségét egy fél méter magas terméskővel burkolt támfal „hidálja át” tetején betonkoszorú, melyre zárt csőszelvényekből hajlított kerítést rögzítettek. A járda és a kerítés között fél méter széles kavicsáv húzódik. Mind a járda, mind a kerítés (főleg a kerítés) egy, már letűnt korszakot idéz...

Összességében a kert méretét tekintve megfelelően nagy/tágas, benne szépen helyezkedik el a templom és az emlékkereszt. A többszintes növényállomány, díszítő értékkel bíró cserjék vagy virágágyak azonban teljesen hiányoznak. Parkolás nincs megoldva a templom szűkebb környezetében.

Katolikus templom és kertje a Köztársaság utcáról nézve

Katolikus templom és kertje az emlékkeresztel

Emlékkereszt Máriaszoborral

Katolikus templom és kertje

5. Tó körüli zöldfelület (hrszt: 22, 23)

A Polgármesteri Hivataltól nem messze magántulajdonú telken kisebb tó található kellemes környezetben. A fából készült kapun Kiskúti Forrás-tó elnevezés áll. A gyepes-fás terület jelentős zöldfelületi potenciállal bír és üde színfoltja lehet a belterület zöldfelületi rendszerének.

Tó és partja

Bejárat

6. Emlékpark (hrszt: 108)

A település É-i végébe került az Ezeréves államiság emlékműve. A lakóterület és a mezőgazdasági terület határa közé kisebb gyepes-fás zöldfelület ékelődik. Ennek szélén áll az emlékmű, melynek környezetét a zöld gyepen murva burkolat jelöli ki. Az emlékműhöz vezető út szélén egy-egy pad és évelő kiültetésű virágláda kapott helyet. A fák között padokat találhatunk az úthoz közel pedig információs tábla áll a település és a Gemara-Somló kistérség látványival és térképével. A zöldfelület fás növényzetét javarészt akác alkotja, egy-két kivételtől eltekintve (pl. diófa). Az emlékmű és környezete gondozott, esztétikusan kialakított. Közvetlenül a szobor

mögött áll egy díszfa (csüngő eperfa) és néhány tuja félkaréjban ültetve. A tuja tájidegensége miatt sem szerencsés (erősen pusztulnak) illetve amiatt sem, hogy később zárt falat alkot a szobor mögött és kitakarja a szép kilátást. A tágabb zöld környezet és az ültetett díszfa bőségesen elegendő arra, hogy háttérrel adjon.

Emlékpark a település É-i végében

Emlékmű és szűkebb környezete

Emlékmű

Emlékmű előtt kialakított tér

Emlékmű melletti gyepes-fás zöldfelület

7. Katolikus templom mögötti zöldfelület (hrsz: 6)
A katolikus templom mögött a hrsz: 6 számú telket beállt fás szárú növényzet borítja. A telek önkormányzati tulajdonban van és zöldfelületi valamint fejlesztési potenciállal bír.

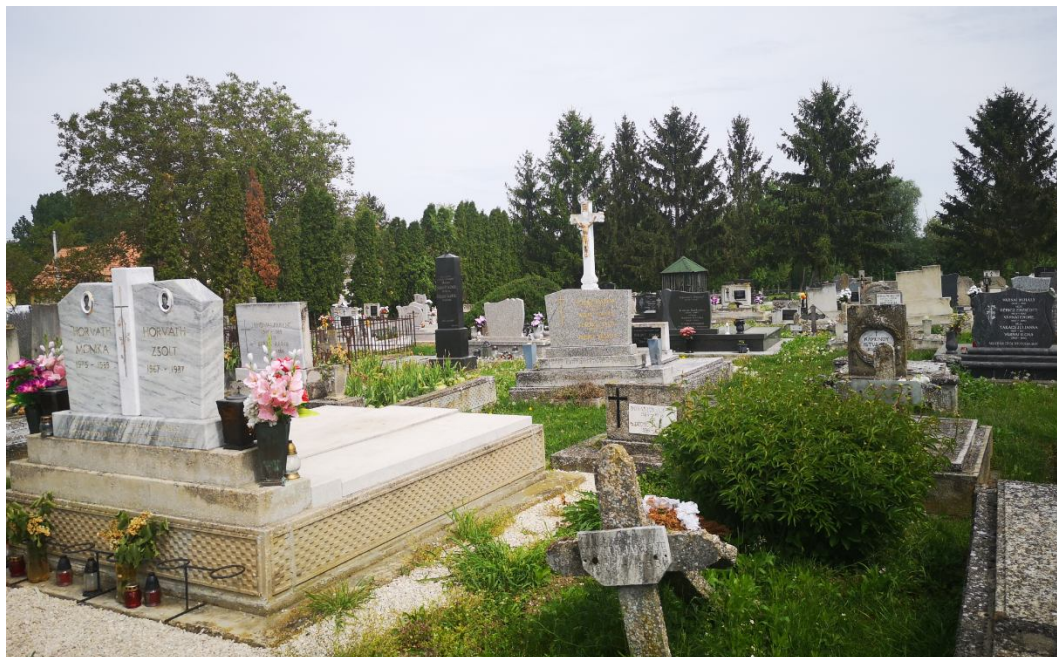
Gyepes-fás zöldfelület a templom mögött Google térképen (2024)

8. Temető (hrsz: 27)

A temető területe gondozott, megfelelően fásított, az útburkolatai felújítottak. A ravatalozóhoz vezető utat szépen kiemeli a kétoldali növényzet, - a gondozott gyepfelület a virágágyakkal és a D-i oldal fasora - valamint az útburkolat két oldalán elhelyezett gömbtuják. A temető belső területein több szép és értékes fa található. A temető növényzettel való elválasztása csak egy-egy kisebb szakaszon (pl. É-i oldal egy részén) hiányos. Ebben a közegben nem zavaró a tuja vagy a hamis ciprus magányosan/kisebb csoportban vagy a kerítés mentén kisebb szakaszon telepítve, de itt is figyelembe kell venni, hogy a tuják az elmúlt években erősen pusztulni kezdtek. A temető K-i végében a szépen sorba rendezett régi sírkövek méltó helyet kaptak. A temető bővítésére rendelkezésre áll még a hrsz: 28/5 számú telek, ugyanitt parkolás is megoldható.

Ravatalozó és környezete

Temető

Régi kőkeresztek a temető végében

9. Erdő (hrs: 61, 62, 63)

A vasút és a lakóterületek között a település D-i határa mentén kisebb, keskeny sáv található melyet beállt, fás szárú növényzet borít és amely a vasút melletti fás növényzet részét képezi.

A külterületi zöldfelületi rendszer meghatározó egyedi elemei:

1. Vasútállomás és környéke – (hrsz: 051/3)

Vinár belterületének határában, a vasút 50-60 méter széles sávjába tartozik a D-i bekötő út és zöldsávja valamint az állomás és környéke is a parkolóval. A telek bőséges területet kínál a funkciók elhelyezésére és növényzet számára is. Míg az épület jó/közepes állapotú és dekoratív a zöldfelület teljesen kihasználatlan és elhanyagolt. A parkoló lehatárolatlan murvás placc, körbe fűvel. Az épület előtt és még egy kisebb szakaszon a murvás gyalogút mentén nagyra nőtt, koros pikkelylevelűek (ciprus) állnak sorban. Vinár lakóterületének határa épp a vasúthoz tartozó zöldfelülettől (parkolótól) indulva kezdődik. Látható kezdeményezés a zöldfelület fejlesztésére és a településkapu „megfogalmazására”. Egy kisebb részt ugyanis kövekkel lekerítették és a keletkezett zöldfelületen egy nagyobb kőre Vinár címere került körülötte virágláda, néhány cserje és pad. A kezdeményezés üdvözlendő, de a kivitelezés erőtlén.

Vasútállomás épülete

Vasútállomás előtti zöldfelület

Peron

Parkoló

Településkapu

2. Tó, strand (hrs: 08/6)

Vinár és Marcalgergelyi között a Veszprémi csatorna mentén több, kisebb tavat (feltehetően egykori tőzeglánytavak) találunk. Ebből az egyik Vinár közigazgatási területének ÉNY-i csücskére esik. A tavakat elkerítették és szabadidőparkként hasznosítják a területet. A „Joó Horgásztó és szabadidőpark” a legnagyobb méretű tavat horgásztóként, a tőle K-re eső kisebb tavat, mely már Vinár területére esik strandként üzemelteti. A két tó között rönkház kínál szállást a pihenni vágyóknak. A szálláshelyhez vendéglátó szolgáltatás is kapcsolódik.

A vinári strand homokos partú „beach” jellegű nádtetős árnyékolókkal, nyugágyakkal melyekhez öltöző, zuhanyzó, ivókút is tartozik. A parton a két homokos sportpálya lehetőséget ad strandröplabdázásra, strandfocizásra is.

A növényállomány a strand területén a vízparti növényzeten túl gyepszintű, hiányzik a cserje és lombkoronaszintű állomány.

A terület jelentős zöldfelületi és turisztikai potenciállal bír és egy újabb színfolt a zöldfelületi rendszer részeként.

Tó a közútról nézve

Homokos strand

Homokos strand – „beach”

Vendégház

3. Majorfásítások
Vinár közigazgatási területén nem található major.
4. Szántók, rétek, lápok, erdők
A település közigazgatási területének hasznosításáról általánosságban elmondható, hogy jellemzően mezőgazdasági művelés alatt áll, aminek nagy része szántó, de a vízfolyások mentén, a Veszprémi – csatorna és a Marcal között K-en és NY-on valamint a Hajagos mentén D-en gyepterületeket is találunk, melyeket rétként, kaszálóként hasznosítanak. ÉNY-on és ÉK-en a Marcal egykori öntésterületén ásványi-nyersanyag lelőhelyet (tőzeg) találhatuk. A szántóföldek helyenként egybefüggőek és nagytáblás művelés alatt állnak és van ahol szabdaltabbak. Az erdők a település közigazgatási területén csak kevés helyen foltokban pl. ÉK-en, és keskeny sávokban, szegélyként jelennek meg. Többségük kultúrerdő, elvértve származék erdő. Faállományukat tekintve jellemzően akác, egy-két helyen nyáras-akácok valamint előfordul még elegyes-kőrises is.
5. Ökológiai kiegyenlítő („puffer”) felületek, sávok
Az egyedi külterületi elemek mellett, arányaikban még fontosabb szerepet játszanak a tájvédelemben az ún. ökológiai kiegyenlítő felületek. A községben nagy arányt képviselő, helyenként nagytáblás szántóföldek között ezek a növény- és állatfajok számára élőhely fragmentumokként szolgáló sávok létfontosságúak. Fontosságukat indokolja és erősíti a településen a mezőgazdasági területek, azon belül is a „homogén” szántók uralkodó területi aránya a jelentősen kisebb erdőterületek mellett. Ezen ökológiai kiegyenlítő felületek közé tartoznak a mezőgazdasági területek szegélyén haladó utak, az árkok mentén húzódó fasorok, cserjesávok, melyek a község közigazgatási területének külterületén, jellemzően a belterülettől D-re kielégítő, É-on kisebb mennyiségben megtalálhatóak. A mezőgazdasági táblák között a földutak és/vagy árkok mellett fasorokat találhatunk. A vasút mentén pedig már keskenyebb erdősáv húzódik. Sajnos a jelentősebb közutak szélein sok helyen teljesen hiányzik a fasor. Meg kell említeni továbbá a vízfolyások fákkal, cserjékkel szegélyezett nyomvonalát is, melyek átszelik a területet. A patakok menti zöldsávok védelme, de az árkok, földutak menti fasorok megőrzése és továbbfejlesztése illetve foghíjaik pótlása mindenképpen cél kell, hogy legyen, egyrészt a környezetvédelem (pl. defláció csökkentés), másrészt a tájkép változatossága, illetve a biodiverzitás fenntartása érdekében.

2.13.1.2 Zöldfelületi ellátottság értékelése

A fent leírtak alapján egyértelmű, hogy a község zöldfelületi ellátottsága külterületen és belterületen egyaránt erős. Bár rendszerről nem lehet éppen beszélni, ill. a jelentős arányban uralkodó mezőgazdasági földek miatt a zöldfelületi borítottság csak időszakos, de mind területi mennyiségben, mind változatosságban kiemelkedő arányban vannak jelen a növényzettel fedett területek. Vináron az erdőterületek mennyisége nem számottevő. A faállomány jelentős része pedig akácos.

A kisebb településeken általában jellemző, hogy közparkot viszonylag kis területen, vagy egyáltalán nem alakítanak ki. Ennek okai között megtalálható egyrészt az, hogy a fenntartásra nincs elegendő pénz, másrészt a lakosság a rekreációs igényeit, ha teheti, akkor inkább megoldja a saját telkén, amire a kertes lakóterület többnyire lehetőséget is biztosít.

Vináron napjainkban már van egy kialakított és használatba vett sportterület labdarúgó sportpályával és tenispályával, mellette egy korszerű eszközökkel ellátott játszótér és mindehhez kapcsolódva egy rendezvénytér. A szomszédos telken egy rendezett, esztétikusan kialakított szabadterei kiállítótér hoztak létre a település központjában. A település É-i végében található egy piciny, hangulatos emlékpark, kilátással a tájra. Említésre méltó a Polgármesteri Hivatal mögötti tó, mely magánkézben van ugyan, de zöldfelületi fejlesztési potenciállal bír és akár a zöldfelületi rendszer aktív elemévé is válhat a későbbiekben.

Fás-erdős területként rendelkezésre áll még a templom mögötti önkormányzati tulajdonú telek, és belterületen D-en egy kisebb erdősáv, ez utóbbi magántulajdonban van.

Természetesen a zöldfelületek ellátottságának értékelésekor különbséget kell tenni az övezeti szabályozás szerinti és a valós zöldfelületi hányad között.

A jelenleg még hatályos övezeti szabályozást tekintve is van a községnek belterületen *2 zöldterülete valamint 2 kisebb erdőterülete.*

A valóságban, a hatályos SZT-en a településközpontban jelölt zöldterület hrsz: 21 számú telkének K-i része a szomszédos (hrsz: 22) ingatlanhoz lett csatolva. A megnövelt területen (hrsz: 22 számú telek) ma gyepes-fás zöldfelület és egy kisebb tó található, mely zöldfelületi és fejlesztési potenciállal bír. A hrsz: 21 számú telken lakóépület áll megművelt kerttel.

A templom mögötti hrsz: 6 számú telek a hatályos SZT-en szintén tervezett zöldterület. A telek ma beállt, fás zöldfelület, mely önkormányzati tulajdonban van.

A település É-i végében gyepes-fás zöldfelület található, melynek szélén került elhelyezésre a milleniumi emlékmű. A zöldfelületen asztalt helyeztek el padokkal. A hatályos SZT a területet erdőterületnek, azon belül véderdőnek jelöli.

A település D-i végében, a vasút mellett a SZT egy másik kisebb és keskeny erdőterületet határoz meg. A területet a valóságban is beállt fás szárú növényzet borítja.

Mindezeket túl a belterületi zöldfelületi rendszert erősíti a nagyobb zöldfelülettel bíró temető is és a templomkert mely egyelőre kialakításra vár. Ezen területek szintén zöldfelületi értékkel bírnak, de nem zöldTERÜLETEK.

A községben az utcák az átlagos vagy annál kisebb keresztmetszettel (Rákóczi utca egy része) bírnak és csak helyenként egy-egy szakaszon szélesednek ki (pl. Köztársaság utca a belterület D-i részén) és kínálnak fasor telepítésére és kiültetésre alkalmas zöldsávokat. Vináron, ahogy a szomszédos településeken is gyakori a kétoldali vízelvezető árok kialakítása, amely csökkenti a közutak közlekedésre nem használt sávját, bár láthatunk példát egyoldali árok kialakítására is nagy örömeinkre (Rákóczi utca). A növényzet a legtöbb helyen vegyes képet mutat és több helyen alulhasznosított a zöldfelület (pl. Rákóczi utca egyes szakaszai, Köztársaság utca É-i fele), de ettől függetlenül szép példákkal is lehet találkozni. A településen azonban hiányzik az egységes vagy akár vegyes fasor, még ott is ahol ez elképzelhető lenne az adottságokat nézve.

Összességében a település valós - bár csak részben kihasznált- zöldfelületi ellátottsága a fentiek miatt is nagyon kedvező, de köszönhető ez a viszonylag laza, falusias beépítésnek, és a jelentősen nagyobb kiterjedésű külterületnek is.

2.13.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

- A közterületi zöldfelületek, zöldsávok több helyen alulhasznosítottak, a belterületi fasorok hiányoznak, díszítőértékkel bíró cserjék, évelők ritkábban és olykor nem egységes koncepció szerinti kialakításban jelennek meg (a kivételektől eltekintve).
- A közterületeken néhány helyen megjelennek túlevelű örökzöldek, tuják, melyek szervesen kapcsolódnak környezetükhöz. Emellett tájidegen növények és az elmúlt évtizedben erősen pusztultak.
- Parkolás több helyen nincs kielégítő módon megoldva (vasút, templom, Faluház-sportpálya)
- Az utak menti zöldsávok kialakítása az egyes csatlakozó ingatlanok tulajdonosain múlik, ebből adódóan heterogén. Bár nem tartjuk ezt feltétlenül negatívnak ilyen, falusias környezetben. Ugyanakkor a község főútjainak külterületi szakaszain mindenképpen a homogén fasorfejlesztés javasolt, ott ahol elfér.

Kiemelten fontos a településközpontok környezetének további tervszerű rendezése, (burkolatok felújítása, parkolás kialakítása, zöldfelületek egységes koncepció szerinti kialakítása, utcabútorok elhelyezése), mely megadja a település méltóságát és kiemeli környezetéből ezen területeket.

- A Marcal és mellékcsatornája valamint a Hajagos-patak menti fás növényzet hiányának tájképi és természetvédelmi problémák mellett környezetvédelmi hatásai is vannak, hiszen a szennyezések kiszűrésében, hatástalanításában, a szántókról érkező tápanyagdúsulás megakadályozásában a part menti fás növényzetnek fontos szerepe van.
- A lakóterület és szántók között hiányzik az elválasztás a belterület NY-i határán. A megfelelő növényssáv híján por és egyéb szennyezőanyag kerülhet a házak közé, de vizuális szempontból is hátrányos ez az állapot.
- A közutak mellett a fasor teljesen hiányzik kivételt képez a Marcalgergelyi felé a 8411-es számú mellékút K-NY tengelyű szakaszának hársfasora, de az is helyenként hiányos.

Meg kell jegyezni, hogy egy ilyen kistelepülésen a zöldfelületi rendszer soha nem is lesz „teljes”, hiszen annak fejlesztése és fenntartása kizárólag költséggel jár, közvetlen anyagi hasznot azonban nem hoz, de talán nem is szükséges teljesnek lennie. Az egyéb haszon (pl. környezet kondicionálása, épített/élettelen elemek ellensúlyozása, pihenő-játszó-sportkertek használata, díszkertek esztétikai hatása, oxigéntermelés, levegőtisztítás, zajcsökkentés, pozitív pszichés hatás stb.) pedig annyira közvetett, hogy nem motiválja sem a magán-, sem a közberuházásokat arra, hogy ingatlanjaikon zöldterületeket – esetleg legalább a minimálisan előírtnál nagyobb zöldfelületeket - létesítsenek.

2.14 Épített környezet vizsgálata

2.14.1 Területfelhasználás vizsgálata

2.14.1.1 A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A település természeti környezetének meghatározója, hogy a Marcal-folyó árterében fekszik. A 18. századig a Marcal mocsaras területei egészen a lakott területekig húzódtak. A terület síknak mondható, a belvizeket a Gergelyi-övárók és a Kis-Marcal vezeti el a Marcalig. A település

közigazgatási területe 460 hektár, melyből a belterület 30 hektárt tesz ki. Belterülete Marcalgergelyi községgel szinte összeépült. Külterületéhez Árpádtelep is hozzátartozik. Külterületein túlnyomórészt extenzív mezőgazdasági területek találhatók, a szántóföldek mellett a Hajagos völgyében és a Marcal árterében réteket is találunk. Már 1221-ben is megjelent a település neve a II. András király által elrendelt Pannonhalmi Apátság birtokainak összeírásában, „Winar” birtokként, 1324-ben pedig Vynár néven hivatkoztak rá. Neve a szláv „vin”, tehát bor szóból képzett „vinár”, azaz borász szóból eredeztethető. Ebből arra következtethetünk, hogy korábban, a középkorban a területen a szőlőtermesztés lehetett az általános. Ekkoriban a Vas megyei Sitkei család birtokához tartozott, azonban a szűnni nem akaró török rohamok miatt 1549-ben a település teljesen kiürült. Kisebbségi megszakításokkal ugyan, de az elkövetkező másfél évszázadban teljesen lakatlan. A 17. század második felében az Esterházy család saját birtokaként tartja számon a pusztát, de igazukért a század végén pereskedniük kellett. A 18. század első évtizedeire tehetjük a terület újranépesedését. Ekkoriban a lakók agrártermelők, a települési terület körülbelül fele szántó. A 19. század második, a 20. század első felében jelentős változás állt be a művelési ágakban, azonban a község agrárjellege nem változott: az erdőterületek és rétek mérete csökkent, azonban a legelő és szántóterületek mérete növekedett. Az 1900-as évek második felében az ittélők több, mint fele mezőgazdasággal foglalkozott, a többiek pedig iparból, kereskedelemről, illetve közlekedésről éltek. Önálló közigazgatása csak 1990-től van, korábban Marcalgergelyihez, majd Nemesszalóhoz tartozott.

2.14.1.2 Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján a művelési ágak és a minőségi osztályok

A művelési ágakat és a minőségi osztályokat digitális állományát a Lechner Tudásközponton keresztül kaptuk meg, melyek a szabályozási terven feltüntetésre kerülnek.

2.14.1.1 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A beépítésre szánt terület egységei:

- lakóterület:
 - o falusias lakóterület

A beépítésre nem szánt területek:

- közlekedési- és közműterület,
- zöldterület,
- erdőterület,
- mezőgazdasági terület,
- vízgazdálkodási terület,
- különleges beépítésre nem szánt terület:
 - o temető terület,
 - o turisztikai terület.

2.14.1.2 Funkcióvizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)

A településen bölcsődei, óvodai ellátás nincs, iskola sem működik. A gyermekek napközbeni ellátása a Gyermek Jézus Katolikus Óvoda marcalgergelyi tagintézményében, továbbá a Pápai Tankerületi Központ fenntartásában lévő Nemesszalóki Általános Iskola napközijében biztosított.

Háziorvosi alapellátás és a védőnői alapellátási működik a településen. Vináron a felnőtteket és a gyermekeket egyaránt a háziorvos látja el.

Ügyeleti ellátás székhelye: 8500 Pápa, Anna tér 11. Szakorvosi rendelő és kórház Pápan található. Fogorvosi ellátás Pápan vehető igénybe.

Könyvtár és sportpálya található a településen.

2.14.1.3 Alulhasznosított barnamezős területek

Klasszikus barnamezős terület nem található Vináron.

2.14.1.4 Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Szegregátumnak nevezzük azokat a területeket, amelyeken az aktív korú (15-59 év közötti) lakosok legalább 50%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel, legmagasabb iskolai végzettsége pedig nem haladja meg a 8 osztályt. A szegregátumnak, azok a területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt. Vináron szegregátum nem alakult ki.

2.14.2 A telekstruktúra vizsgálata

2.14.2.1 Telekmorfológia- és telekméret-vizsgálat

A telekmorfológia és telekméret-vizsgálat a **V-1 és V-2 sorszámú vizsgálati tervlapokon** került feldolgozásra, mely a bel- és külterület tekintetében is mutatja be a telkek adottságait. A vizsgálat alapján a következő főbb jellemzők figyelhetők meg:

- A belterület-külterület területi egységek élesen elválnak egymástól;
- A belterületen belül a hagyományos falusias beépítésű falusias lakóterület és az átalakuló falusias lakóterületek telekméret és morfológia tekintetében nem térnek el élesen egymástól.
- A történeti rész kissé heterogénebb, egyaránt találunk 3000 m²-t meghaladó, és igen apró, 1000 m² alatti telkeket is. A telkek alakja ehhez mérten szintén változatosabb képet mutat, a telekhatárok gyakran szabálytalanok. Általában elmondható, hogy a belterületen az elnyúló szalagtelkek jellemzőek.
- A telekméret és alakzatok az átalakuló falusias lakóterületeken homogénebb képet mutatnak, telekméret tekintetében többségük 1000-2500 m² között mozog, de Rákóczi utca mentén sok az 2500-5000 m² közti telek is. Morfológiájukra a szabályos vonalvezetésű telekhatárok és a téglány alaprajz jellemző.
- A külterületi területek telekméret és telekmorfológia tekintetében is változatosak. A telkek mérete jellemzően meghaladja a 10000 m²-t, csupán néhány helyen találhatóak kisebb, 5000-10000 m² közötti nagyságú telkek.

2.14.2.2 Tulajdonjogi vizsgálat

A tulajdonjogi viszonyokat a **V-3 és V-4 sorszámú tulajdonvizsgálati térképek** mutatják be. Az alapadatokat az adatszolgáltatásként megkapott földhivatali alaptérkép, valamint az önkormányzati tulajdonkataszter adta. A vizsgálat alapján megfigyelhető főbb jellemzők:

- A Magyar Állam (rész vagy egész) tulajdonában állnak a vasúti területek, a főút, a medrek, az árok egy része.
- Egyházak és egyesületek telkeként a templom jelölt.
- A települési önkormányzat tulajdonában van a már említett út kivételével többek közt az utcák, zöldterületek, faluház és a temető. Részletesebben, helyrajzszámokként az önkormányzat tulajdonkataszterében található meg a lista.
- A belterületen több gazdasági társaságok tulajdonában lévő telek nem található.
- A belterületen szövetkezeti tulajdonú telek a központban található vegyesbolt.

2.14.3 Önkormányzati tulajdonkataszter

Az önkormányzat tulajdoni katasztere az önkormányzati adatszolgáltatás részeként áll a tervezők rendelkezésére. Az adatok felhasználásra kerültek a releváns alfejezetekben (vagyongazdálkodás, tulajdonjogi vizsgálat)

2.14.4 Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

Alaptérkép

A tervezési alaptérkép az állami alapadatok felhasználásával készült, kizárólag településrendezési célra használható! (A tervezők az alaptérkép alapját képező digitális állományt a Lechner Tudásközponttól az Önkormányzaton keresztül igényelték és kapták meg). Az adatszolgáltatásként kapott ingatlannyilvántartási alaptérkép került felhasználásra a vizsgálati tervlapokon.

Alaptérkép topográfiai adatai

Az alaptérkép topográfiai adatai a fent említett hivatalos adatszolgáltatásból származnak.

2.14.5 Az építmények vizsgálata

2.14.5.1 Funkció, kapacitás

A tervezési alaptérkép téradatai tartalmazzák az egyes épületek megnevezését is. Az adatszolgáltatás alapján Vinár területén összesen 206 db épület áll, melyből 86 lakóépület, 19 db intézményi épület, 98 db gazdasági épület, 2 db rendezetlen funkciójú épület és 1 db melléképület.

2.14.5.2 Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

A település történeti lakóterületein az utcára merőlegesen kialakított keskeny, hosszú, többnyire azonos vagy hasonló méretű telkeken eredetileg kivétel nélkül fésűs beépítésnek nevezett falusias beépítési mód volt megtalálható, utcára merőleges gerincű, „hosszú” épülettömegekkel. Az épületek előkert nélkül nyíltak az utcára, míg a telek oldalhatárán egymás után sorakoztak a lakó és a gazdasági épületek. A hagyományos utcakép meghatározója az utcai homlokzatok oromzatos tetőformája és a tömör deszka, illetve falazott kerítések által létrejövő zárt épületsor. Az átalakuló területen az épületek az utcavonaltól hátrahúzva előkerttel épültek, főleg szabadonálló beépítési móddal helyezkednek el (de egyes helyeken még oldalhatáros épületek is találhatóak).

A község belterületén a beépítési mérték általánosságban alacsonynak mondható, a lakótelkek többségén nem haladja meg a 10%-ot. A szintterületi mutató a beépítettségnek és a földszintes beépítési jellemzők eredményeként szintén alacsony a településen.

2.14.5.3 Magasság, szintszám, tetőidom

A településen jellemzően a földszintes, illetve földszint + tetőtéres beépítés fordul elő, éppen ezért településkép domináns elemei a földszintes épületek közül kimagasló templom. Tetőidomok tekintetében vannak nyeregtetős oromzatos épületek, illetve kontyolt tetejű házak jellemzőek. Tetőhajlásszög tekintetében a kép nagyobb egységet mutat, általánosan 40-45 fok közöttiek a tetők. Különlegesebb tetőzettel csak néhány ingatlan, mint például a templom rendelkezik.

2.14.5.4 Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Utcakép

Egy település épített környezetének karaktere és arculata az utcaképekben is kifejezésre jut, sőt annak az utcán jövő számára egyértelmű megfogalmazódása. Az utcakép elemei falusias beépítésnél a lakóépületek utcai homlokzata, valamint az esetek túlnyomó többségében tömör

(falazott vagy deszka) kerítés, nincs ez másképp Vinár esetében sem. Az utcák kiegyensúlyozott képét hasonló, de sohasem egyforma elemek szabályos, de sohasem mechanikusan ismétlődő mintája teszi olvashatóvá és emberivé. A hagyományos lakókörnyezet organikus jellegét elsősorban az adja meg, hogy elemei sohasem önállóan értelmezendők és sohasem egyediek, nem építhetők meg és nem értelmezhetők függetlenül a többi elemtől, együtt alkotnak egy települési karaktert, utcaképet. A szabadonálló beépítés a hagyományos történeti beépítésekben idegen és ismeretlen.

A beépítés szabályossága a 20. század második felében felbomlott, mind az utcaképek zártsága, mind az épületek egységes utcára merőleges tömegalakítása megváltozott, melynek eredményeképpen a településrész arculata már korántsem annyira egységes, mint egykoron.

Telekhasználat, tömegalakítás

Az oldalhatáron álló „hosszúházas” beépítés a mezőgazdasági eredetű települések legősibb telekhasználati rendje. Az egyes helységek sorolásában nem csak a bővíthetőség racionális elve, hanem a magyar gondolkodásra egyébként is jellemző egyszerűség, az egymás mellé rendelés logikája is kifejezésre jut. Az elrendezés nagymértékben alkalmazkodik a magyar, sík mezőgazdasági területek klímájához, így az épületek egyetlen, a telek udvarára néző homlokzata mindig délre, délkeletre néz. A fokozatos bővítés szükségletének kielégítését segíti a tornác, mely eleinte toldalék volt, majd később az épület szerves része lett.

Vináron a hagyományos falusias területeken többnyire a hosszú szalagtelkeken oldalhatáros beépítéssel helyezkednek el a házak, amelyek előkert nélkül, közvetlenül az utcafrontra épültek.

Homlokzatképzés, anyaghasználat

A hagyományos magyar települési karakter sajátossága az egyszerű tömegformálás (utcára merőleges vagy utcával párhuzamos gerincű tető, egyes esetekben L-alakú beépítéssel) melynek eredményeképpen a homlokzatok egyszerű arányossága adja az épületek karakterét, apró változatosságai pedig meghatározzák az utcában betöltött helyét. Az egyszerű tömegformálást jellemzően helyi anyagokra, illetve helyi hagyományokra támaszkodó anyaghasználat egészíti ki. Vakolt felületek, egységes kőburkolatok, téglaburkolatok, egységes kerámia tetőburkolatok, melyeket egy-egy jól megválasztott, igényes anyaghasználatú részlet (párkány, ablakkeretezés, tetőcsatlakozás, esővíz-elvezetés) egészíti ki, szinte a ház díszeként is funkcionálva. Az épületek színei általában visszafogottak. A korábbi, jellemzően mezőgazdasági területhasználat a puritán és célszerű anyaghasználatot részesítette előnyben a túldíszítettség helyett, mely az épületek színezésében is megjelent. A magyar településkép nyugodt tisztasága így jellemzően egyszerű, visszafogott színekkel operál, az ablakok, ajtók gazdag részletképzésükkel pedig a ház meghatározó alkotóelemeivé, díszéivé válnak.

2.14.6 Az épített környezet értékei

2.14.6.1 Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Már 1221-ben is megjelent a település neve a II. András király által elrendelt Pannonhalmi Apátság birtokainak összeírásában, „Winar” birtokként, 1324-ben pedig Vynár néven hivatkoztak rá. Neve a szláv „vin”, tehát bor szóból képzett „vinár”, azaz borász szóból eredeztethető. Ebből arra következtethetünk, hogy korábban, a középkorban a területen a szőlőtermesztés lehetett az általános. Ekkoriban a Vas megyei Sitkei család birtokához tartozott, azonban a szűnni nem akaró török rohamok miatt 1549-ben a település teljesen kiürült. Kisebb megszakításokkal ugyan, de az elkövetkező másfél évszázadban teljesen lakatlan. A 17. század második felében az Esterházy család saját birtokaként tartja számon a pusztát, de igazukért a

század végén pereskedniük kellett. A 18. század első évtizedeire tehetjük a terület újranépesedését. Ekkoriban a lakók agrártermelők, a települési terület körülbelül fele szántó. A 19. század második, a 20. század első felében jelentős változás állt be a művelési ágakban, azonban a község agrárjellege nem változott: az erdőterületek és rétek mérete csökkent, azonban a legelő és szántóterületek mérete növekedett. Az 1900-as évek második felében az ittélők több, mint fele mezőgazdasággal foglalkozott, a többiek pedig iparból, kereskedelemről, illetve közlekedésből éltek. Önálló közigazgatása csak 1990-től van, korábban Marcalgergelyihez, majd Nemesszalókhöz tartozott.

1. Első Katonai Felmérés (1763-1787); 2. Második Katonai Felmérés (1806-1869);
3. Harmadik Katonai felmérés (1869-1887); 4. 19. századi kataszteri térkép (1857);
5. Katonai Felmérés (1941); 6. Topográfiai térkép (1971)

2.14.6.2 Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A fejezetet az alátámasztó munkarészhez tartozó örökségvédelmi hatástanulmány tartalmazza!

2.14.6.3 Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Országos védett épület, építmény (központi adatszolgáltatás szerinti információs tartalom)

Sorszám	Véd. kat.	Cím	Megnevezés
1.	M	Köztársaság u. Hrsz: 6.	Római katolikus templom.
	MK	Köztársaság u. Hrsz: ,7,4,8,103,104,105,106,109	Római katolikus templom környezete

M- országos egyedi védelem (épület, építmény, térelem)

MK- műemléki környezet

Helyi védett örökségi értékek: (H)

2.1- Lakóház.	Köztársaság u. 2.:	Hrsz: 77.
2.2.-Lakóház.	Köztársaság u 50.	Hrsz: 105.
2.3- Lakóház.	Köztársaság u. 27.	Hrsz: 46.
2.4- Lakóház.	Köztársaság u. 25.	Hrsz: 47.
3.- A vasútállomás fogadó épülete.		Hrsz: 051/15.
4.- Temetőkereszt (19. század második fele)		
5.- Temető		

2.14.6.4 Világörökségi és világörökségi várományos terület

A település világörökségi szempontból nem érintett.

2.14.6.5 Műemlékvédelem sajátos tárgyai: történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

A település a „műemlékvédelem sajátos tárgyai” szempontjából nem érintett.

2.14.6.6 Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

Országos védett épület, építmény (központi adatszolgáltatás szerinti információs tartalom)

Sorszám	Véd. kat.	Cím	Megnevezés
1.	M	Köztársaság u. Hrsz: 6.	Római katolikus templom.
	MK	Köztársaság u. Hrsz: ,7,4,8,103,104,105,106,109	Római katolikus templom környezete

M- országos egyedi védelem (épület, építmény, térelem)

MK- műemléki környezet

2.14.6.7 Nemzeti emlékhely

A település a „nemzeti emlékhelyek” szempontjából nem érintett.

2.14.7 Az épített környezet konfliktusai, problémái

Az épített környezetet érintő konfliktusnak, problémának tekinthető:

- Építési tevékenységek alacsony száma
- Önkormányzati tulajdonú területek korlátozott száma
- Önkormányzat korlátozott anyagi lehetőségei.

2.15 Közlekedés

A közlekedési vizsgálat és fejlesztési javaslat az „A településrendezési tervek közúti közlekedési munkarészei – Tartalmi követelmények” megnevezésű, e-UT 02.01.41 sz. ütiügyi műszaki előírásban foglaltak szerint készült, figyelembe véve az e-UT 03.01.11 Közutak tervezése ütiügyi műszaki előírásban foglaltakat, és összhangban a további kapcsolódó előírásokkal, jogszabályokkal.

2.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Vinár **országos főúthálózati kapcsolatát** a 834. számú főút biztosítja, amely a 83-as és a 84-es főutakat köti össze Pápa és Sárvár között. A 83. számú főúton érhető el déli irányban a 8. számú főút Városlőd térségében, észak felé az M1 autópálya.

A település **közvetlen közúti hálózati kapcsolatát** a 8411. jelű mellékút adja. A 8411-es mellékút a településen áthaladva északi irányban a Szergény felé irányuló forgalmat bonyolítja le, dél felé haladva 8. számú főúthoz csatlakozik Somlójenő térségében.

A település **vasúti kapcsolatát** a 10. számú Győr–Celldömölk vasútvonal jelenti.

A község **közösségi közlekedési kapcsolatát** 2 helyközi autóbusz vonal is biztosítja. (Lásd lejjebb.)

A térségben jelenleg kiépített **kerékpáros hálózat** nincs.

Vinár **térségi kapcsolatainak** megteremtésében fontos szerepet játszik a település főutcáját adó 8411-es mellékút (Köztársaság utca). A szomszédos települések közül legkönnyebben Marcalgergelyi, Nemesszalók, valamint Szergény érhető el közúton. A legközelebbi település Vinár nyugati szomszédja, Marcalgergelyi, melynek belső településmagja Vinártól a 8411-es úton megközelítve azt, mindössze 3 percre található. A település északi szomszédja, Szergény szintén a 8411-es úton át érhető el, kb. 4 perc alatt. Nemesszalókra a 8411-es úton dél felé haladva juthatunk el, körülbelül 5-6 perc közötti menetidővel.

Pápa irányába a belső településmagból a 8411-es mellékút, majd arról nyugat felé kanyarodva a 834-es főút teremt kapcsolatot. A két település 21 km-re és körülbelül 23-25 percre található egymástól. A megyeszékhelyre, Veszprémbe is mehetünk ugyanezen az útvonalon, majd a Pápa elkerülő után tovább a 83-as, majd a 8-as főúton. Ez a távolság a Veszprém elkerülő úti csomópontig 60 km és kis-közepes forgalom mellett kb. 50 perc alatt tehető meg.

Vinár területét **országos jelentőségű közlekedéshálózati elemek** közül *megelevő egyéb országos törzshálózati vasúti pálya* érinti, a **megyei terv** pedig *tervezett mellékutat* ábrázol a település belterületétől keletre Mihályháza irányába, valamint a település külterületétől nyugatra Marcalgergelyi irányába.

2.15.2 Közúti közlekedés

Vinár belterületi úthálózatának gerincét a 8411-es mellékút (Köztársaság utca) adja, melyhez csatlakoznak az alsóbb rendű lakóutcák, a Rákóczi és Kossuth utcák. A csomópontok szintbeni kiépítésűek, kis forgalmúak, megfelelő kapacitástartalékkal rendelkeznek.

Országos közutak

8411. jelű Somlójenő – Szergény összekötő út

Az országos mellékút a település jelentős részén külterületi jellegű, belterületi szakasza (Köztársaság utca) a település központján áthaladva észak-déli irányban, Szergény és Somlójenő településeket köti össze.

Az út 2x1 sávós, forgalma 390 Ejármű/nap, kapacitáskihasználtsága alacsony.

A települést érintő országos közutak tervezési osztályba sorolása:

8411. jelű összekötő út külterületi szakasz K.V.B.

8411. jelű összekötő út belterületi szakasz B.IV.c.B.

Az út védőtávolsága külterületen 50-50 m, amelyen belül építmények elhelyezéséhez közútkezelő hozzájárulása szükséges.

Települési utak

A településen belüli forgalom jellemzően a **8411. jelű mellékúton** bonyolódik le, mely belterületen a **Köztársaság utca** nevet viseli.

Ehhez csatlakoznak a belterületi kiszolgáló utcák: **Rákóczi utca, Kossuth utca.**

Többségük jó minőségű aszfalt burkolattal ellátott, közterületi szélességük változó, kiépített járdával csak a Rákóczi utca egy szakasza rendelkezik. A számozott mellékút forgalma természetesen elsőbbséget élvez a község lakóutcáinak forgalmával szemben.

A jelen településrendezési terv elsősorban a község hiányzó településrendezési terveként készül, forgalomkeltő gazdaságfejlesztési tevékenység a településen nem ismert és nem is tervezett. A beépített és még beépítetlen lakótelkek különböző szabályozási szélességű lakóutcákkal feltártak. A lakóutcák két oldalán meglévő, túlnyomó többségben utcafronti beépítések nem is teszik lehetővé reálisan azok szélesítését. A történelmileg kialakult településmagban ezen utcák – melyek egyébként részben országosak – szélessége rendkívül változó, 12-25 méter közötti, sok helyen tölcseres kiszélesedéssel. Az újabb időszakban kiszabályozott lakóutcák egyenes vonalvezetésűek, párhuzamos szabályozási szélességgel, melyek 5-15 méter között szóródnak.

Belterületen a Köztársaság utcának nevezett 8411-es közút szabályozási szélessége kialakult, 15-25 méter között változik. Szélesebb kiszabályozása a beépítések miatt nem reális.

Az utak szabályozási szélességén belül meglehetősen változó a zöldfelületek aránya, ez függ attól is, hogy szélességüket kiegészítik még az önkormányzati kezelésben lévő útterületek. Az országos közúthálózatba tartozó **Köztársaság utca belterületi burkolatszélessége 6,5-7 méter** között változik, mely szabványos kialakítású és megfelelő a tömegközlekedés és a kétirányú forgalom biztonságos elvezetésére. Ezért az útburkolatok szélesítése **nem szükséges**.

A lakóutcák részben aszfaltburkolattal vannak ellátva, de részben ömlesztett burkolatúak. A burkolatok folyamatos karbantartást, illetve felújítást igényelnek, különösen a nem szilárd burkolatúak, melyeket javasolt mielőbb aszfalt burkolattal ellátni.

A felszíni csapadékvíz elvezetése egy- vagy kétoldali nyílt árkos rendszerben, illetve szikkasztással történik. Az árokhálózat folyamatos karbantartást igényel. Törekedni kell az árkok kiépítésére minden belterületi útszakasz mellett, mivel a megfelelő csapadékvíz-

elvezetéssel javíthatók a biztonságos közlekedés feltételei és növelhető a burkolatok élettartama is.

Az utcák kis forgalmúak, a csomópontok a vizsgálati szakaszban elvégzett forgalmi vizsgálat alapján a jövőben is megfelelő kapacitástartalékkal rendelkeznek. A közösségi közlekedéssel érintett útszakaszokon a 3 méteres forgalmi sáv szélesség minden esetben biztosított.

Ahol az utcák/utak szélessége nem felel meg az előírásoknak, ott keresztshelvényen ábrázoltuk a meglévő és a reálisan megvalósítható állapotot.

A külterületi mezőgazdasági utakra vonatkozó szabályozási előírás: az út tengelyétől számított 10-10 m-en belül építmény nem helyezhető el. A külterületi országos közutak védőtávolságai a tengelytől mindkét irányban 50-50 m, melyet a Településszerkezeti és a Szabályozási Tervek ábrázolnak.

A külterületi földutak telekszélessége változó, 5-10 méter. Az utak túlnyomó többségben általános mezőgazdasági (Má), kisebb részben erdőgazdasági (E) területek megközelítését szolgálják. Az utakon a közeljövőben sem kell nagyobb forgalomra számítani, ezért ezek szabályozási szélességének növelése nem indokolt.

Az utak tulajdonosi-kezelői helyzete a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 32.§ (1) bekezdése alapján országos közút, helyi közút, közforgalom elől el nem zárt magánút vagy közforgalom elől elzárt magánút lehet. A közforgalom elől el nem zárt magánutakra is a közutak tervezési paramétereit kell alkalmazni.

A kapubehajtókat, útsatlakozásokat a közutak melletti ingatlanok, kiszolgáló létesítmények útsatlakozásáról szóló e-UT 03.02.21 számú Ütügyi Műszaki Előírás szerint kell megtervezni.

A települési utak tervezési osztályba sorolása:

Belterületi kiszolgáló utak

B.VI.d.B.

Külterületi kiszolgáló utak

K.VI.d.A.

Főbb közlekedési csomópontok

Vinár közigazgatási területén településszerkezeti jelentőségű csomópont nem található.

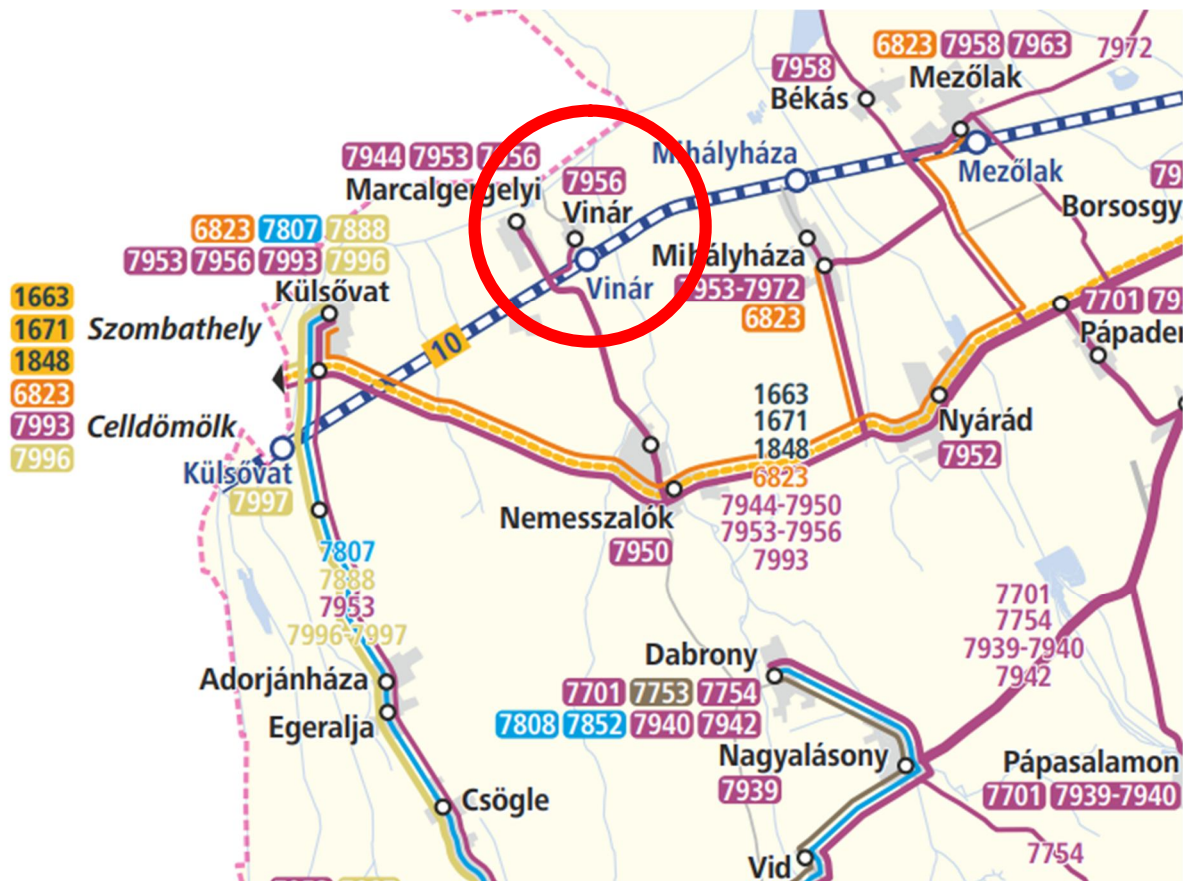
A belterület csomópontjai szintbeni kiépítésűek. A 8411. jelű út forgalma elsőbbségadással szabályozott a lakóutcákkal szemben.

2.15.3 Községi közlekedés

2.15.3.1 Közúti közlekedés

Vináron minden nap menetrendszerűen közlekednek a Volánbusz járatai. A településről menetrendszerűen közlekedő autóbusszal a szomszédos községeken kívül közvetlenül Pápa is elérhető. A településen 2 megálló található, de csak egyenél van fedett beállóhely.

VINÁR	VONALSZÁM
<u>Pápa-Nemesszalók/Vinár-Karakószörcsök</u>	<u>7953</u>
<u>Pápa - Nemesszalók - Külsővat</u>	<u>7956</u>

46. ábra: Volánbusz vonalak Vinár térségében (Forrás: volanbusz.hu)

2.15.3.2 Kötőtpályás közlekedés

A hazai vasútvonalak közül a települést a MÁV 10-es számú Győr–Celldömölk vasútvonala érinti, amelynek egy megállási pontja van a településen.

Járat	Útvonal	Gyakoriság
személyvonat	Győr – Győr-Gyárváros – Győrszabadhegy – Ménfőcsanak felső – Gyömöre-Tét – Szerecseny – Gecse-Gyarmat – Vaszar – Pápa – Mezőlak – Mihályháza – Vinár – Külsővat – Celldömölk	kb 2. óránként
személyvonat	(közvetlen InterCity-kocsikkal: Budapest-Keleti – Budapest-Kelenföld – Tatabánya – Tata – Komárom – Győr) – Győr-Gyárváros – Győrszabadhegy – Ménfőcsanak felső – Gyömöre-Tét – Szerecseny – Gecse-Gyarmat – Vaszar – Pápa – Mezőlak – Mihályháza – Vinár – Külsővat – Celldömölk	naponta pár járat

47. ábra: Vasúti személyszállítási hálózati térkép Vinár környékén (Forrás: mavcsoport.hu)

48. ábra: Vasúthálózati térkép Vinár környékén (Forrás: mavcsoport.hu)

2.15.4 Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Vinár területét országos jelentőségű kerékpáros közlekedéshálózati elemek nem érintik, valamint a Veszprém megyei Területrendezési Terv sem jelöl tervezett térségi kerékpárutat, amely a települést érinti. A településen a helyi közlekedést sokan kerékpárral oldják meg, bár nincs kiépített kerékpárút. A forgalom alapján nem is indokolt önálló kerékpárút létesítése, azonban „kijelölt” kerékpáros útvonalra szükség van.

A településen a helyi közlekedést sokan kerékpárral oldják meg, bár nincs kiépített kerékpárút. A forgalom alapján nem is indokolt önálló kerékpárút létesítése, azonban „kijelölt” kerékpáros útvonalra szükség van.

A gyalogosközlekedés számára a település főútja (Köztársaság utca) mentén, valamint a Rákóczi utca egy részén kétoldali járda épült ki.

2.15.5 Parkolás

A lakóterületek parkolási igényei telken belül kielégíthetők, de sok esetben a házak/telkek előtt található zöldfelületek szolgálnak parkolóként, mely a zöldfelületekre kedvezőtlen hatással van. A kocsibehajtók általában nem kiépítettek. Közterületi parkolási igény elsősorban a polgármesteri hivatalnál, a Faluháznál, a temetőnél és a templomnál léphet fel.

Új épület létesítésénél, illetve a meglévők bővítésénél az OTÉK előírásai szerint számított mennyiségű gépjármű várakozóhelyet kell biztosítani, melyet saját telken belül kell elhelyezni. Azokban az esetekben, ahol saját telken belül (teljes mértékben) nem oldható meg a parkolók építése, külön vizsgálni kell a parkolási lehetőség közterületen történő biztosítását. A közterületeken kijelölt parkolókat szilárd burkolattal kell kiépíteni.

2.16 Közművesítés

2.16.1 A település jelenlegi közművesítéséről

Vinár közműellátását fokozatosan építették ki. A településen a 2008-ban megvalósított szennyvízcsatornázás eredményeként ma a település beépített területén a teljes közműellátás lehetősége biztosított.

Településszinten kiépített a vízellátás, a szennyvíz közcsatornás elvezetése, a villamosenergia- és földgázellátás is, igénybe vételük azonban nem teljes körű. A rendelkezésre álló legutolsó statisztikai adatok alapján, a villamosenergia ellátást igénybe vevők aránya a 2022. január 1-én lakásállományra vetítve elérte a 98,9 %-ot, míg a szintén települési szinten kiépített közüzemű vízellátást a lakosság szintén 100 %-a vette igénybe, a közcsatornás szennyvízelvezető hálózatra az akkori statisztikai adatok a lakásállomány 100,0 %-ának a csatlakozottságát regisztrálta. Az automatikus üzemvitelű termikus energiaellátásra a földgázellátást a lakásállomány 56,7 %-a hasznosította.

A település a lassan csökkenő népességszámú települések közé tartozik, állandó népességszáma 2000-ben 266 fő, 2022 januárjában 232 fő volt. A település lakásállománya 2000-2022 között 2 lakással csökkent.

2.16.2 Víziközművek

2.16.2.1 Vízgazdálkodás és vízellátás

A vezetékes ivóvíz elosztóhálózat települési szintű kiépítettségűnek tekinthető, a beépített terület minden utcájában kiépítésre került, jelenleg 1,2 km vízelosztó vezeték üzemel a településen. A kiépített hálózat segítségével a lakosság 98,9%-ának a közüzemi vezetékes ivóvíz ellátása biztosított. A településen az időszakos, egyéb kiránduló vízfogyasztók számára 2 db üzemelő közkifolyó áll rendelkezésre.

A településen élők számára a vezetékes ivóvízellátást a Pápai Vízmű Zrt. szolgáltatja a regionális rendszeréről. A Vízmű a környezetében 39 település vízellátását biztosítja a regionális hálózataival, amelybe a 11 vízbázisából kitermelt vizet juttatja.

Pápa külterületén, a városhoz tartozó Tapolcafő területén található a város vízbázisa. Itt 4 db kút üzemel. A vízbázis kapacitása 24.000 m³/nap,

Nyárád ellátáshoz Pápa és Marcalgergelyi irányából építettek ki regionális távvezeték, a vezeték mérete NÁ 160, anyaga KPE.

A település hálózati rendszere minden utcában kiépült. Ennek a rendszernek az alap gerincvezetéke a Köztársaság utca nyomvonalú d 110-es méretű vezeték. A hálózati rendszerben víznyomásproblémák nincsenek.

A hálózat vezetékei NÁ 100-as és NÁ 150-es átmérőjűek, a vezetékek anyaga KPE-ből van megépítve, rajta az előírásoknak megfelelő sűrűségben föld feletti tűzivízcsapok vannak felszerelve.

2.16.2.2 Tűzivíz ellátás

A település kiépített vízelosztó hálózatára az előírások szerint a tűzcsapok felszerelésre kerültek, biztosítva ezzel a szükséges tűzivíz ellátást.

2.16.2.3 Iparivíz – locsolóvíz ellátás

A vezetékes ivóvízzel való takarékoság az ingatlanok fenntartási költségeit csökkenti, ezért jellemző a nem ivóvíz minőségű vízigény kielégítésére a házi kutak, az egyedi vízbeszerzés használata, melyet jellemzően locsolásra, illetve egyéb, nem ivóvíz minőségű vízigények kielégítésére használnak. A házi kutakról, egyéni vízbeszerzésekről, az egyéni vízbeszerzésű vizek vízminőségéről nyilvántartás, adatok nem állnak rendelkezésre.

2.16.2.4 Termálvíz ellátás

Vinár termálvíz kivétellel nem rendelkezik.

2.16.2.5 Szennyvízelvezetés

A 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján Vinár a felszín alatti víz szempontjából az érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik, a település közigazgatási területét az országos vízminőségvédelmi területek övezete nem érinti. A felszín alatti és a felszíni vizek védelme különösen fontossá tette a szennyvíz közcsatornás elvezetésének és kezelésének megoldását. Az elmúlt két évtizedben ennek megoldása a település kiemelt feladata volt. Ez alapján 2008-ban a szennyvízcsatorna hálózatot kiépítették.

A településen a közcsatorna hálózat üzemeltetője a Pápai Vízmű Zrt. A településen elválasztott rendszerű csatornahálózat üzemel, amely a keletkező szennyvizeket a Nemesszalóki regionális szennyvíztisztító telepére szállítja. Itt tisztítják meg Marcalgergelyi, Dabrony és Nagyalásny szennyvizeit is.

A Nemesszalóki szennyvíztisztító telep tisztító technológiája totáloxidációs biológiai fokozattal rendelkezik, működése megfelelő, a tisztított szennyvizek befogadója a Hajagos, végül a Marcal.

A szennyvízcsatorna hálózatot gravitációs rendszerrel épült ki, a rendszeren a topográfiai adottságoknak megfelelően szennyvízátemelő berendezés és nyomóvezeték is üzemel. A hálózati rendszer végátemelőjéből az oda vezetett szennyvizeket a szennyvíztisztító telepre nyomóvezetékkel juttatják el.

A településen a közcsatorna hálózat kiépítettsége település szintű, a beépített terület minden utcájában kiépítésre került.

2.16.2.6 Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Vinár a Pápa-Devecseri sík kistáj területén helyezkedik el. A tájegységet sok, a Marcalhoz vezető vízfolyás keresztezi, ilyen vízfolyás a településtől keletre lévő északi irányban keresztülhaladó Hajagos patak, befogadója a Gergelyi övárak, végül a Marcal.

A település beépített területén a csapadékvizek elvezetésére nyílt árkos csapadékvíz elszállító rendszert alakítottak ki. Az utcákban általában egy- vagy kétoldali gravitációs, vagy szikkasztóárkokat alakítottak ki. A település külsőbb területein vannak olyan utcaszakaszok is, ahol semmilyen csapadékvíz elvezetés nincs kiépítve. A településen a nyílt árkok karbantartása rendszeres és általános.

A nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdése szerint:

„A vizek és a közcélú vízellátási-művek kezelésére jogosult és köteles személyek a vizek és közcélú vízellátási-művek mentén az azokkal kapcsolatos vízgazdálkodási szakfeladataik ellátására, a meder megközelítésére az e rendeletben meghatározott szélességig terjedő parti sávot használhatnak.”

A parti sáv szélessége kizárólagos állami tulajdonú vízfolyás esetében 6-6 m, a társulási és önkormányzati kezelésű vízfolyások esetében 3-3 m.

2.16.3 Energiaközművek

2.16.3.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás

Az energiaellátás terén a környezetbarát energiaellátás biztosításával lehet a jó környezeti állapot és a levegő tisztaságához hozzájárulni. A település energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia, és a földgáz áll rendelkezésre, bár sajnálatosan a nem vezetékes, hagyományos energiahordozók használata is jelentős mértékű.

A megújuló energiahordozók hasznosításának mértéke energiagazdálkodási szempontból jelenleg még nem jelentős.

A település természeti adottsága a napenergia hasznosítás lehetősége, amely éves szinten körülbelül 1950 napos óra hasznosítás lehetőségét kínálja.

2.16.3.2 Villamosenergia ellátás

A település villamosenergia ellátását az EON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. biztosítja, a település a Pápai Kirendeltséghez tartozik.

A község villamosenergia ellátásának bázisa a Pápai 132/22 kV-os alállomás. Ezt az alállomást az Ajka-Győr 132 kV-os légvezeték táplálja be.

A Pápai alállomásról induló 22 kV-os középvezetékű hálózat képezi a község villamosenergia ellátásának gerinc elosztóhálózatát. Az alállomás felől egy 22 kV-os középvezetékű hálózati vezeték érkezik Marcalgergelyre, amely oszlopokra telepítve üzemel és fűzi fel a fogyasztói transzformátor állomásokat. Vináron 1 db 22/0,4 kV-os transzformátor állomás üzemel. A fogyasztói transzformátor állomásokról táplált kiefeszítettségű hálózatról történik közvetlenül a fogyasztói igények kielégítése.

A település közvilágítása a kiefeszítettségű hálózat tartóoszlopaira szerelt lámpafejekkel történik. A kiefeszítettségű tartóoszlopokra szerelt lámpafejekkel csak éppen a közlekedésbiztonsági igényeket elégítik ki.

2.16.3.3 Földgázellátás

A településen az automatikus üzemvitelre is alkalmas termikus célú energiaellátásra a földgázellátást építették ki. A település területén 2022-ben 2,7 km földgázelosztó hálózat üzemelt. A gázhálózat kiépítettségének eredményeként 2022. január 1-én 51 ingatlan csatlakozott közvetlenül a földgázelosztó hálózatra. Ezeknek a lakásoknak-üdülőknél a fűtési célú energiaellátását is földgázzal oldották meg, biztosítva a komfortos életkörülmény lehetőségét.

A térség egyetemes gázszolgáltatója az EON Közép-dunántúli Gázhálózati Zrt..

A település gázellátásának bázisa az FGSZ Győr-Ajka között kiépített nagynyomású gerinc földgázvezetéke. Erre a nagynyomású gázvezetékre van telepítve a Pápa területére eső gázátadó és gáznyomáscsökkentő állomás, amelyről Pápadereske, Külsővat irányába van kiépítve a térséget ellátó nagyközépnomású vezeték.

Marcalgergelyi déli részén helyezték el a települések gázfogadóját és nyomáscsökkentőjét, eddig a berendezésig épült ki a nagyközépnomású vezeték. A nyomásszabályozótól épült ki a települések, így Vinár felé is a középnomású elosztó hálózata.

A fogyasztók ellátására az elosztóhálózatot valamennyi belterületi utcában kiépítették. A kiépített gázelosztó hálózat 4 baros középnomású, a fogyasztói igényeket közvetlen kielégítő kisnyomású gáz előállítás telkenként elhelyezett egyedi nyomásszabályozókkal megoldott. Az egyedi nyomásszabályozók általában az előkertben nyertek elhelyezést, de található ház falsíkjára szerelt nyomásszabályozó is. A helyi, egyedi nyomásszabályozótól induló kisnyomású hálózatról lehet közvetlen kielégíteni az igényeket.

2.16.3.4 Távhőellátás

A településen távhőellátás nem üzemel.

2.16.3.5 Egyéb energiaellátás

A községben kiépített vezetékes földgázellátással a lakásállomány 56,7 %-a számára biztosított az automatikus üzemvitelű termikus célú energiaellátás komfortja.

2.16.3.6 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása nem újszerű, csak időközben háttérbe szorult. Újra előtérbe kerülését a hagyományos energiahordozók hasznosításának környezetszennyező hatása indította el, és az a felismerés, hogy a megújuló energiahordozók különösebb ráfordítási igény nélkül rendelkezésre állnak, használatuk nem okoz halmozódó káros hatásokat, környezeti terhelést. Ezekkel az adottságokkal a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálják.

A hazánkban előforduló megújuló energiahordozók mindegyike elméletileg elérhető lenne Vinár területén is, különösen a szél- és a napenergia hasznosítási lehetőségét jelzik a meteorológiai adatok. A település földrajzi, topográfiai, geológiai és természeti adottsága, valamint funkcionális használata alapján érdemi hasznosításra csak a napenergia hasznosítása vehető igénybe.

2.16.3.7 Napenergia

A hasznosítható napenergia mértékét befolyásolják a földrajzi és meteorológiai adottságok, így ezek változóak az ország területén. A meteorológiai adatok és mérések alapján a napenergia hasznosítás lehetőségének területi vetülete is rögzíthető. Vinár területén 1950 óra körüli a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni, különös tekintettel arra, hogy a napenergia igénybevételének lehetősége és a fokozottabb fogyasztói energiaigények jelentkezése egybeesik. A hasznosítás lehetősége napkollektorokkal termikus célú energiaellátásra, naperőművel villamosenergia termelésre biztosított.

A háztartásoknál is a napenergia igénybevétele növekszik, de nyilvántartás nem áll rendelkezésre a helyi hasznosítási célra elhelyezett napkollektorokról, naperőmű panelekről.

2.16.3.8 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzati intézmények energiaellátása vezetékes energiahordozók hasznosításával jelenleg megoldott. A villamosenergia ellátással az intézmények világítási és technológiai igényeit elégítik ki, a termikus célú energiaellátásuk pedig földgázzal, helyi hőbázis segítségével biztosított.

Az energiahatékonyság javítására, energiatakarékos fogyasztást eredményező beruházások, szigetelések, homlokfali hőleadást csökkentő beruházások (falszigetelések, nyílászáró cserék, javítások), épületgépészeti felújítások előfordultak. Az utóbbi években egyre jobban előtérbe kerül az energiahatékonyság jelentősebb javítását szolgáló, megújuló energiaforrás hasznosítása is, de erről átfogó információ, nyilvántartás nem áll rendelkezésre.

2.16.4 Elektronikus hírközlés

2.16.4.1 Vezetékes hírközlési létesítmények

A település vezetékes távközlési ellátását jelenleg a Digi. biztosítja. A település a 89-es távhívó számon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

A település távközlési hálózatának kiépítése eredményeként 2000-ben 68 db egyéni analóg távbeszélő fővonal üzemelt. A vezetékek nélküli szolgáltatás terjedésével a vezetékes telefon iránti érdeklődés csökkent, és ma is csökkenő tendenciájú. 2022. január 1-én 59 db egyéni fővonal üzemelt, de az ellátottság ezzel is teljes körűnek tekinthető.

A statisztikai nyilvántartás szerint a településen 2022. január 2-én 1 db nyilvános távbeszélő állomás üzemelt.

A kedvező műsorvétel biztosítására kiépítették a kábel TV hálózatot. A településen kábel TV szolgáltatás a KSH adatok alapján 2008 óta üzemel. 2008-ban 3 lakás csatlakozott, 2022. január 1-én 15 lakás csatlakozott a jó műsorvetélti lehetőséget nyújtó kábelhálózatra.

A településen belüli vezetékes távközlési hálózat, és műsorelosztó hálózat is döntően földfeletti elhelyezéssel üzemel.

2.16.4.2 Vezetékek nélküli hírközlés

A vezetékes szolgáltatást a vezetékek nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák –részben a településen belül, részben a környező településeken– elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Yettel Magyarország Zrt., Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. építette és üzemelteti.

2.16.5 Tevékenységből adódó korlátozások

Közműszolgáltatással összefüggő korlátozások:

1. Vízellátás szolgáltatási területén

- Vízgépészeti létesítmények és műtárgyak területei
- Ivóvíz gerincvezeték

2. Szennyvízelvezetés

- Szennyvíz gerinc nyomóvezeték
- Szennyvízátemelő műtárgyak és védőterületeik

3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

- Az Állam kezelésben levő Marcal folyó 6-6 m-es karbantartó sávval

- Önkormányzati kezelésben levő csapadékvíz elvezetést szolgáló patakok, árkok 3-3 m-es karbantartó sávval

4. Energiaellátás

Villamosenergia

- 22 kV-os villamosenergia elosztóhálózat nyomvonala, külterületen oszloptengelytől mért 7-7 m-es biztonsági övezettel
- 22/0,4 kV-os transzformátor

Földgázellátás

- középnyomású földgáz elosztóhálózat a csőpalásttól mért 4-4 m-es biztonsági övezetével

5. Elektronikus hírközlés

- Vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatók létesítményei

2.17 Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény az ellátandó helyi önkormányzati feladatokként nevesíti a helyi környezet- és természetvédelmet, vízgazdálkodást, vízkárelhárítást, környezet-egészségügyi feladatok elvégzését. A helyiek érzékenységet mutatja, hogy az önkormányzatok mellett a térségben számos civil szervezet is feladatának tekinti a helyi természeti értékek védelmét, illetve a környezeti elemek szennyeződésének megszüntetését, illetve a szennyezés megelőzését.

Az önkormányzatok környezetvédelmi feladatait a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Kvt.) határozza meg, amelyben a települési környezetvédelmi program készítése kiemelt szerepet kap.

2.17.1 Talaj és föld védelme

Az Agrotopo információs rendszer szerint Vinár területén a következő talajtípusok fordulnak elő.

A Marcal és a Hajagos -patak ártereinek allúviumán, valamint Veszprémi-csatorna mentén főként a /réti-/ , lápos réti talajok jellemzőek. A térszín emelkedésével pedig az erdőtalajok, többségében Ramann-féle barna erdőtalaj, kisebb területen agyagbemosódásos barna erdőtalaj megjelenése figyelhető meg.

(Forrás: Vinár tájrendezési munkarész, AGROTOPO Genetikai talajtípus térkép, dosoremi.hu)

A talajok adottságait/ jellemzőit nézve az alábbiakban kitérünk az egyes talajok talajértékére, a termőréteg vastagságára és a talaj szervesanyag készletére is.

- A talajérték a természetes termékenységét fejezi ki a legtermékenyebb talaj termékenységének %-ában.
- A termőréteg cm-ben megadott vastagsága megmutatja, hogy a talajba milyen mélységbe tudnak lehatolni a növényi gyökök. Magyarországon a gyökérfejlődést gátló tényezők a szikes talajrétegek előfordulása az altalajban, a levegőtlen körülmények között kialakuló gleyes, azaz a növények számára mérgező anyagokat tartalmazó talajréteg, valamint a különböző geológiai eredetű kőpadok, atka, kavics, durva homok, magnéziás talajok.
- A talaj szervesanyagkészletét tonna/hektárban mérjük.

Vináron nagyobb területen előforduló talajok jellemzői:

Ramann-féle barna erdőtalajok:

„Ide azokat a talajokat soroljuk, amelyekben a humuszosodás, valamint a kilúgzás folyamatához csak az erőteljes agyagosodás és a gyenge savanyodás járul. Ennek következményeként a kilúgzási és a felhalmozódási szint agyagtartalma között nincs lényeges különbség, ugyanakkor mindkét szint több agyagot tartalmaz, mint a talajképző kőzet. A barnaföldek A szintje általában 20-30 cm vastag, barnás, szerkezete morzsás vagy szemcsés, kémhatása gyengén savanyú vagy semleges. Átmenete az alatta levő felhalmozódási szint felé fokozatos, de rövid. Elterjedési területük általában a barna erdőtalajok és a csernozjomterületek szomszédsága.”

(Forrás: <https://www.uni-miskolc.hu/~ecodobos/ktmcd1/bet/bet.htm>)

A Vináron előforduló Ramann-féle barna erdőtalajok talajértékszám 30-20, termőréteg vastagsága 40-70 cm, a talaj szervesanyag készlete pedig 50-100 tonna/hektár közötti.

Sekély termőrétegűség miatt szélsőséges vízgazdálkodású talajok Talajadó kőzet: Harmadkori és idősebb üledék.

(Forrás: AGROTOPO Genetikai talajtípus térkép, Stefanovits P., Filep Gy., Fülek Gy. (1999): Talajtan.)

Lápos réti talajok:

„Képződésükben mind a láposodási, mind a rétiesedési folyamat szerepéhez jutott. E két képződési folyamat közös vonása, hogy feltétele az időszakosan, ill. állandóan túl bő nedvesség.”

Vinár környékén előforduló lápos réti talaj talajértékszám 40-30, termőréteg vastagsága 70-100 cm, a talaj szervesanyag készlete pedig >400 tonna/hektár közötti.

Jó víznyelésű és vízvezető-képességű, jó vízraktározó-képességű, jó víztartó talajok. Talajképző kőzet: Glaciális és alluviális üledék.

(Forrás: AGROTOPO Genetikai talajtípus térkép, Stefanovits P., Filep Gy., Fülek Gy. (1999): Talajtan.)

Az Országos Területrendezési Terv övezetei közül a **jó termőhelyi adottságú szántók övezete** Vinár északi részén egy kis foltban megtalálható.

A digitálisan kapott adatszolgáltatások alapján és a VmTrT szerint a településen É-on található **ásványi nyersanyag vagyron övezete**. Az érintett terület nyersanyaga: lápföld.

A talaj és a víz védelme kiterjed a föld felszíni és felszín alatti rétegeire. Az egészséges életfeltételek biztosítása érdekében a földben, vagy a föld felszínén csak olyan anyag helyezhető el, valamint csak olyan tevékenység végezhető, amely a földet valamint a környezeti elemeket, a felszíni és a felszín alatti vizeket nem szennyezi, nem károsítja.

2.17.2 Felszíni és felszín alatti vizek védelme

A település közigazgatási területén az alábbi vízfolyások találhatók:

- Marcal
- Hajagos-patak
- Veszprémi-csatorna

A település közigazgatási területén a kapott digitális adatszolgáltatás alapján nem található névtelen vagy elnevezett árok.

Az **Országos Területrendezési Terv** vízminőség-védelmi terület övezete, nagyvízi meder övezete és VTT-tározók övezete nem érinti a települést.

A településen **ex-lege védettségű** forrás, láp, szikes tó nem található.

A település egy része a 43/2007. (VI. 1.) FVM rendelet 1. számú melléklete alapján **nitrátérzékeny területek** közé tartozik. A talajvédelmi hatóság felhívta a figyelmet, hogy Vinár közigazgatási területén a nitrátérzékeny területeken az alábbi jogszabályokat is be kell tartani: *„A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV. 29.) FVM rendeletet, valamint A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) kormányrendeletet.”*

2.17.3 Levegőtisztaság védelme

A levegő védelmével kapcsolatban a 306/2010. (XII. 23.) kormányrendelet alapján kell eljárni.

A légszennyezettség (immisszió) a levegőben a levegőterhelés hatására kialakult légszennyező anyag koncentrációja, beleértve a légszennyező anyag adott időtartam alatt a felületekre

történt kiülepedését is. A levegőterhelés (emisszió) valamely anyag vagy energia levegőbe juttatása.

Az elérhető legjobb technika a korszerű technikai színvonalnak megfelelő módszer, üzemeltetési eljárás, berendezés, amelyet a kibocsátások megelőzése és - amennyiben az nem valósítható meg - a kibocsátások csökkentése, valamint a környezet egészére gyakorolt hatás mérséklése érdekében alkalmaznak, és amely a kibocsátási határértékek megállapításának alapjául szolgál. A település légszennyezettségi állapotáról mérési adatok nem állnak rendelkezésre. A környezeti adottságok alapján joggal feltételezhető, hogy a légszennyezettség a község közigazgatási területén az egészségügyi és ökológiai határértékeket nem haladja meg. A hagyományos szén-, fa- esetleg olajtüzelésű fűtésből származó légszennyező anyagok- szén-monoxid és kén-dioxid, korom, pernye - mennyisége a jó levegő-minőséget lényegesen befolyásolhatja, ezért a fűtési időszakban a levegő minősége rosszabb, mint azon kívül.

Vinár a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet alapján „Az ország többi területe, kivéve az alább kijelölt városokat” légszennyezettségi zónába sorolt. A település területének szennyező anyagok szerinti típusát a KvVM rendelet 1. számú melléklete rögzíti:

kén-dioxid	nitrogén-dioxid	szén-monoxid	PM ₁₀	benzol	talaj közeli ózon	PM ¹⁰ arzén (As)	PM ¹⁰ kadmium (Cd)	PM ¹⁰ nikkel (Ni)	PM ¹⁰ ólom (Pb)	PM ¹⁰ benz(a) pirén (BaP)
F	F	F	E	F	O-I	F	F	F	F	D

A levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I. 14.) VM rendelet 5. számú melléklete az egyes zónák típusait a következők szerint határozza meg:

- D csoport: Azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték, az 1. melléklet 1.1.4.1. pontjában foglalt táblázat 3- 6. sorában szereplő anyagok esetében a célérték között van.
- E csoport: Azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.
- F csoport: Azon terület, ahol a levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.
- O-I csoport: Azon terület, ahol a talaj közeli ózon koncentrációja meghaladja a célértéket.

2.17.4 Zaj- és rezgésterhelés elleni védelem

Vinár belterületén jelentős zajkibocsátást okozó telephelyről nincs tudomásunk.

2.17.5 Sugárzás elleni védelem

A település sugárvédelmi szempontból nem érintett.

2.17.6 Hulladékkezelés

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységeket „a hulladékról” szóló 2012. évi CLXXXV. törvény és számtalan végrehajtási rendelet alapján kell szervezni és végezni. A hulladék „termelő” köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű gyűjtéséről, tárolásáról, a területről történő elszállításáról, valamint ártalmatlanításáról, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vizekbe és levegőbe jutását.

2.17.6.1 Települési szilárd hulladék kezelés

A településen a háztartásokban és a község vállalkozóinál keletkezett kommunális hulladék gyűjtése és elszállítása szervezett formában történik.

Vinár Község Önkormányzata Képviselő-testületének 8/2014. (XI.25.) önkormányzati rendelete – mely hatályát veszítette 2023.06.30-án – foglalkozott a települési szilárd hulladék kezelésével kapcsolatos közszolgáltatásról és annak kötelező igénybevételéről. Ez alapján a Község Önkormányzata a települési hulladéokra vonatkozó hulladékgazdálkodási közszolgáltatást a rendelet 1. mellékletében felsorolt utcákban egész évben biztosítja.

Vinár község közigazgatási területén a települési szilárdhulladék gazdálkodási közszolgáltatás ellátására az ÉBH Észak-Balatoni Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. (8200 Veszprém, Házgyári út 1) közszolgáltató jogosult. A közszolgáltatási feladat ellátásában a gyűjtőkörzet szerint illetékes „AVAR Ajka” Városgazdálkodási és Hulladékgazdálkodási Közszolgáltató Nonprofit Kft. a közszolgáltatás körébe tartozó hulladék átvételét, gyűjtését, elszállítását közreműködőként végzi.

A közszolgáltató a kommunális hulladék hetente egy alkalommal, a szelektíven gyűjtött települési hulladék havonta egy alkalommal történő elszállítását biztosítja továbbá a lomtalanítás megszervezéséről és lebonyolításáról évente egy alkalommal, külön díj felszámítása nélkül gondoskodik.

A közszolgáltató a természetes személy ingatlanhasználó részére a település közterületén lévő hulladékgyűjtő sziget igénybevételét térítésmentesen biztosítja. A hulladékgyűjtő szigeten elkülönítve helyezhető el a műanyag, papír, üveg és fém – elsősorban csomagolási hulladék – az egyes edényzeteken elhelyezett feliratnak megfelelően. A gyűjtőedényeket a szolgáltató heti gyakorisággal üríti.

Az „AVAR AJKA” Nonprofit Kft. Ajkán két telephelyen áll az ügyfelei rendelkezésére. A központi telephelyen (8400 Ajka, Szent István u. 1/a.) irodaépületükben elérhető ügyfélszolgálatukon intézhető konténer-rendelés, valamint itt található az általuk üzemeltetett hulladékválogató, ahol a hasznosítható papír, műanyag, fém és üveg csomagolási hulladékok átvétele és kezelése történik.

A szolgáltatást végző cég zsákos és konténeres hulladékszállításra is lehetőséget biztosít.

A köztisztasággal kapcsolatos önkormányzati feladatok megalkotására vonatkozó önkormányzati rendelet megalkotása folyamatban van.

2.17.6.2 Veszélyes hulladék kezelés

A veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szól a 225/2015. (VIII. 7.) kormányrendelet, mely szabályozza azok gyűjtésére, szállítására, közvetítésére, tárolására, kezelésére és minősítésére vonatkozó szabályokat.

A közszolgáltató az általa üzemeltetett hulladékgyűjtő udvarban lehetővé teszi a veszélyes hulladékok elhelyezését is. Az Úrkúti úti telephelyen (korábbi hulladéklerakó) üzemel az „AVAR AJKA” Nonprofit Kft. társaság hulladékudvara, ahol a megadott mennyiségben és időközönként

autógumi, elektronikai hulladék, kertihulladék, lom hulladék, építési, bontási hulladék átvételére van lehetőség díjmentesen vagy mennyiségtől, gyakoriságtól függően díj ellenében.

A hulladékok egyik speciális fajtája az állattenyésztés során keletkező állati tetem. Az állati tetemek elhelyezése az Országos Hulladékgazdálkodási Tervben foglaltak szerint 2006. január 1-től már nem történhet dögműben, dögműtérben. Az ilyeneket fokozatosan fel kellett számolni. Ezek hiányában már, arra szakosodott cégek a tetemeket ártalmatlanításra a fehérje-feldolgozó üzemekbe szállítják.

2.17.6.3 Hulladékgazdálkodási létesítmény

A vármegyei kormányhivataloktól származó téradatok hulladékgazdálkodási létesítményt nem tartanak számon a településen.

2.17.7 Vizuális környezetterhelés

Vizuális környezetterhelésről olyan esetben beszélhetünk, amikor bizonyos épített, vagy emberi beavatkozás hatására létrejött tájelemek látványa zavarólag hat közvetlen, vagy tágabb környezetükre. Gyárkémények, hírközlési tornyok, magasházak, víztornyok, bányák hatása távolabbról is érzékelhető, míg a közművezetékek, és nagyméretű földművek döntően közvetlen környezetükben zavaróak. A településen vizuális környezetterhelést okozó épített elemként a légvezetékek említendők meg. (A légvezetékek térszín alá helyezését minden eszközzel elő kell mozdítani ill. el kell érni, hogy azokat a közmű szolgáltató felszín felett tovább ne fejleszthesse.)

2.17.8 Árvíz elleni védelem

Vinár közigazgatási területe belvízzel nem veszélyeztetett, a villámárvízi veszélytérkép besorolása szerint azonban magas kockázatú a település veszélyeztetettsége. A helyi vízkár előfordulási lehetőségét tekintve általánosságban elmondható, hogy az árvizek a kora nyári csapadékmaximum idején, a kisvizek pedig ősszel a leggyakoribbak.

Bár a vízügyi ágazat alapján a települést árvíz nem veszélyezteti, a településen a csapadékvíz elvezető rendszer karbantartási hiányosságok, illetve szélsőséges csapadékesemény, nagy intenzitású, akár rövidebb időtartamú csapadékok esetén is olyan magas vízhozamú lefolyás alakulhat ki, amely helyi vízelöntést okozhat.

A helyi vízkár esemény rendezése a helyi katasztrófavédelem feladata. A vízkár-elhárítási terv rögzíti a kárfelszámolást.

2.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A települések fejlesztése, illetve fejlődése, építése, működése és fenntartása jelentős környezeti problémák forrása lehet. E problémák adódhatnak a települési és területi funkciók kialakításából, a létesítmények okozta alapvető környezeti változásokból, illetve számos esetben a település létesítményei maguk is környezetterhelő forrásokká válhatnak. A települési környezetben leggyakrabban előforduló főbb környezeti problémák származhatnak az építési tevékenységből, a beépítési módból, az egymással meg nem férő rendeltetésekből, a település fenntartással és -üzemeltetéssel együtt járó terhelésekből, szennyezésekből.

Vinár településen potenciális környezetvédelmi problémát jelenthetnek a 2.12.4 fejezetben felsorolt KTJ-környezetvédelmi területi jellel rendelkező objektumok.

A községben nem ismert olyan környezetvédelmi konfliktus, melyet településrendezési szinten lehetne/kellene kezelni.

2.18 Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

A katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól a 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet rendelkezik. A települések katasztrófavédelmi besorolásáról szóló 44/2021. BM (XII.16.) rendelet 1. számú melléklete értelmében Vinár községe a III. katasztrófavédelmi osztályba tartozik.

Vinár közigazgatási területén a területileg illetékes katasztrófavédelmi hatáskörben eljáró hatósága a Veszprém Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Pápai Katasztrófavédelmi Kirendeltsége.

Ezen túl a Bányafelügyelet nyilvántartása szerint Vinár közigazgatási területén felszínmozgás-veszélyes terület, **földtani veszély forrást jelentő terület** nincs.

2.18.1 Építésföldtani korlátok

2.18.1.1 Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

Jelenlegi adatszolgáltatás alapján a község közigazgatási területén **alábányászott területek, barlangok és pincék** nem találhatók.

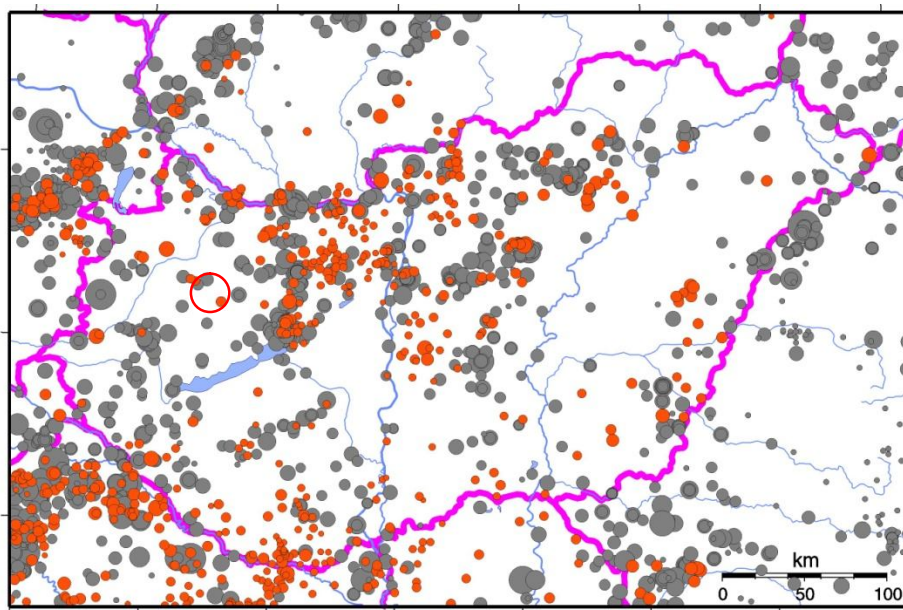
2.18.1.2 Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

Jelenlegi adatszolgáltatás alapján a község közigazgatási területén **csúszás-, süllyedésveszélyes terület** nem található.

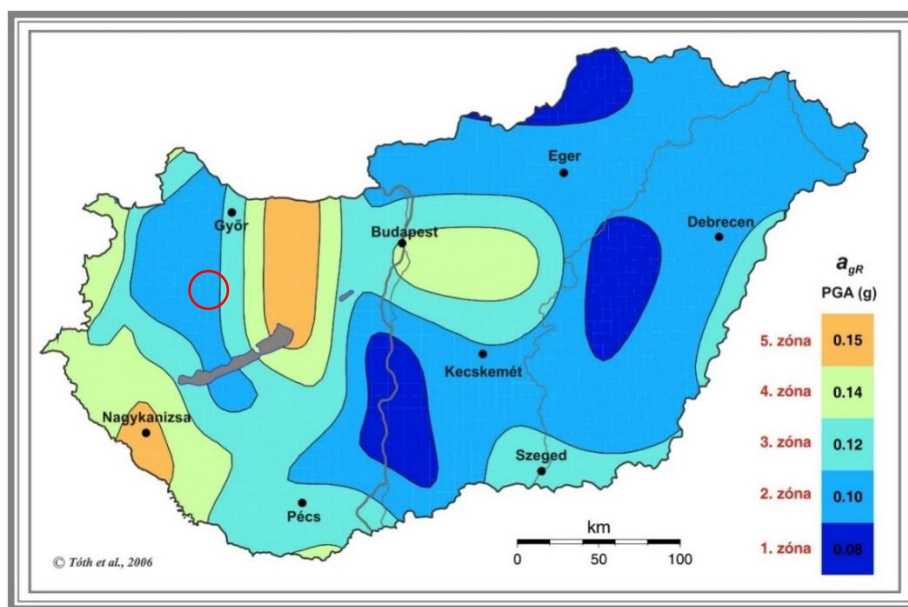
2.18.1.3 Földrengéssel veszélyeztetett területek

Bár a földrengések előrejelzése megoldatlan probléma, lehetőség van a földrengésveszély valószínűségi alapú meghatározására. Ez annak kiszámítását jelenti, hogy valamely területen megadott méretű földrengés hatás (általában gyorsulás, vagy intenzitás) adott időszak alatt milyen valószínűséggel várható. Ilyen módon - bár a földrengést elhárítani nem lehet - a földrengésveszély mértékének ismeretében, előzetes felkészüléssel a földrengés által okozott károk és veszteségek jelentősen csökkenthetők.

Az alábbi térképekből látható, hogy Vinár és környéke földrengés-veszélyeztetettség szempontjából az ország mérsékelten veszélyeztetett területén fekszik.

47. ábra: A földrengések területi eloszlása Magyarországon. A szürke körök a historikus rengéseket (1456-1994.), a piros körök az utóbbi évek rengéseit (1995-2009.) mutatják. (forrás: <http://www.foldrenges.hu/>)

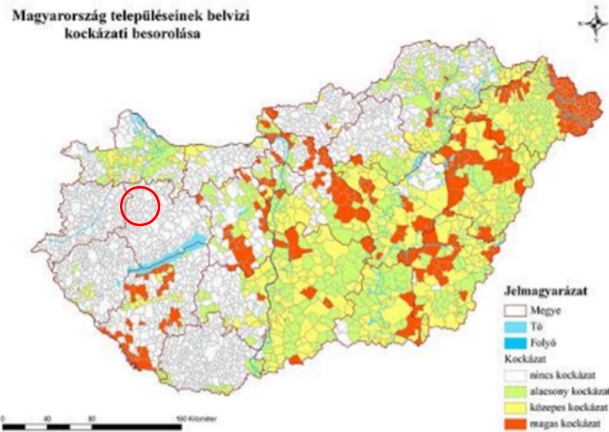
48. ábra: Magyarország szeizmikus zónatérképe [8]. Földrengések következtében 50 év alatt, 10%-os meghaladási valószínűséggel, az alapkőzeten várható vízszintes gyorsulás g (gravitációs gyorsulás) egységben. (forrás: <http://www.foldrenges.hu/>)

Az EU tagországaiként Magyarországon is érvényben van az Unió egységes földrengés szabványa az Eurocode-8 (MSZ EN 1998-1). Ez a szabvány egységes tervezési metodikát ír elő az Unió egész területén. Alapesetben a telephely szeizmikus zóna besorolását leolvashatjuk a szabvány mellékletében szereplő szeizmikus zónatérképről. Amennyiben kiemelt létesítményről van szó, esetleg a szabványban meghatározott biztonsági szintnél (50 év, 10% meghaladási valószínűség) nagyobb biztonság elérése a kíváncsalom, a szeizmikus zónaérték meghatározásához szeizmológus segítségét kell kérnünk. Az így kapott a_{gR} érték a nulla periódushoz tartozó, alapkőzeten várható gyorsulás. A szeizmológusok ezt gyakran PGA (Peak Ground Acceleration) értéknek nevezik.

2.18.2 Vízrajzi veszélyeztetettség

2.18.2.1 Belvízveszélyes területek

A települést **rendszeresen belvízjárta terület, nagyvízi meder területe** nem érinti.

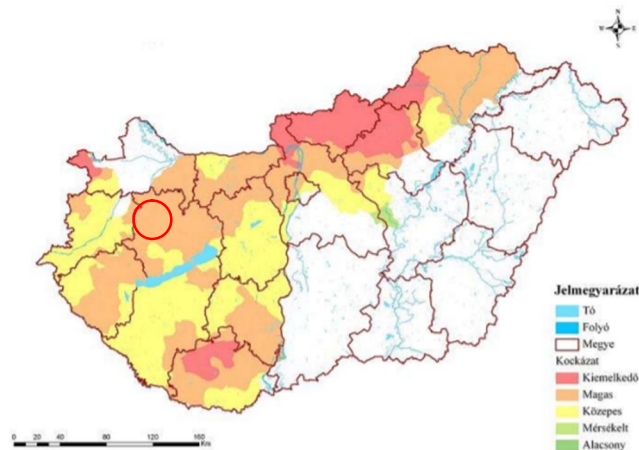

49. ábra: Belvízi kockázati térkép
(Forrás: www.vedelem.hu)
veszélyeztetett.

A belvíz-veszélyeztetettséget a felszínt elérő, vagy terepszintet meghaladó talajvíz-állás okoz. A belvízveszélyes területekről átfogó felmérést a Pálfai féle belvíz-veszélyeztetettségi térkép rögzíti. A veszélyeztetettség mértéke alapján az érintettséget négy veszélyeztetettségi kategóriába sorolták, az alig veszélyeztetett, a mérsékelten veszélyeztetett, a közepesen veszélyeztetett és az erősen veszélyeztetett kategóriákba, amelyből a településrendezési tervekben csak a közepesen és erősen veszélyeztetett területeket jelölik. Ennek alapján Vinár közigazgatási területe belvízzel nem

2.18.2.2 Árvízveszélyes területek

A települést a vízügyi ágazat, árvízi védelmet nem igénylő települések között tartja számon, közigazgatási területe nagyvízi mederrel és VTT-tározók övezetével nem érintett, árvízzel nem veszélyeztetett.

Magyarország villámárvízi veszélytérképe
(Forrás: www.vedelem.hu)

A hirtelen érkező nagy intenzitású és hosszabb ideig tartó csapadék azonban okozhat helyi vízelöntést, vízkár „árvízi”, „villám-árvízi” eseményt. A villámárvízi veszélytérkép besorolása szerint magas kockázatú a település veszélyeztetettsége.

A településeken előforduló vízelöntések, vízállások döntő hányada a vízelvezető hálózat kialakításának hiányából, vagy karbantartásának a hiányából származik. Ezeknek az elöntéseknek a kezelése önkormányzati feladat, a szélsőséges csapadékesemény következtében keletkező helyi vízkár elhárítása „árvízi” esemény a helyi katasztrófavédelem feladata.

2.18.2.3 Mélyfekvésű területek

A településen vannak mélyebben fekvő területrészek, amelyek a topográfiai adottságok mellett, a természet alakította mélyvonalak mentén alakultak ki. A mély fekvésű területen, ha rövidebb-hosszabb ideig megmarad a víz, az még nem minősül belvízzel veszélyeztetett területnek, mivel mély fekvésű terület megfelelő vízrendezésével a vízállásossága kezelhető.

2.18.3 Egyéb

2.18.3.1 TEVÉKENYSÉGBŐL ADÓDÓ KORLÁTOZÁSOK

Közműszolgáltatással összefüggő korlátozások:

1. Vízellátás szolgáltatási területén
 - Vízgépészeti létesítmények és műtárgyak területei
 - Ivóvíz gerincvezeték
2. Szennyvízelvezetés
 - Szennyvíz gerinc nyomóvezeték
 - Szennyvízátemelő műtárgyak és védőterületeik
3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés
 - Marcal folyó 6-6 m-es karbantartó sávval
 - Hajagos-patak 3-3 m-es mederkarbantartó sávval
 - Veszprémi-csatorna 3-3 m-es karbantartó sávval
 - Önkormányzati kezelésben levő csapadékvíz elvezetést szolgáló árkok 3-3 m-es karbantartó sávval
4. Energiaellátás
 - Villamosenergia
 - 22 kV-os villamosenergia elosztóhálózat nyomvonala, külterületen oszloptengelytől mért 7-7 m-es biztonsági övezettel
 - 22/0,4 kV-os transzformátor
 - Földgázellátás
 - Nagyközép-nyomású földgáz elosztóhálózat a csőpalásttól mért 7-7 m-es biztonsági övezetével
 - Gázfogadó, gáznyomáscsökkentő
5. Elektronikus hírközlés
 - Vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatók létesítményei

3 HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

3.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

3.1.1 Településhálózat

Vinár a Közép-Dunántúli régióban, Veszprém vármegyében, azon belül pedig a Pápai járásban fekszik. Szomszédos települése észak felől Szigetmonostor, kelet felől Mihályháza, dél felől Nemesszalók, nyugat felől pedig Marcalgergelyi, utóbbi községgel szinte összeépült. Közigazgatási területe északkeleten, pontszerűen érintkezik még Kemeneshőgyész határával is. Pápától mintegy 21 kilométerre nyugatra, Celldömölkötől pedig 17 kilométerre keletre helyezkedik el. A településen annak főutcájaként végighúzódik észak-déli irányban a 8411-es mellékút, ezen érhető el Devecser térsége és északi szomszédai irányából is. Az ország távolabbi részei felől Pápa vagy Celldömölk érintésével közelíthető meg, a két várost összekötő 834-es főúton, amelyről Nemesszalók központjában kell letérni északra a 8411-es útra.

3.1.2 Társadalom

Vinár népessége 2022-ben 232 fő volt, ezzel a pápai, aprófalvas kistérségen belül a kisebb lélekszámú települések közé tartozik. A lakosság száma 2011-től döntően csökkent, 2022-ben látható az előző évekhez képest nagyobb mértékű növekedés, ekkor majdnem elérte a 2017-es állapotot. A településen az elmúlt évtizedben inkább a fogyás volt meghatározó, kiemelkedően magasak a 2011-es és 2021-es adatok.

A 2011-es népszámlálás során a lakosok 99,1%-a magyarnak mondta magát (0,9% nem nyilatkozott, a kettős identitások miatt a végösszeg nagyobb lehet 100%-nál). A településen a regisztrált állásukeresők száma 2022-ben 5 fő volt, az érték a 2011-2013 közötti időszakhoz képest jelentős javulást mutat, ekkor volt olyan év is, amikor 17 nyilvántartott állásukereső volt. Összességében a statisztikai adatok alapján elmondható, hogy a vizsgált időszakban a nyilvántartott állásukeresők száma átlagosan 8 fő alatti volt. Konfliktust keltő társadalmi különbségek, társadalmi rétegződéssel összefüggő térbeli elkülönülés nem jellemzőek a kis településen.

3.1.3 Gazdaság

Az SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem egy lakosra vetítve jelentősen nőtt a vizsgált időszakban, az érték 2017-től még a megyei átlagot is meghaladja. A magas presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya 2022-ben alacsony a településen (7,44%), azonban egy 2016-os jelentősebb visszaesést követően folyamatosan növekvő tendenciát mutat. A települési támogatásban részesítettek száma 2017 és 2022 között erőteljesen csökkent. A jövedelmi viszonyokról adhat képet a rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma is, hiszen a kedvezményre az a család jogosult, ahol a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege, illetve az egy főre jutó vagyoni érték nem haladja meg a törvényben meghatározott értéket. Az érték 2018-ban mintegy harmadára csökkent az előző évhez képest. 2019-től lassú növekedés figyelhető meg. A naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya a településen 2011-ben rendkívül magas.

3.1.4 Táji és természeti adottságok

Vinár a Marcal-völgy kistáj északi részén helyezkedik el. A tágabb térség a Marcal nagyobbrészt alacsony-, kisebbrészt magasártéri helyzetű völgsíkja Kisvásárhely és Marcaltő között. A felszín délről 140 méterről ereszkedik északnak 120 méterig. Kamondtól a Marcalt párhuzamos belvízi csatornák kísérik és tagolják a völgytalpat. A domborzat kismértékű szintkülönbsége is érezhetően hat a gazdasági hasznosításra.

Vízrajzát tekintve a település teljes egészében a Marcal jobb oldali vízgyűjtő területe, részben a folyó ártere, amelyet a Marcallal párhuzamosan futó mellékcsatornák is tagolnak. Nyugat felől a már Vas megyében található Szergényi-övények, keletről a Veszprém megyei mellékcsatornák folynak vele párhuzamosan. Segítségükkel a Marcal árvizeit gyorsan le tudják vezetni. A település közigazgatási területét északnyugat-délkeleti irányban átszeli a Hajagos-patak.

A digitálisan kapott adatszolgáltatások alapján és a VmTrT szerint a településen É-on található ásványi nyersanyag vagy övezete. Az érintett terület nyersanyaga: lápföld.

A község igazgatási területén egyedi jogszabállyal kijelölt országos jelentőségű védett természeti terület, Natura 2000 kiemelt jelentőségű természet-megőrzési vagy különleges madárvédelmi terület nem található.

Országos jelentőségű (ex lege) védett emlékek (forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár) a BfNPI (Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság) nyilvántartása szerint a település közigazgatási határán belül nem található.

A települést érinti az Országos Ökológiai Hálózat magterülete a Marcal és a Veszprém megyei csatorna közötti területen.

A település közigazgatási területének É-i részét érinti az OTrT által meghatározott tájképvédelmi területe övezete.

Vinár település egyedi tájértékekről készült területi felmérés, melyet korábbi 2.12.3. számú fejezet és az örökségvédelmi hatástanulmány tartalmaz.

A kapott digitális adatok védett tájelemként 2 db fa- és bokorcsoportot és 1 db magányosan álló fát tüntetnek fel a közigazgatási területen.

A MEPAR adatbázis alapján a településen a Marcal és a Veszprémi-övénycsatorna közötti rész K-i és NY-i végén valamint a Hajagos-patak D-i részén állandó gyepfelületek találhatók.

Tudomásunk szerint a település területén jegyzett környezetvédelmi területi jellel rendelkező objektumok közül egyik sem okoz környezetvédelmi problémát vagy tájhasználati konfliktust.

3.1.5 Zöldfelületek, szabadterek

Egy település zöldfelületi rendszerét a teljes közigazgatási terület zöldterületei és zöldfelületei adják. Ezek vonalas vagy területi kiterjedésűek lehetnek. Természetesen jelen fejezet nyilvánvalóan a jellemzően belterületi közterületekről szól. Sajnos mivel ezen elemek gazdaságilag nem, csak környezeti szempontból jó befektetések, ezért ezek megvalósítása és fenntartása az önkormányzatoknak nem kifejezetten kedvelt feladata, illetve sok esetben megfelelő pénzügyi fedezet sem áll rendelkezésükre. Ugyanakkor az is megállapítható, hogy a kistelepülések e téren is szépen fejlődnek, egy-egy pályázat elnyerésével (vagy egyéb

finanszírozásban) az utóbbi években/évtizedben fejleszteni tudták, jellemzően a belterületi, egyúttal közterületi zöldfelületeiket, melyek általában egy-egy pihenőparkot, játszóteret, kisebb sportpályát, utcafásítást jelentenek. Ez látható részben Vinár településen is, és az is, hogy ezen közterületek fenntartását is kielégítő színvonalon meg tudják oldani. És tulajdonképpen egy ilyen méretű községben nem is kívánhat nagyobb beruházást és komolyabb szerepet a lakosság és a tervező a közterületi zöldfelületektől.

A jelenleg még hatályos övezeti szabályozást tekintve is van a községnek belterületen 2 meglévő zöldterülete valamint 2 kisebb erdőterülete.

A valóságban, a hatályos SZT-en meglévő zöldterületnek jelölt, hrsz: 21 számú telek K-i része a szomszédos hrsz: 22 számú ingatlanhoz lett csatolva. Ez utóbbi (hrsz: 22) telek tervezett zöldterület a hatályos SZT szerint. Az ily módon megnagyobbodott hrsz:22 számú telken ma gyepes-fás zöldfelület és egy kisebb tó található. A terület zöldfelületi és fejlesztési potenciállal bír.

A templom mögötti hrsz: 6 számú telek a hatályos SZT-en tervezett zöldterület. A telek ma erdő-fás zöldfelület, mely önkormányzati tulajdonban van.

A település É-i végében gyepes-fás zöldfelület található, melynek szélén került elhelyezésre a milleniumi emlékmű. A hatályos SZT a területet erdőterületnek, azon belül véderdőnek jelöli.

A település D-i végében, a vasút mellett a SZT egy másik, kisebb és keskeny erdőterületet határoz meg. A területet a valóságban is beállt fás szárú növényzet borítja.

3.1.6 Épített környezet

A település közigazgatási területe 460 hektár, melyből a belterület 30 hektárt tesz ki. Belterülete Marcalgergelyi községgel szinte összeépült. Külterületéhez Árpádtelep is hozzátartozik. Már 1221-ben is megjelent a település neve a II. András király által elrendelt Pannonhalmi Apátság birtokainak összeírásában, „Winar” birtokként, 1324-ben pedig Vynár néven hivatkoztak rá.

A település történeti lakóterületein az utcára merőlegesen kialakított keskeny, hosszú, többnyire azonos vagy hasonló méretű telkeken eredetileg kivétel nélkül fésűs beépítésnek nevezett falusias beépítési mód volt megtalálható, utcára merőleges gerincű, „hosszú” épülettömegekkel. A belterületen belül a hagyományos falusias beépítésű falusias lakóterület és az átalakuló falusias lakóterületek telekméret és morfológia tekintetében nem térnek el élesen egymástól.

A településen bölcsődei, óvodai ellátás nincs, iskola sem működik. A gyermekek napközbeni ellátása a Gyermek Jézus Katolikus Óvoda marcalgergelyi tagintézményében, továbbá a Pápai Tankerületi Központ fenntartásában lévő Nemesszalóki Általános Iskola napközijében biztosított.

3.1.7 Közlekedés

Vinár országos főúthálózati kapcsolatát a 834. számú főút biztosítja, amely a 83-as és a 84-es főutakat köti össze Pápa és Sárvár között. A 83. számú főúton érhető el déli irányban a 8. számú főút Városlőd térségében, észak felé az M1 autópálya. A település közvetlen közúti hálózati kapcsolatát a 8411. jelű mellékút adja. A 8411-es mellékút a településen áthaladva északi irányban a Szergény felé irányuló forgalmat bonyolítja le, dél felé haladva 8. számú főúthoz csatlakozik Somlójenő térségében. A szomszédos települések közül legkönnyebben Marcalgergelyi, Nemesszalók, valamint Szergény érhető el közúton. Pápától mintegy 21 km-re, a megyeszékhelytől, Veszprémtől pedig 60 km távolságra fekszik. Vináron minden nap menetrendszerűen közlekednek a Volánbusz járatai. A településről menetrendszerűen közlekedő autóbusszal a szomszédos községeken kívül közvetlenül Pápa is elérhető. A hazai vasútvonalak közül a települést a MÁV 10-es számú Győr–Celldömölk vasútvonala érinti,

amelynek egy megállási pontja van a településen. A térségben jelenleg kiépített kerékpáros hálózat nincs.

3.1.8 Környezet- és katasztrófavédelem

A településen az ivóvíz-, elektromos-, földgáz- és szennyvízhálózat is kiépített. Árammal és ivóvízzel minden épület ellátott, a földgázhálózatra azonban csak a házak fele bekötött.

Vináron a települési, a termelési és a veszélyes hulladék kezelése megoldott.

A települést építésföldtani korlátozás nem érinti, árvíz és belvíz bekövetkezésére kicsi az esély.

A települést ipari szerencsétlenség, civilizációs eredetű veszélyek nem fenyegetik.

A települések katasztrófavédelmi besorolásáról szóló 44/2021. BM (XII.16.) rendelet 1. számú melléklete értelmében Vinár községe a III. katasztrófavédelmi osztályba tartozik.

Ennek megfelelően – a 234/2011. (XI. 10.) Korm.rendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról 2. mellékletében foglaltakat figyelembe véve – az elégséges védelmi szint biztosítása érdekében szükséges a lakosság riasztása és vészhelyzeti tájékoztatásának tervezése.

A település egy része a 43/2007. (VI. 1.) FVM rendelet 1. számú melléklete alapján nitrátérzékeny területek közé tartozik.

A digitálisan kapott adatszolgáltatások alapján jelentős mennyiségű ásványi nyersanyagot (láp föld) tartalmazó terület található Vinár közigazgatási területén a Marcal egykori öntésterületein.

4 HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

4.1 A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

4.1.1 A folyamatok értékelése

Pozitív folyamatok:

- munkanélküliek számának csökkenése az elmúlt években
- egy főre jutó nettó belföldi jövedelem növekedése

Negatív folyamatok:

- népesség csökkenése, természetes fogyás
- elvándorlás
- évek óta nincs magánérős építési tevékenység
- a településen kevés a munkahely

4.1.2 A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

Erősségek	Gyengeségek
• kedvező táji adottságok, csendes környezet, táji értékek • épített értékek • falusias, kellemes lakókörnyezet • csendes, békés lakókörnyezet • ásványi nyersanyagvagyon	• tőkehiány a gazdaságban, kevés munkahely • szakképzettség hiánya • alapintézmények hiánya • a település és a környező aprófalvas települések ismeretségének hiánya • kerékpárutak hiánya • külterületi utak rossz minősége • szállásférőhelyek nincsenek
Lehetőségek	Korlátok/Veszélyek
• közúti és közösségi közlekedési fejlesztése • idegenforgalom fejlesztése a környező települések összefogásával (Bakonyalja térség) • kerékpárút kiépítése, fejlesztése • TSZ területek további fejlesztése, új munkalehetőségek teremtése • pályázati lehetőségek	• befektetők hiánya • beruházások finanszírozásának előteremtése • intézmények fenntartási költségei előteremtésének nehézségei • szakember-hiány • az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak számának növekedése • további elvándorlás

4.1.3 A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

A jelen munka kapcsán készülő rendezési terv (mely a jelenleg hatályos tervhez képest módosításokat csak kis mértékben tartalmaz) készítése során készül el a település fejlesztési terve is, a kettő közt összhang van, a fejlesztési terv elhatározásaitól eltérő elemeket nem kerülnek a rendezési tervbe.

A "Helyzetfeltárás és helyzetelemzés" fejezetben vizsgált fejlesztési programok, ágazati koncepciók egy része nem, vagy csak közvetve kapcsolódik a településrendezési eszközökhöz (pl. szociális koncepció, közoktatási esélyegyenlőségi intézkedési terv), áttételesen azonban - a településfejlesztési terven keresztül - hatással vannak (lehetnek) a rendezési terv megalapozására.

Más fejlesztési dokumentumok viszont közvetlenül is befolyásolják a település szerkezetének továbbfejlesztését, a terület felhasználását, a természeti és művi értékek védelmét, a fejlesztési területek kijelölését és kihatással lehetnek a szabályozásra is.

A hatályos településrendezési eszközök tartalmazzák a fenti fejlesztési irányokhoz szükséges területek kijelölését, a közlekedési és közmű infrastruktúra fejlesztésének szükségességét.

4.2 Problématérkép / értéktérkép

Problémák, korlátozó tényezők:

- Hiányzó infrastruktúrák pl. kerékpárút
- Közművek védőtávolságai mint korlátozó tényezők

Értékek, védett elemek:

- Épített környezet értékei, régészeti
- Természeti értékek
- Beépítetlen lakóterületek

4.3 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

4.3.1 Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

Az eltérő karakterű területeket a Településképi Arculati Kézikönyv és a Településképi rendelet határolta le:

Hagyományos falusias lakóterület:

Már az 1800-as évek elejére kialakult, elsősorban a Köztársaság utca északi végét és a Római Katolikus Templom környezetét magába foglaló településszövet. Az utcára merőlegesen kialakított keskeny, hosszú, többnyire azonos vagy hasonló méretű telkeken eredetileg kivétel nélkül fésűs beépítésnek nevezett falusias beépítési mód volt megtalálható, utcára merőleges gerincű, „hosszú” épülettömegekkel. Az épületek előkert nélkül nyíltak az utcára, míg a telek oldalhatárán egymás után sorakoztak a lakó és a gazdasági épületek. A hagyományos utcakép meghatározója az utcai homlokzatok oromzatos tetőformája és a tömör deszka, illetve falazott kerítések által létrejövő zárt épületsor. A beépítés szabályossága a 20. század második felében felbomlott, mind az utcaképek zártsága, mind az épületek egységes utcára merőleges tömegalakítása megváltozott, melynek eredményeképpen a településrész arculata már korántsem annyira egységes, mint egykoron.

Átalakuló falusias lakóterület:

A Rákóczi utca, illetve a Köztársaság utca déli szakaszának környezetében alakultak ki azok a településrészek, melyek a korábban említett „hagyományos falusias beépítésű területnél” is heterogénebb képet mutatnak. Az épületek az utcavonaltól hátrahúzza előkerttel épültek, főleg szabadonálló beépítési móddal (de egyes helyeken még oldalhatáros épületek is találhatóak). Az épületek kora is heterogénebb, az épületek főleg az 1945-es évek utáni időszakban épültek (a területek az 1941-es topográfiai térképen még nem jelöltek, illetve az 1971-es térképen is csak részben jelennek meg). Az épületek kivétel nélkül magastetős kialakításúak. Jellemző - de nem kizárólagos épületforma - az utcával párhuzamos gerincű épület, de e mellett utcára merőleges gerincű épületek is találhatóak a területen.

Különleges és beépítésre nem szánt területek:

Az egyéb különleges és beépítésre nem szánt területek a településen az alábbiakat foglalják magukba:

- temető
- sportpályák
- egyéb belterületi zöldfelületek.

Ezek mind sajátos karaktereket hordozó, nagy felületet elfoglaló területek, ahol elsősorban a zöldfelületek túlsúlya dominál. Ezeken a területeken az eltérő speciális használatból adódóan egységes jellemzők nem állapíthatók meg, de gondos építészeti megformálással, környezetalakítással kialakított épületek és épített környezeti elemek a különleges területek rendezett, kedvező képét segítik elő.

Egyéb, jellemzően külterületi, beépítésre nem szánt területek:

Vinár beépített és beépítésre szánt területeit a település külterületei övezik. A domborzati viszonyok és a környezet természeti adottságai (vízfolyások, jellemző felszínborítás) határozzák meg az egyes külterületi területek tájhasználatának jellemzőit. Erdő területek (természetes vagy telepített), szántóföldek, gyepek és legelők, szőlőültetvények területei mellett természetes és mesterséges vizes élőhelyek is megtalálhatóak a külterületen. A település közigazgatási területének csak egy meghatározott része áll természeti védelem alatt, így a terület meghatározója a mezőgazdasági tevékenység, melyhez kapcsolódóan egy-egy gazdálkodáshoz kapcsolódó építmény is megjelenik. A település közigazgatási területén az alábbi természeti védelmek találhatóak meg: - érzékeny természeti terület - országos ökológia hálózat magterülete és ökológiai folyosó - tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek.

4.3.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

A településen szegregált, vagy szegregációval veszélyeztetett területek nincsenek.

2024. november